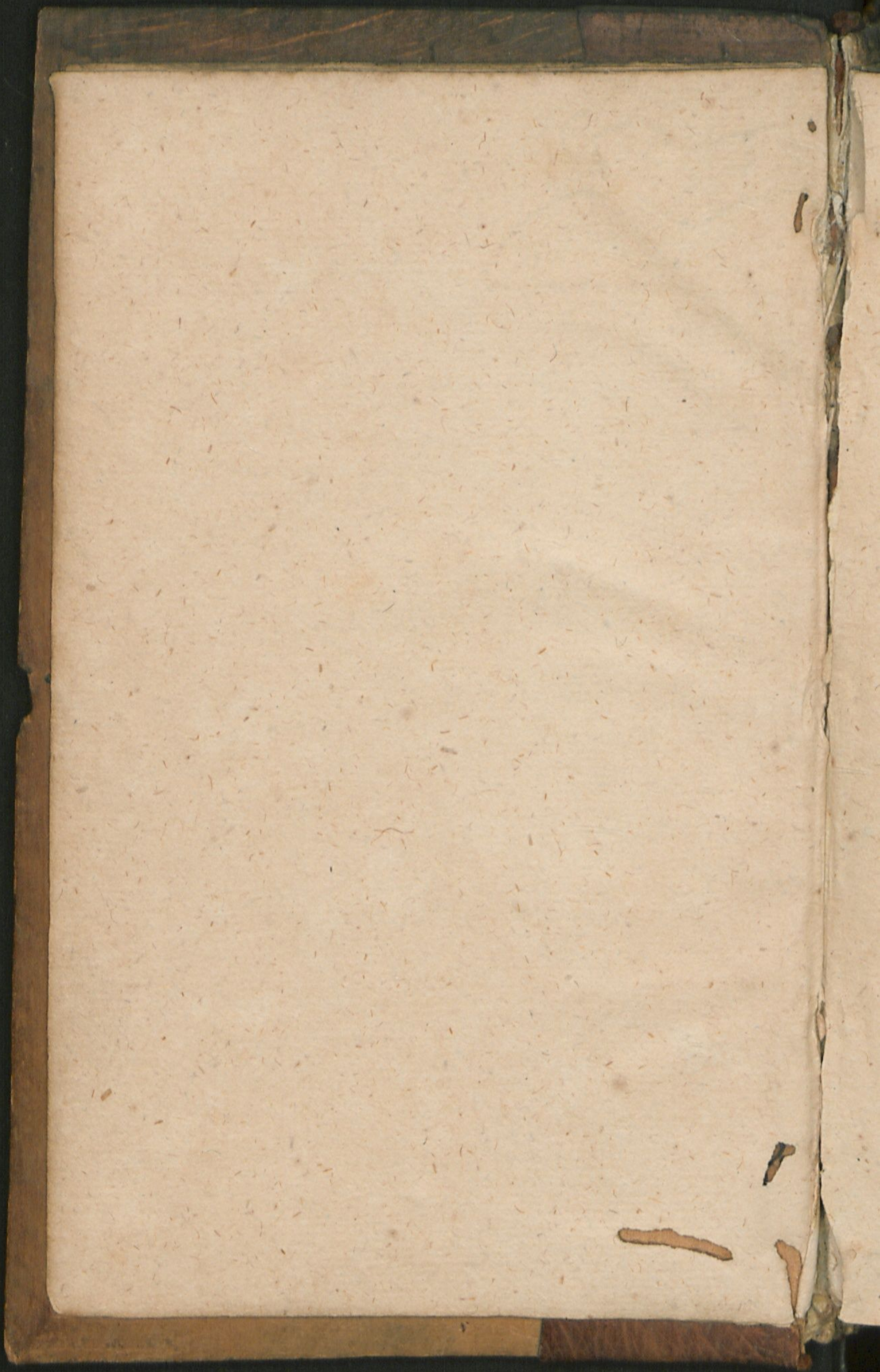
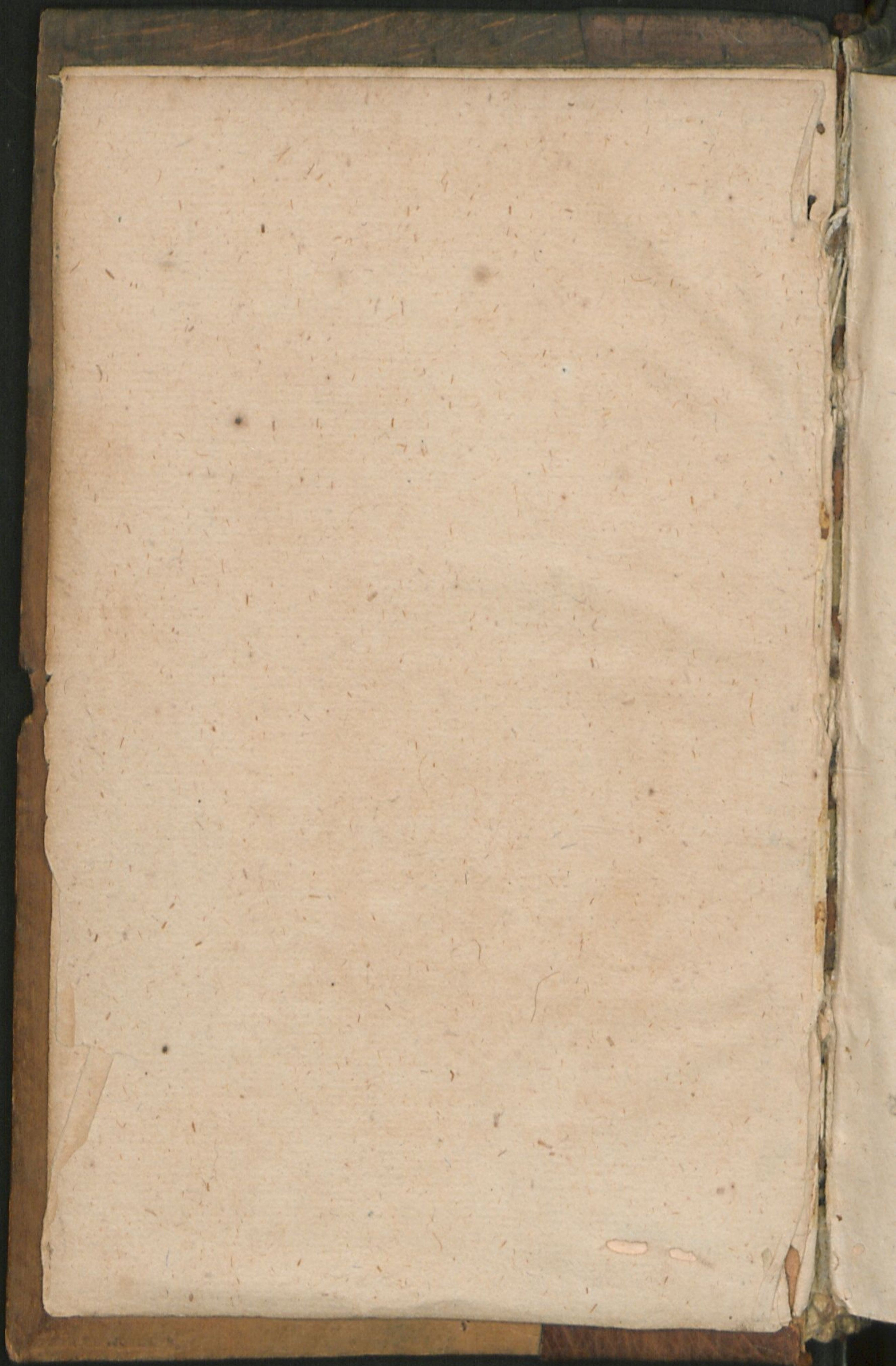

We. 54. (1-4)

MODVS
LEGENDI ABBRE-
VIATUR ASPASSIM

IN IVRETAM CIVILI QVAM
Pontificio occurrentes, nunc
primùm integritati suæ
restitutus.

HVIC ACCESSERE
TITVLI, QVAE ET RVBRI-
ca uulgò nuncupantur, in uniuersum Ius
CIVILE, EX HALOANDRI
recognitione adscripti.

COLONIAE

Excudebat Petrus Horst,

Anno 1570.

2VOTOMES
PRAEFATIO.

ET SI Imperatoris testimonio laudabilior sit, qui factum subtilius emendat, quàm qui adinuenit: laudetamen non minima afficiendos eos arbitror, qui primas bonarũ artium promulgationes summa cum lucubratione sequacibus delegauerunt: quoniam, ut testatur Philosophus, nedum ijs, quibus perfectè, sed & ijs, ex quorum imperfecto opere adiumento ad veram Philosophiæ lucem tandem ventũ est, gratiæ sunt porrigendæ. Quamobrem cum libellus, qui Modus legendi in vtroque Iure dicitur, opus equidem primò Iuris cunabula introeuntibus ne dicam utile, imò necessarium, plurimis tum diminutè, tum superfluè positis vnde quaque antea notaretur: vt tandem Iuris studiosi consultius, securiusq; inhærerent operi, factum est hoc idem opus correctum, emendatum, omni deniq; superfluitatis, seu diminutionis macula, vitioq; purgatum: vt per hæc, quæ sequuntur, scripta omnibus luculentissimè panditur.

MODVS

MODVS LEGENDI ABBREVIATURAS

TAM IN LIB. IURIS CIVI-
lis, quàm Pontificij
passim occu-
rentes.

VIA præposterus est ordo
prius humana petere subsidia,
ut illis deficientibus, diuini
favoris gratia postuletur: ut de consecrat. dist. I. c. omnis Christianus. in fi. &
in prin. Apparatus Io. And. lib. 6. imò uix bono
peraguntur exitu, quæ malo sunt inchoata princi-
pio. 61. dist. c. miramur. 1. q. I. principatus. & c. cum
Paulus. Ideo diuino primitus implorato præsidio,
cū Iuris utriusq; sciētia tam legum, quàm canonū pre-
tiosissima, non adminiculatiua: sed principalis &
sacratissima, imò diuinitus inspirata sit, maxime
cōpetēs principibus, comitibus, baronibus, militi-
bus, cæterisq; nobilib. clericis atq; generosis perso-
nis iurisdictionum, et iuriū ipsorum manutentionē
habentibus: statui, ut huius utriusq; iuris, scilicet
Canonici & ciuiliis notitiam aggredi uolentibus,
tam in legendo, quàm in studendo, facilis, breuis,
& planissimus pateat accessus in testibus, appa-
ratibus

MODVS LEGENDI

ratibus, summis, glossis, relectis, & omnibus ab-
breuiaturis legum & canonum, ad Omnipotentis
Dei laudem, & iuniorum scholarium, sacerdotum,
& Iuris alumnorum instructionem: quæ aliter fie-
ri non habet, quàm illorum informatio, quos
scholasticis doctrinis scholas fortè regendo sua la-
boriosius oporteat quærere nutrimenta. Attento
quòd omnis processus artium scientiarum gene-
ratiuus ordinem in se debet habere, & propter ui-
tæ humanæ inficientiam breuitatē continere: ta-
lem, ut sequitur, breuissimum instruendi modum
obseruandum esse censeo pædagogis nobiliū: salua
tamen emendatione meliorantium rationabiliter
hunc discendi modum. Præhabitis ergo scholasti-
cis disciplinis & puerilibus eruditionibus in Do-
nato, casualibus & temporalib. in Alexandri par-
tibus ambab. declinationibus, coniugationib. & cō-
structionis ordine, cū mortalib. authoribus Catone
& Faceto, &c. non per uitæ medietatē liberalibus
& adminiculatiuis artib. insistendo, ut sunt Gram-
matica, Logica, Rhetorica, Geometria, Arithmeti-
ca, Musica & Astronomia, sed his cōpendiose trās-
cursis, principalibus scientijs, uidelicet tramiti
Philosophiæ suadeo citius appropinquari: & tan-
dem Iuri Canonico & Theologiæ, practicæ fina-
liter immorari. Nam, ut ait beatus Hieronymus, il-
li in uanitate sensus & obscuritate mentis ambu-
lant,

IN VTROQUE IVRE.

lant, qui diebus & noctibus in Dialectica arte torquentur, & c. ut in canone Nonne, Dist. 37. ubi reprehenduntur Dialectici, & rerum naturas inquirentes, nec non uersificatores, & eadem dist. c. legitur. ubi per uanam dialecticorum garrulitatem & sophistica argumenta intelligit Hieronimus cyniphes & ranas, quibus Aegyptij sunt percussi.

PRIMO, præmitto nomina librorum in utroque Iure, tam Pontificio quàm Imperatorio, annectendo cuiuslibet horum diuisionem in libros partiales. Deinde subiungam modum allegandi in quolibet libro cum exemplorum positione de abbreviaturis: ut introitus ad iura capescenda manifestetur, quorum ignorantia paucos excusat: iuxta regulam, Ignoran. facti, non iuris excusat, ut de regula iuris c. ignorantia. libr. 6. quæ regula duos habet articulos principales. Primus, quod ignorantia facti quemlibet excusat: maximè dum est ignorantia facti probabilis. Tunc enim in toto excusat ignorantem: ut in l. error facti. C. de iuris & facti ignorantia. Quod enim per me non stat, mihi imputari non debet: ut in c. imputari. de reg. iur. libr. 6. Secundus articulus est, quod ignorantia iuris neminem excusat: quia Ius quilibet scire tenetur, & nemini licet ipsum ignorare. ut in l. regula. ff. de iur. & fact. ignor. Debemus ergo scientiam Iuris omnes appetere, ne in

MODVS LEGENDI

contemptū Dei nos incidere contingat. Nam contēptores canonum peccant in spiritum. S. cuius instinctu, nutu & gratia ipsi sacri canones editi sunt: ut 25. quæst. 1. uiolatores. & cap. nulli fas.

Iuris definitio.

Sacerdotes iuris.

P R O quo sciendum, quòd Ius est, ars boni & æqui: cuius merito quis nos sacerdotes appellat: id est, sua iura cuiuslibet ministrantes. ff. de iustit. & iur. l. 1. respons. 2. Est autem Ius nomen generale: & Lex est species Iuris. Etiam Ius dicitur præceptum seu ordinatio principatus uel domini circa subditos. Et sic Ius triplex distinguitur: quia talis superior principans aut est Deus: & tunc dicitur Ius diuinum. Aut est natura: & dicitur Ius naturale primæuum. Aut est homo: & tunc dicitur Ius humanum, scilicet gentium uel civile seu positium.

Ius naturale.

I V S naturale est commune omni nationi, eò quòd ubique instinctu nature, non aliqua constitutione habetur, ut maris & fœminæ coniunctio, puerorum educatio, communis omnium possessio: quia iure naturali omnia sunt communia, id est, communicanda tempore necessitatis. Nemo enim proprium dicat, quod commune est. ut dist. 17. c. sicut. in medio, & illud Ius æquissimum est, quia eius præcepta in lege, & Euangelio continentur: ut quod tibi uis fieri, mihi fac: quod non tibi, noli. Sic potes in terris uiuere iure poli. ut dist.

IN VTROQUE IVRE.

dist. 1. in princ. dist. 1. ponderet. aliàs consideret. 2. quæst. 6. Decret. de maior. obed. dilecti. ubi includitur, Non furtum facies: Non mœchaberis, Nō occides, Non suscipies uocem mendacij. Exod. 21. & 24. Deuter. 5. cap. Ozeæ. 7. cap. cum multis similibus. Hoc Ius coepit ab exordio rationalis creaturæ, nec uariatur tēpore: sed est immutabile, plenū & perfectū. dist. 5. in princ. & dist. 8. in princ. Ius positiuum.

Sed Ius positiuum, est constitutio hominis uariabilis & imperfecta. Et subdiuiditur in Canonicum & Ciuile. Nam sicut ex duobus componitur homo, scilicet materia & forma: sic duæ sunt dignitates in Ecclesia militante, scilicet Pontificalis authoritas, & Imperialis potestas, ut de maior. & obed. c. solita. Ex quibus iura duplicia proderunt. Papa enim conditor Canonum, & Imperator Legum. Ex quo iam patet causa efficiens utriusque iuris. Sed causa materialis iuris positiuum, est Leges & Canones, Decreta, seu Decretales epistole, circa quæ omnia uersatur ipsum ius. Et coincidit communiter causa materialis cum subiecto. Vnde subiectum iuris Canonici est bonum Ecclesiasticum fidelium directiuum, decisionem singulorum negotiorum continens, rerum ecclesiasticarum utilitatem conseruans. Vel est homo catholicus, dirigibilis de Iure Canonico, in bonum humanum, similiter & diuinum. Nam sicut scientia sup-

Iuris Canonici subiectum.

MODVS LEGENDI

ponitur scientiæ, ita subiectum subiecto. Et philo-
sophiæ moralis, cui scientia iuris utriusq; subordi-
natur, subiectum est bonum humanum: igitur: &c.
sic subiectum Iuris Ciuilis est homo politicus, con-
stitutionibus legalibus dirigibilis simpliciter in
bonum humanum ad Reipub. utilitatem conseruã-
dam. Causa finalis satis patet ex edictis. Nam finis
iuris est bonos & scientes efficere, non metu solũ
pœnarum, uerũ etiam exhortatione præmiorũ.
Causa uerò formalis duplex est, scilicet forma tra-
ctandi, quæ est modus agendi: ut definitiuus, diui-
siuus, præceptiuus, perhibitiuus, & exemplorum
positiuus. Et forma tractatus, quæ consistit in diui-
sione librorum totalium, in partiales, et partialium
in titulos seu rubricas: & titulorum in capitula, le-
ges, paragraphos, uel respõsa, &c. ut infra dicetur:

**Ius Cano-
nicum.**

IVS Canonicum in quatuor libris princi-
palibus nobis est traditum. Primus liber Iuris Cæ-
nonici est Decretum. Secundus Decretales. Terc-
tius, Sextus liber. Et quartus Clementinæ, scili-
cet Constitutiones. Pro quo sciendum, quòd diffe-
rentia est inter Decretum, Canonem, & Decreta-
lem epistolam. Hæc differentia notatur distinct. 3.
S. porrò, ubi dicit Gratianus: Canonum alij sunt
decreta Pontificum, alij statuta conciliorum. Nam
Canon propriè dicitur statutum in concilio gene-
rali, uel prouinciali, factum autoritate episcopo-
rum

CANON.

rum

IN VTROQUE IVRE.

rum: ut de consecrat. c. 1. Decretum uerò est sta. **Decretum.**
 tutum, quòd Papa de consilio Cardinalium, ad
 nullus tamen consultationem statuit, & in scrip-
 tis redegit, ut de rescript. c. presenti. Hic autem De-
 cretum sumitur pro nomine libri, in quo Decreto
 S. patrum dicta descripta sunt. Capitur etiam ali-
 ter Decretum de rebus eccl. non alien. cap. 1. lib.
 6. in glossa magna, in fine ubi ponitur differen-
 tia inter decretum, authoritatem, & consensum,
 uel collaudationem iudicis & c. Sed Decretalis e-
 pistola dicitur, quam Papa solus, uel de consilio
 Cardinalium ad consultationem alicuius rescribit, Decretalis
 & respondet: ut rescript. c. 1. & glossa 3. S. om- ^{epistola.}
 nes hæ species. dist. 3. Etiam inuenitur hoc Decre-
 tale, ut 25. quæst. 1. omnia decretalia. Indifferen-
 ter tamen Decreta, Canones & Decretales Ius Ca-
 nonicum nuncupantur, uel Canones: & unum sæ-
 pe pro reliquo sumitur. Vocatur etiam Canonica
 institutio aliquando dogma, quia consistit in do-
 ctrina fidei Christianæ. de consecrat. distinct. 5. c.
 fin. Aliquando mandatum, quia consistit in do-
 ctrina de moribus dist. 54. denique. Aliquando in-
 terdictum, quando nulla pœna adijcitur. de con-
 secrat. dist. 3. non oportet. Et quandoque sanctio,
 quando pœna additur. 27. quæst. 4. si quis uerè.
 Hæ etiam Decretales in plurali numero utimur
 pro libro, in quo dicta capitula, quæ etiam De-

A § creta-

MODVS LEGENDI

cretales dicuntur, continentur.

VENIO nunc ad libros. Primum itaque librum Iuris Canonici, qui Decretum dicitur, composuit magister Gratianus: non quidem inueniendo, sed dicta sanctorum patrum in diuersis dispersa uoluminibus in unum uolumen debite & ordinate colligendo, & hoc circa annum Domini millesimum centesimum nonagesimum tertium. Fuit etiam ille Gratianus unus de tribus fratribus cuius alter frater Petrus Lombardus librum Sententiarum conscripsit, & tertius Petrus Comestoris, uel Manducatoris, qui scholasticam historiam fecit. Diuiditur autem hic liber primus Decretum in tres partes principales. Quarum prima uocatur Distinctiones, quia ulterius subdiuiditur in partes centum & unam, quarum quaelibet distinctio dicitur. Habet enim hæc prima pars Decreti distinctiones centum & unam, à quibus ipsa tota nomen est sortita. Istæ autem distinctiones ulterius subdiuiduntur in canones uel capitula: qui canones interdum propter aliquorum ipsorum prolixitatem, subdiuidi possunt in paragraphos: & paragraphi ipsi, si longi fuerint, in uersiculos. Secunda pars Decreti nominatur Cause: & continet in se 36. causas, in quas diuiditur, à quibus & nomen accepit, quæ causæ subdiuiduntur ulterius in questiones: & hæ questiones in canones uel capitula,

IN VTROQUE IVRE.

tula, quæ ultrà in paragraphos & uersiculos
subdiuidi possunt: ut suprâ de distinctione cano-
num præmissum est. Est tamen animaduertens
dum, quòd causa 33. habet quæstiones sex: quarum
quæstionum tertia non diuiditur immediatè in
canones uel capitula, sed inibi interponitur Tra-
ctatus de pœnitentia, qui continet in se distinctio-
nes septem, in quas diuiditur. Et hæ subdiuidun-
tur in capitula uel canones, & paragraphos, ut su-
prâ dicebatur. Et interdum diuiditur in paragra-
phos, absq; capitulis. Tertia & ultima pars Decre-
ti nuncupatur de Consecratione: & habet sub se
quinque distinctiones, in quas diuiditur: quarum
quælibet in plures subdiuiditur canones, uel capi-
tula: & quandoque in paragraphos, ut suprâ di-
ctum est.

Versus:

Decretum centum distinctiones dat & unam.
Triginta causas, & sex addit tibi mixtas.
Distinguit septem pœnitentia, consecrat quinque.
Authorem quarum tibi declaro Gratianum.

Vel sic breuius:

C. distinguit, & L. causas dabit x. tria cum sex.
Pœnitet v. uersum, uult consecrare reuersum.

Nunc ponenda & notanda sunt exempla
allegationum. Et de prima parte Decreti nota,
quòd

MODVS LEGENDI

quòd illa syllaba di. uel dis. etiam sola litera, d. si
gnificat diēctionem: & numerus immediatè se-
quens denotat quotam distinctionis. Vltimò poni-
tur principium canonis uel capituli, in quo autho-
ritas uel allegatio continetur. Exemplum accipe
in prima parte Decreti, ubi sic allegatur 8. distin-
ctione. quo iure. & hoc si abbreviatur. distinc. 8.
quo iure, id est, in prima parte Decreti, in distin-
ctione 8. illius partis, in canone, qui incipit, Quo
iure. Aliud exemplum. dist. 37. Nonne. & cap.
legimus. id est, in prima parte Decreti, in distin-
ctione 37. eiusdem partis, in canonibus, qui incipi-
unt. Nonne. & Legimus. Item aliud, distinctione
40. multi. & cap. non loca. & distinctione 50.
ponderet, quod declara, ut prius.

In secūda parte Decreti nota quod per numerū
positū ante literā q datur intelligi quota causæ. Et
sic omnia talia adiectiua numeralia, prima, secun-
da, tertia, quarta &c. usq; ad trigesimam septimā
ante literam q posita, semper includunt hoc sub-
stantiuum, causa. Nec debet ille numerus excedere
36. quia nō sunt plures causæ in secunda parte De-
creti: & per literā q. intelligitur quæstio in nomi-
natiuo uel alijs casibus secundum exigentiam con-
gruitatis. Cōmuniter tamen in ablatiua allegatur
quæstione. Sed per numerum sequentē istā literā q.
designatur quota quæstionis illius causæ præmis-
se.

IN VTROQUE IVRE.

ſc. Et ſic numerus ſequens erit adiectiuū iſtius ſubſtantiui, quæſtione, per q. designati: quod nunquam ſubintelligitur, ſed ſemper expreſſè ponitur. Vltimo ſubiungitur canon, uel capitulum illius quæſtionis in quo authoritas allegata quæri debet. Exemplū ſume de ſecunda parte Decreti, ubi ſic allegatur. 1. q. 1. principatus. & capitulo, cum Paulus, Et ſolet ita breuiari. 1. q. 1. principatus. & ualet tantum: in ſecunda parte Decreti in prima cauſa illius partis, & in prima quæſtiōe illius primæ cauſæ: in canonibus incipientibus, Principatus &, cum Paulus. Iſto obſeruato quòd in toto iure non breuiatur principium canonis, capituli, uel legis: ſed ſemper integrè ponitur, prout in libro continetur. Aliud exemplū. 11. q. 3. inter uerba 17. q. 4. ſi quis ſuadente. Item 23. q. 1. noli a ſtimare. & c. militare. 26. q. 5. non liceat, & c. aruſpicinæ. in uer. nec ideo. Declara iſta exempla, & ſignanter ultimum: in ſecunda parte Decreti, in cauſa 26. in quæſtione 5. eiſdem cauſæ, in canonibus, qui incipiunt, Non liceat &, Aruſpicinæ. in uer. nec ideo. Quia tamen Tractatus de pœnitentia inſeritur in quæſtione 3. ipſius cauſæ triceſimetertiæ, ut ſuprà dictum eſt, ideo ſumatur exemplum ubi ſic allegatur: de pœnitentia, diſt. prima homicidiorum. & capitulo, homicidium. hoc ſic breuiatur: de pœ. diſt. 2. homicidiorum. & cap. homicidium. id eſt, in ſecunda

clauſa

MODVS LEGENDI

Secunda parte Decreti, in causa 33. in questione ter-
tia istius 33. causa in distinctione prima illius que-
stionis, in Tractatu de poenitentia, in canonibus,
qui incipiunt, Homicidiorum &c. Aliud exemplū:
de poenitentia. distinctione 5. oportet enim de poe-
nitent. distinctione 7. ca. 1. intellige ut prius. &
specialiter ultimum. i. in tractatu de poenitentia. di-
stinct. 7. & ultima istius tractatus, in ca. 1. huius
distinctionis. Et sic quando allegatur ca. 1. 2. uel 3.
non ponitur principium capituli uel canonis &c.

De tertia parte Decreti pone exemplum: ubi
allegatur hoc modo: de consecr. distinct. 1. nocte san-
cta. c. missas. &c. omnis Christianus. Quod ita bre-
uiatum sic intelligitur, id est, in ultima parte de-
creti, quæ intitulatur, De consecratione, in prima
dist. illius partis, in canonibus qui incipiunt. No-
cte sancta. &c. Item aliud exemplum: de cons. dist.
2. c. in coena. & cap. liquido. de cons. dist. 5. c. non
mediocriter. ne tales. &c. nusquam, id est, de con-
secratione, distinctione secunda & quinta, in ca-
pitulis incipientibus, In coena, Liquido, & Non,
mediocriter &c. Non debet autem in tertia parte
decreti ultra quintam distinctionem allegari, sicut
nec in secunda parte ultra septimam: & in prima
parte non ultra centesimam primam: quia nulla par-
tium plures habet distinctiones Ideo ultra allegans
notaretur tanquam imperitus errare. Et quia in
quo

IN VTROQUE IVRE.

qualibet parte Decreti sunt distinctiones, nota differentiam in allegando. Nam quando allegatur distinctio absolute cum numero sine addito alterius determinationis: ut dicendo, dist. 1. 2. 3. 4. & 5. &c. tunc querendum est in prima parte Decreti ubi sunt centum & una distinctiones. Quando autem allegatur distinctio cum addito de poenitentia: ut sic, de poenit. dist. 1. 2. 3. &c. tunc queri debet in secunda parte Decreti, in causa 33. & quaest. 3. illius cause, ubi ponitur tractatus de poenitentia, qui habet 6. distinctiones. ultra quas non allegabis ibi, si uelis Iurista uideri. Sed si allegatur distinctio cum addito tali, de consecratione: ut sic, de consecrat. distinctio. 1. 2. uel 3. &c. tunc queratur in tertia parte decreti, ubi sunt tantum quinque distinctiones: nec etiam plures allegabis, aliam te ostendes Iuris ignarum. Et sic in omnibus his tribus partibus Decreti allegatur constitutio cum quota sequente: ut sub ea differentia, quod interdum nulla determinatio praecedit: ut in prima parte interdum praecedit: & hoc dupliciter. Aut praecedit de poen. in secunda parte Decreti. Aut de consecratione: ut in tertia parte Decreti. Item in secunda parte allegatur quota cause tacendo illud nomen causa, sed subintelligendo, & sic etiam in foeminino genere adiectiuum numerale substantiuatur, includendo suum substantiuum: ut prima,
secunda

MODVS LEGENDI

secunda, tertia, quarta &c. subaudi causa: deinde substantiuum, quaestio, cum suo adiectiuo expressè ponitur: scilicet quaestione prima, secunda, tertia, quarta &c. Postea initium Canonis: ut Omnis, Ponderet, Nonnè, Legimus, &c. Etenim quandoq; per paragraphos allegatur, omisso nomine capituli, & subiungitur principiū paragraphi: ut 2. q. 6. §. bi duum. Et frequenter quando allegatur capitulum non est opus allegare paragraphum, & è conuerso. Si uerò capitulum est longum, dicatur in princ. med. uel fi. aut circa princ. med. uel fi. ubi auctoritas uel textus allegatus habetur. Finaliter: Dilige Decretum, si gliscis canonicari. Distinguit, causat, poenitet, & consecrat. Et tantum de primo libro.

Decretales.

SECVNDVS liber Iuris Canonici, qui Decretales nominatur, à Gregorio Papa 9. cōpositus est, qui in unā cōpilationem redigi procurauit per magistrū Reymundū suum capellanum, diuersas decretales epistolas praedecessorum suorum corrigens & concordans, & hoc circa annū Dom. millesimū ducentessimū 31. Et sic penè annis, 38. post compilationem Decreti, Decretales in hanc formā redactae fuere. Nam post hoc sub anno Dom. M. CCXLVI. Consilium Lugdunense fuit celebratum ab Innocentio Papa. 4. anno sui Pontificatus 2. in quo multas edidit constitutiones, quas etiam suo tempore

IN VTROQUE IVRE.

pore super Decretales conscripsit. Et iste liber Decretales uocatus diuiditur in quinque libros partiales. Quorum quilibet ulterius subdividitur in multos titulos uel rubricas: & tituli in capitula, & capitula in paragraphos, & hi interdum in uersiculos. Primus autem liber partialis Decretalium tractat de personis ecclesiasticis, & ecclesie ministris, & de eorum officijs, & quomodo tales creandi & ordinandi sint. Et continet titulos 43. Secundus liber Decretalium est de Iudicijs, & de requisitis in Iudicio, & habet 30. titulos. Tertius est de uita & honestate clericorum, & rebus eorum, & rebus ecclesiarum. & habet titulos 50. Quartus de Sponsalibus & matrimonijs, & de ceteris his annexis, & continet 21. titulos. Quintus & ultimus liber partialis Decretalium est de Accusationib. de de criminibus, & de diuersis pœnis pro ipsis infligendis. et continet titulos 41. Omnibus ergo computatis totalis liber Decretalium habet titulos uel rubricas ducentas minus quindecim, hoc est centum & octoginta quinque. De quibus prædictis nota hos uersus.

Pars prior officia creat, ecclesieq; ministros.

Altera dat testes, & cetera iudiciorum.

Tertia de rebus & uita presbyterorum.

Quarta docet quales sint ritus coniugiorum.

Quintaq; de uitijs & pœnis tractat eorum.

B

Vd

MODVS LEGENDI

Vel sic breuius:

Iudex, iudicium, clerus, sponsalia, crimen:

Hæc tibi designant, quid quæq; uolumina signant.

¶ De numero titulorum uersus nota sequentes,

Bis septem demptis simul uno ferto ducentos.

qui tituli ponentur infrà prosaicè & metricè.

Nūc sumantur exēpla ex Decretalibus ubi sic alle-

gatur, de summa Trinitate & fide catholica. dāna

mus hoc ita breuiari solet, de sum. tri. & fide ca. dāna

namus. Aliud exemplū, de electione et electi pote-

state. cū in cunctis, hoc ita breuiari solet. de elec. cū

in cunctis. id est, in libro Decretalium, sub titulo, de

electione. in capitulo quod incipit, cū in cunctis.

Aliud exemplum, de foro cōpe. diligēti. Aliud, de ui.

& ho. cler. ut clericorū. Aliud, qui cler. uel uouen-

ma. contra. pos. cōsuluuit. Aliud, de pœ. & re. omnis

utriusq;. Ista exempla sic breuiata suo modo sunt

explicanda, ut primum exemplum. & ita de alijs.

Sextus.

¶ TERTIVM librum, qui Sextus appella-
tur, composuit Bonifacius papa 8. in quod Decreta
les epistolas suorum prædecessorum, uidelicet Gre
gor. 10. Inno. 4. Clement. 4. & aliorum cum suis
proprijs epistolis recollegit in unum librum, quem
Sextum appellauit. non sic, quòd ille cum alijs 5.
partialibus libris Decretalium in unum uolumen
Sextus connumeretur: sed quia liber est specialis
post dictos quinque editus. supplens defectum die

nero

IN VTROQUE IVRE.

uerforum casuum emergentium in alijs non com-
prehensorum. Et sunt promulgatae constitutio-
nes libri Sexti, anno à natiuitate Domini millesima
ducentissimo nonagesimo octauo, nonis Martij, Pō-
tificatus Bonifacij Papæ octauæ, anno 4. Diuidis-
tur autem Sextus eodem modo in quinque libros par-
tiales, sicut Decretales: & quilibet horum libro-
rum in titulos: & hi per capitula & paragra-
phos, ut supra: quamuis in Sexto non sint tot titu-
li sicut in Decretalibus, nec tot capitula in titulis.
Sed ubi deficit aliquid non plenè decisum in Decre-
talibus, id ponitur in Sexto. Sunt nanque modo
sumenda exempla de libro Sexto, ubi sic allega-
tur, De constitutionibus. ut animarum. libro sexto,
& de rescript. statutum. §. cum uerò. uer. nullus
li. eo. Hos sic intelligitur: id est, in libro sexto, sub
titulo de constitutionibus, in capitulo quod incipit,
Ut animarum. Et sub titulo de rescriptis. in ca-
pitulo quod incipit, Statutum. in §. illius cap. qui incipit,
Cum uerò. in uerfi. nullus. lib. eodem. Et sciendum
quòd in Sexto allegatur eodem modo ut in Decre-
talibus, hoc solùm mutato, quòd in Sexto allegan-
da semper in fine additur libro sexto, propter diffè-
rentias librorum, quia omnes rubricæ Sexti sunt
etiam in Decretalibus. Debet ergo ad rubricam
post capitulum addi, libro sexto, ut sciatur esse
in Sexto. Quòd si non additur, quæritur cap.

MODVS LEGENDI

allegatū in Decretalibus: & sic errare contingeret ex omissione huius additionis, lib. 6. quia capitulū allegatū in 6. non inueniretur in Decretalibus. Alia plura possunt exempla sumi, ut de iudic. mulieres. §. ceterum. et c. seq. lib. 6. de cler. coniug. c. uonico. §. in ceteris aut. eod. lib. de conces. prebend. detestāda. lib. 6. decēsi. quanquā. eod. lib. que sunt declaranda suo modo ut supra. Et tantū de 3. li. ro.

Clemen-
tinæ.

¶ QVARTVM librum iuris canonici qui Clementinæ dicitur, subaudiendo constitutiones, incepit & edidit Clemens Papa 5. sub anno Domini millesimo trecentesimo decimo, in concilio Viennensi, quod sex mensibus tantū durauit: sed ipse Clemens morte præuentus ad publicum non perduxit, sed post eum Io. Papa 22. compleuit, correxit: in quibusdam mutauit, & executioni demandauit. Quæ constitutiones ita collectæ dicuntur Clementinæ, à Cle. nente 5. & fuerunt promulgatæ anno Domini millesimo trecentesimo sexto. 4. Calend. Nouembris. De quo uide glo. in proemio Clementinarum, in uer. Nouembris. & in uerbo Pontificatus. Et secundum Ioan. And. in proemio huius libri male dicunt illi qui allegant librum septimum: quia dictæ constitutiones non sunt connumeratæ sub nomine libri, sed debent intitulari Clementinæ, ut supra dictum est. Et diuiduntur Clementinæ eodem modo in quinque libros,

IN VTROQUE IVRE.

bro, iuxta materiam istius uersus: iudex, iudicium,
 clerus sponsalia, crimen. de qua tractant, sicut De-
 cretales & Sextus: licet pauciores contineant ti-
 tulos, & tituli pauciora capitula, in quos & que
 rursum diuiduntur. Sunt autem exempla taliter
 in his accipienda, ubi sic allegatur: de hæreticis.
 ad nostrum. in Clementinis. hoc sic breuiatur: de
 here. ad nostrum. in cle. 1. in constitut. Clementi-
 nis, sub titulo de hæreticis & Manichæis, in capi-
 tulo quod incipit, Ad nostrum. Aliud exemplum
 de reliq. & uen. sanct. si domnum. in Clemē. id est,
 de reliquijs & uener. sanct. in capitulo, Si dominū.
 in Clementinis. & sic de alijs. Nam hic allegatur
 per omnia sicut in Decretalibus: solum eo dempto,
 quod additur hic in Clement. sicut in Sexto addi-
 tur, libro sexto, propter rationem ibi dictam. Et
 potest hæc additio præmitti: ut sic allegando Cle-
 men pastoralis. s. rursus in fi. id est, in Clementi-
 nis, in capitulo, Pastoralis. s. rursus. in fine illius pa-
 ragraphi, ubi dicitur. Qui falcem mittit in mes-
 sem alterius, perperam agit. Et hæc de allegatio-
 nibus et exemplis Iuris Canonici quo ad quatuor
 libros sufficiant. ¶ Et ut dicti libri cognoscantur,
 sciendum quod Decretum sic incipit, Humanum
 genus duobus regitur, naturali uidelicet iure, &
 moribus. Decretales incipiunt: Gregorius episco-
 pus seruus seruorum Dei. Sextus incipit Bonifac-

MODVS LEGENDI:

eius episcopus seruus seruorum Dei. Clementinae Diuersimodè solent incipi. Quandoque sic, Ioannes episcopus seruus seruorum Dei. Quoniam nulla iuris sanctio. Quandoque sic, Clemens episcopus & c. Fidei catholicae fundamento, & cetera. Et antequam ueniam ad materiam Decreti, in, distinctionibus & causis, & ad rubricas in Decretalibus, de libris legum & allegationibus in eis praemitto.

IVS enim Ciuile uel Imperatorium (quod Leges appellatur) traditum est nobis in multis, & generaliter in quatuor uoluminibus quae dicuntur libri legales: ut sunt Digestum, Codex, Instituta, et Authenticum, quibus additur liber Feudorum.

Digesti. **P**RIMVS ergo liber Iuris Ciuilis est Digestum continens leges et statuta Romanorum. Et continet in se quinquaginta libros partiales, qui in tribus uoluminibus comprehenduntur. Primum uolumen est Digestum uetus, quod habet uiginti tres libros partiales. Secundum infortiatum: et habet quatuordecim libros partiales. Tertium Digestum nouum, quod 12. habet libros partiales, quibus connumeratis erant L. Libri partiales. Et uocatur Digestum alio nomine Pandecta, nomen compositum à πᾶν, quod est totum, & participio uerbi δέχομαι, quod est capio, quasi omnia intra se comprehendens: est enim uolumen aliquod omnia uniuersa

IN VTROQUE IVRE.

uniuersaliter continens. Vnde Iustinian. libros in quibus uetera iura collegit, Pandectas appellauit. Volumina illa (inquit Budæus) nihil non continentia, & ex quibus possis, quod uelis, uelut è Cornu copia depromere, dicuntur Pandectæ: ut Pandectæ legum, quæ omne ius complectuntur. Gellius libro 12. Tullius Tyro Ciceronis Libertus libros de uarijs ac promiscuis quæstionibus composuit, quos Græco uocabulo Pandectas, id est, promiscua & multifaria continentem, libros inscripsit, tanquam omne rerum ac doctrinarum genus continentem: ut dicitur in l. 2. C. de uete. iur. enucl. §. cum omnia. Et iste liber Digestum est collectus ex ueteri iure, quod ab urbe Romana conditum, & à tempore Romuli usque ad tempus Iustiniani Imperatoris ferè per mille annos & trecentos confusè statutum fuit, & extendebatur in duo penè millia librorum, & decies centena millia uersuum, id est, paragraphorum uel responsorum: ut habetur in §. cum omnia præallegato. Vocatur autem hoc nomine Digestum, quia omnia decidenda ibi degeruntur & soluuntur. Scribitur etiam per duplex ff. contra morem omnium librorum legalium, cum nulla litera f. ponitur in hoc nomine Digestum. Ideo (ut aiunt quidam) quia per duos Imperatores, quorum quiuis Fredericus nominabatur, postea maturius ruminatum est & digestum: à quorum

MODVS LEGENDI

Imperatorum quolibet nomine sumpta est prima
litera f, &c. Alij dicunt esse arbitrarium: nec om-
nium rationem esse reddendam, ut in l. non omni-
am. ff. de leg. & senatuscon. Infortiatum autem di-
citur ab in, id est ualde, & forte, quia multum for-
tes leges in eo sunt, uel quia dispositiones ultima-
rum uoluntatum in illo sunt. Vnde.

Sum liber en fortis disponens spolia mortis.

Et clausis portis me discat lector in hortis.

Vt habetur in principio Infortiati, in glossa l. ubi
etiam dicitur, De nominibus disputare relinquatur
pertinacibus, secundum Tullium: & nomina magis
stralia sunt: ideo de eis non est disputandum. Suffi-
cit saltem quod attendatur, quid in libris dicatur se-
cundum Senec. Vnde:

Qui uult seruare sanctorum singula festa,

Non poterit clarè cum Codice scire Digesta.

Et nota q̄ quando in Digesto ueteri. Infortiato, uel
Digesto nouo allegatur aliquis textus, tunc primo
ponitur nomen libri nõ partialis nec Veteris, Noui,
uel infortiati: sed digesti in genere p̄ duplex ff, po-
stea titulus uel rubrica: deinde apponitur lex illius
tituli cū sua determinatione uel numero sequenti.
Et si lex est longa, ponitur s. primus, uel secundus,
uel resp̄sum primū uel secundū etc. Exemplum: in
Digesto sic allegatur ff. de dam. infec. l. si finita. s.
si quis autem. q̄ ita breuiatum tantum ualet: id est,

in

IN VTROQUE IVRE.

in libro Digestorum, sub titulo de damno infecto, in lege, quæ incipit, Si finita, in paragrapho, si quis autem. illius legis. Aliud exemplum: ad l. Rhod. de iac. l. navis. §. cum autem. id est, ff. ad legem Rhodiam de iactu. in lege, navis, in paragrapho, cum autem. Aliud exemplum ff. si quadrupes pauperiæ fecisse dicatur l. 1. §. cū arietes. id est, Digestis in rubrica si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. l. 1. in paragrapho, cū arietes. Item, ff. de ui & ui ar. l. 1. §. uim ui. id est, ff. sub titulo de ui & ui armata. in l. 1. & sic de alijs.

SECUNDVS principalis liber iuris dicitur Codex. tur Codex, qui continet statuta, sanctiones, & diuersa præcepta Imperatorum: quamuis communiter loquendo Codex dicatur quilibet liber in se habens diuersos libros partiales. Fuerunt tamen ante tempus Iustiniani Imperatoris tres Codices, scilicet Codex Gregorianus, Hermogenianus, et Theodosianus. Ergo diuus Iustinianus uolens circa hoc adhibere remedium, direxit animum suum ad constitutiones Imperiales, & de istis tribus codicibus extrauagantibus fecit fieri unum codicem, quæ suo felici nomine intitulauit Codicem Iustiniani: ut patet in rubrica proæmij huius libri. Et scribitur per C. magnum, quæ est prima litera huius nominis Codex. Diuiditur autem in 12 libros partiales, quorum ultimi tres longè post primos nouem com

B 5 positi

MODVS LEGENDI

positi sunt, & ultimi 3. raro leguntur à doctorib.
 In primis autem 9. libris Codicis allegatur suo mo-
 do sicut in ff. primò ponendo nomen libri Codicis,
 deinde titulum, postea legem cum suo principio
 uel numero. Exemplum accipe, sic allegans,
 C. de præscrip. 30. uel 40. anno. l. si quis §. pe. id
 est, in libro Codicis, sub titulo de præscriptioni-
 bus 30. uel 40. annorum, in l. si quis. in §. penulti.
 Alia exempla, C. de sacr. eccles. l. sancimus. in fi.
 C. de transf. l. ut responsum C. de uet. iu. enu. l. 2. §.
 si quid in tanta, & c. Quæ sunt omnia extensis rub-
 ricis declaranda. In ultimis tamẽ tribus libris hoc
 refert, quòd in fine allegationis (ut præmissum est)
 additur numerus libri: ut allegande, C. de armorũ
 usu iuxta principem l. 1. li. 10. de Murilegulis
 & Gynecarijs l. & c. lib. 11. C. de dignit. l. si ut
 proponis. li. 12. similiter de alijs. Et est magis ne-
 cessarium quosdam titulos plenius scribere, quia
 sunt in his libris tribus ualde rari & inasitati titu-
 li: quia non frequentantur in scholis legendo, si-
 cut alij lib. 9. Codicis. Et uolunt aliqui dicere, quòd
 quando in Codice allegatur, non sit necesse addere
 l. dicendo sic, C. de indi. l. properandum. sed simpli-
 citer debeat dici, de indi. properandum. sine hoc
 addito, lege: nisi esset lex 1. 2. 3. uel penult. uel an-
 tepenul. Tunc enim oporteat addi, l. 1. 2. uel penul.
 & c. Sed sine hoc in toto seruetur, siue non, non est
 magna

IN VTROQUE IVRE.

magna uis. Item interdum in Codice allegatur Authentica, quæ est antiquo iuri superaddita & incorporata: ut C. de epis. & cler. Authen. generaliter. id est, in Codice sub titulo, de episcopis & clericis, in Authentica ibi incorporata, quæ incipit, Generaliter.

TERTIVS principalis liber uocatur Authententicum in numero singulari: & Authentica authenticorum, numero plurali. Et sunt Authentica quedam excerpta, quasi summula librorum supra dictorum. Et diuiditur iste liber in nouem collationes, quarum quælibet subdividitur in titulos. Tituli autem subdividuntur non in leges, sed paragraphos. & quando ex Authentico allegatur aliquis textus, præmittitur primò nomen libri cum prepositione In, deinde ponitur titulus, postea subiungitur paragraphus cum ipsius inceptio: & in fi. ponitur quota collationis. Quamuis enim collatio naturaliter præcedit paragraphum qui ea continetur, tamen collatio cum sua quota consuevit ultimo allegari, licet etiã interdum omittatur. Exemplum sumatur sic allegando. in Authe. de lenonibus, §. sancimus. collat. 3. id est, in lib. seu uolumine Authenticorũ, sub titulo de lenonibus. in §. qui incipit, Sancimus, sub col. 3. Aliud exemplũ. in Auth. de triẽ. et semis. §. cõsideremus. collat. 3. in Authentico de triente et semisse. in §.

colla

MODVS LEGENDI

consideremus, &c. Item in Authe. ut diui. ius. subscrip. ha. glo. quæ §. 1. collat. 8. id est, in hoc libro, sub tit. ut diuinæ iussiones subscriptionem habeant gloriosissimi quæstoris &c. Et nota differentiam inter Authenticum & Authenticam. Nam Authenticum est liber principalis Voluminis, de quo iam mentio facta est: sed Authentica est Lex una uel paragraphus incorporatus in lib. C. & allegatur hoc modo, sicut etiam prædictum est in libro C. in Auth. multo magis C de sacr. sanct. eccl. &c.

**Feudorum
liber.**

LIBER Feudorum, qui alio nomine dicitur Collatio 10. diuiditur in duos libros partiales, quorum quilibet subdividitur in titulos, & isti in Capitula & Paragraphos. Vnde ut exemplariter dicatur, in allegatione huius libri, primò ponitur nomen libri, postea titulus, deinde capitulum & §. ut sic allegando; in libro aliàs & communis, in usib. feud. de prohib. feud. alie. per Fed c. 1. §. hac edictali. Et hoc breuiatum sic intelligitur: id est, in usib. feud. (qui liber etiam Collatio decima dicitur) sub rubrica de prohibita feudi alienatione per Federicum, in cap. 1. et paragrapho allegato. Et est neesse apponere per Federicum, ad differentiam alterius tituli in eodem libro, de prohib. feud. alien. per Latharium. Potest etiam nomen libri ultimò subiungi: ut in hoc exemplo, quibus mod. feud. amitt. cap. unico. §. rur. in usib. feud. id est, in

IN VTROQUE IVRE.

rubrica, quibus modis feudum amittatur. cap. unico. in §. rursus. in usibus feudorum. Et tiam interdum allegatur collatione decima, sic breuiando, col. 10. quia iste liber post 9. collationes Authenticorum editus est. Alia possunt accipi exempla multa. De feud. mar. duc. & com. id est, de feudo marchie ducatus. & comitatus. De inuest. in man. fac. id est, de inuestitura in mancum facta. De milit. uas. qui contum. est. id est, de milite uasallo, qui contumax est. Qual. uas. iur. deb. dom. fid. id est, qualiter uasallus iurare debeat domino fidelitatem. Et ita de omnibus alijs extendendo & abbreviando rubricas, cum subiectione tamen cap. & §. in quo continetur authoritas, uel textus allegatus. Et tantum de libro Feudorum.

QUARTVS liber principalis dicitur **Instituta** uel institutiones in numero plurali. Et diuiditur in quatuor libros partiales, qui sunt introductorij in alios libros legales: imò deseruiunt etiam Canonibus in quantum declarant significationes terminorum in iure usitatorum, qui multum utiles sunt incipientibus, tanquam ostium in domū, in Ius prabentes introitum. Quare consultum est omnibus, quasi modò genitis pueris & adultis lac iuris concupiscentibus per institutionum dogmata sua primaria sumere nutrimenta, ut doctrina preambula informati Iustiniani mereantur sanctioni

Instituta.

stioni

MODVS LEGENDI

Etioni securius inherere. Quæ à Christianiſſimo Iuſtiniano Imperatore regulariter deriuata omnium Imperatorũ authoritate iubet, uetat, uindicat, punnit. atque permittit. Nullus ergo tam præſumptuoſus exiſtat, quod ſine inſtitutionum doctrinis adiurium, & maximè ciuiliũ ſublimitates conſcendere attentet: quoniam ex alto irremeabiliter corruunt, qui uolare ſatagunt anteq̃ pennas aſſumãt. Fuit autem hic liber de mandato Iuſtiniani Imperatoris (qui etiam Digefum composuit) editus, poſt Digefum, & poſt primam compositionem Codicis: ante tamen ſecundi Codicis, quẽ nunc habemus, compilationem, per magnificum magiſtrum Tribonianum Quæſtorem ſacri palatii ſui cum Theophilo & Dorotheo uiris illuſtribus, ut in principio Inſtitutionum dicitur. Et huiusmodi libri partiales ſubdiuiduntur ulterius in titulos, et hi in paragraphos, non in leges nec in capitula: & paragraphi interdum quando longi ſunt, in uerſiculos. In allegationibus autẽ huius libri talis modus obſeruetur, quod primò liber nominatur, poſtea rubrica, deinde paragraphus cum uerſiculo. Exempli gratia, Inſt. de iuſtit, & iur. §. 1. id eſt, in libro Inſtitutionum, ſub rub. de iuſtitia & iure. in §. primo illius rubricæ. Aliud, Inſtitut. de iur. nat. gent. & ciuil. §. ſed quoties. id eſt, Inſtitutionibus, de iure naturali gentium & ciuil. paragrapho ab
legas

IN VTROQUE IVRE.

legato. Item Instit. de hered. instit. §. hereditas, id est, heredibus instituendis parographo qui incipit hereditas. & sic de alijs exemplis accipiendum est. Et hæc de nominibus, diuisionibus, & exemplis ipsorum librorum legalium pro nunc sufficiant.

Vt tamen plenius noscantur hi libri, nota quòd Digestum uetus sic incipit, Iuri operam daturum prius nosse oportet, unde nomen Iuris descendat. Et primus titulus est, de iustitia, & Iure. Infortiatum uerò sic incipit, Dotis causa semper & ubiq; est præcipua. Et primus titulus est, Solutio matrimonii quemadmodum dos petatur. Sed Digestum Nouum incipit, Hoc edicto permittitur, ut siue iure siue iniuria fieret opus, per nunciationem inhiberetur. Et est primus titulus, De noui operis nunciatione. Codex incipit. Imperator cunctos populos. Et prima rubrica est, De summa trinit. & fide cathol. Præmittitur etiam proœmium, Hæc quæ necessario. Anthenticum incipit, Occupatis nobis circa totius Reipub. curas. Et est prima rubrica, Si hæres soluere legatum noluerit. Decima collatio, quæ etiam liber de Usibus feudorum dicitur, sic incipit, Quia de feudo tractaturi sumus, uideamus primò, qui feudum dare possunt. Et prima rubrica est, De his, qui feudum dare possunt. Et qualiter acquiratur & retineatur. Institutiões uerò sic incipit

MODVS LEGENDI

incipiunt. Imperatoriam maiestatem nõ solum armis decoratã, sed etiã legib. oportet esse armatam.

Notandum etiam est, quòd quidam liber paruum Volumen appellatus est, continens in aliquos prædictorum librorum totalium, & aliquos partialium: uidelicet Authentica, Vsus feudorum, & tres ultimos libros Codicis, scilicet 10. 11. & 12. qui rarò legi consueuerunt, & titulos habent plerosq; rarissimos.

PRæmissis itaq; nominibus & diuisionibus librorum utriusque iuris cum modis allegandi in ipsis: nunc pro breuiaturis glossarum legendis subiungam quoddam alphabetum, in quo communiores saltem abbreviaturæ textuum & glossarum Iuris continebuntur: quod sic incipit:

A uel B. &c. Quæcunq; literarum alphabeti posita sola in textibus iuris maxime decret. signat nomen proprium uiri uel mulieris: ut Arnoldus, Bernardus, et sic de alijs: & de testi. ex parte A. id est, Adæ. & sic de alijs.

Ab, id est, Abbas. scilicet Lopus & de Castelliano
Ac. uel Accur. id est, Accursius glossator in legibus. Hic duos habuit filios: unus uocabatur Franciscus Accursij, ualens doctor, qui glossis patris sui multas fecit additiones. Alius nomine Ceruotus, qui fecit etiam additiones, quæ dicuntur Ceruotinae, modicum tamen ualens

IN VTROQUE IVRE.

uales : quarum una ponitur C. de eden. in l. I.
Et sic filius potest in iure patrē reprehendere,
ut ff. de condi. ob caus. in moribus secus : licet
possit dari tutor patri furioso.

Al. uel Alb. id est, Albertus doctor, uel Albericus.

Ala. id est, Alanus.

Ap. se. le. id est, Apostolicæ sedis legatus.

Ap. re. id est, appellatione remota.

Ap. op. re. id est, appellationis obstaculo remoto.

Ant. de. But. id est, Antonius de Butrio.

Ar. uel arg. id est, argumentum.

Arch. id est, Archidiaconus magister Ioan. Andreæ,
qui glossauit etiam Sextum, & scripsit Rosari-
um super Decreto.

Ad no. præ. id est, ad nostram præsentiam.

Aut. uel Athen. id est, Authenticum liber, uel au-
thentica lex incorporata.

Az. id est, Azo. qui fecit Summam unam in legi-
bus, ex qua sumunt examinandi cōtinuationes
rubricarum.

Bern. Ber. B. id est, Bernardus glossator Decre-
talium.

Barth. Brix. id est, Bartholomæus Brixensis, qui fe-
cit additiones glos. super Decreto. quas si Dec-
retum habet, sic incipit glos. eius: Quoniam no-
uis superuenientibus causis, nouis est remedijs
succurrendum.

C Bart.

MODVS LEGENDI

Bart. i. Bartholus de Saxo ferrato, legum interpret.

Bal. uel Bald. i. Baldus in utroque iure scribens.

Band. id est, Bandinus doctor.

Bo. me. id est, Bonæ memoriæ.

Bulg id est, Bulgarus doctor.

But. id est, Butrius, scilicet Antonius de Butrio.

C. in textu posita Celestinū signat, maximè quādo apponuntur hæc uerba, prædecessor noster, aliās in glossis, summis uel lecturis, C. magnū significat codicē, cōmuniter in ablatiuo casu. Sed c. paruū, i. capitulo, uel cētesima, in distinctiōib.

Cy. id est, Cynus doctor legum.

Ci. id est, ciuis.

Cle. uel clem. id est, Clementinæ uel Clementinis.

Card. id est, Cardinalis doctor.

Constit. id est, constitutio.

Compost. i. Compostellanus Doctor.

Cen. eccl. id est, censura ecclesiastica.

Con. t. t. r. i. consultationi tuæ taliter respondemus.

D. sola. uel dist. id est, distinctione.

De pœn. id est, de pœnitentijs.

De cons. id est, de consecratione.

Dil. fil. id est, dilectus filius.

Dama. id est, Damasus Papa.

Dy. id est, Dynus doctor.

Dis. ue. id est, discretioni uestre.

Do. de Ro. id est, domini de Rota.

Durand.

IN VTROQUE IVRE.

Durand. id est, Durandus doctor.

E sola, & magna, nomen proprium. e parua, eodem uel eadem: maxime quando sequitur titulo, distinctione, uel lege.

Eccle. Rom. id est, ecclesia Romana.

Extra. id est, extrauagans.

Et hic est sciendum, quod quando in Summa de casibus, in Summa Pisana uel alicubi in libris Iuris ponitur authoritas ex Decretalibus, tunc allegatur extra: & significat extrauagantem, scilicet textum uel capitulum extra corpus Decretorum positum. Decretales enim paulo ante compilationem, correctionem & concordationem ipsarum erant extrauagantes: quia uagabantur extra illud uolumen. Hodie autem per Modernos Canonistas capitula in Decretalibus, in Sexto similiter & in Clemēti, non consueuerunt allegari extra, quia talia capitula modo non uagantur extra corpus Iuris Canonici. Sed legiste predictorum librorum textus allegant extra: eo quia sunt extra corpus sui Iuris, scilicet Ciuilibus. Verum est quod canoniste adhuc hodie aliquod textus etiam Canonici iuris allegant extra: uidelicet hos, qui sunt extrauagantes nondum incorporati Iuri Canonico.

Fa. id est, facit.

Fe. re. p. n. i. felicis recordationis predecessoris nostri.

MODVS LEGENDI

F.t. id est, fraternitati tuæ.

Fi. id est, finale, uel fine.

ff. id est, digestis.

Fri. de. Zen. id est, Fridericus de Zenis.

Fran. de Zab. id est, Franciscus de Zabarellis, doctor et Cardinalis.

Flori. id est, Florianus doctor.

Fri. Imper. id est, Fridericus Imperator.

F.t.t.r. id est, fraternitati tuæ taliter respondemus.

G. in Spe. id est, Guilielmus in Speculo.

G. de mon. Lau. id est, Guiliel. de monte Lauduno.

Guil. id est, Guilielmus doctor.

Gen. id est, Genshelmus doctor.

Gra. id est, Gratianus compilator Decreti.

Go. uel Gof. i. Goffredus: qui composuit Summam, in qua recitant examinandi in Iurè Canonico, continuationes rubricarum, et alia plura.

Gar. id est, Garsius doctor.

Hu. uel V. i. Hugo uel Vgutio.

Ho. uel Host. id est, Hostiensis doctor.

Hen. Bo. id est, Henricus Boick.

Hon. id est, Honorius Papa.

Her. id est, Hermannus doctor.

I. sola, uel cum titello sic, j. denotat infra.

Pro quo sciendū, quādo textus allegatur, q̄ etiā postea habetur, siue in eodē lib. siue in alio, eiusdē tamē Iuris, tūc dicitur infra: et scribitur p̄ j̄ lōgū:

CHI

IN VTROQUE IVRE.

eui supra poni potest titellus: ut sic, j. titulo proximo. c. j. ij. id est, infra titulo proximo. ca. i. et c. j. edo. tit. id est, infra eodem titulo.

brevis signat unum uel primo.

Io. Mo. id est, Ioannes Monachi glossator Sexti in Francia.

Io. And. id est, Ioannes Andree, etiam glossator Sexti & Clementinarum, qui & Nouellas conscripsit, ualentissimus doctor.

Io. Imo. id est, Ioannes Imola, Modernus doctor super Decretalibus notabiliter scribens.

Io. uel Ioan. i. Ioannes glossator Decreti Theutonicus, quem aliqui nominant Ioannem antiquum.

Io. de. Lig. id est, Ioannes de Lignano.

Io. de Fan. id est, Ioannes de Fantusijs.

Inno. uel Innoc. id est, Innocentius Papa.

Imo. id est, Imola. subaudiendo Io.

Iac. de Liz. id est, Iacobus de Lizano.

Iac. de Arc. id est, Iacobus de Arena.

Iac. Bud. id est, Iacobus Butrigarij.

Iac. Bal. id est, Iacobus Balduini.

Iac. de Bel. id est, Iacobus de Beluifo.

L. sola. id est, lege, uel quinquaginta in numero distinctionum.

Lap. ab. id est, Lopus Abbas doctor

Lemb. de Ramp. i. Lambertus de Ramponibus.

Ludo. de Ro. id est, Ludouicus de Roma doctor.

MODVS LEGENDI

La. uel **Lau.** i. Laurentius in glossis Decretalium.

Lib. id est, liber uel libro, secundum exigentiam constructionis.

M. uel **Mar.** id est, Martinus doctor.

M. uel **man.** i. mandamus: signāter quando litera q. sequitur: ut **M. q. i.** mandamus quatenus.

Mo. ca. præ. i. monitione canonica præmissa.

Nic. Sic. do. id est, Nicolaus Siculus doctor, qui aliter dicitur Panormitanus, uel panormitanus modernissimus.

No. & uet. test. i. noui & ueteris testamenti.

No. id est, nota.

Nota. id est, notatur.

No. uel. id est, Nouella.

O uel op. id est, opinio.

Ob. id est, obstaculo.

Odo. id est, Odofretus doctor.

Ol. uel Old. id est, Olradius, uel Oldradus.

Osti. uel Ost. i. Ostiensis, cōter tamen per H dicitur.

Pe. i. pœnitentia, uel Petrus, uel penultimo.

Penul. uel penult. id est, penultimo.

Paragraphus, quia in ordine alphabeti nō inuenitur abbreviatus, cum nō sit una litera, sic solet scribi, §: ut quando capitulum uel aliqua lex est longa, tunc ad citius inueniendum textum allegatum, ponitur in capitulo uel lege paragraphus un^o uel plures. Nota tamen quōd paragraphi sunt duplices, uide-

deli-

IN VTROQUE IVRE.

delicet magnus & parvus: & parvus debet esse niger, de encausto in tali forma, s. & talis debet legi cum sua determinatione sequenti hic autem communiter ponitur in glossis uel in summis recollectis. Alius autem magnus sic formatur ¶ & debet esse de alio colore, scilicet rubeo uel blauo seu flauo. Et talis legi non debet: licet in legendo dum inuenitur uel dum uenitur ad eū, pausari debeat, & in corrigendo libros debet nominari, ut apponatur si non sit ibi. Nam certi textus & Summæ distinctæ sunt per tales ita quod allegatur primus, secundus, &c. Si ergo non essent ibi, contingeret primū accipi pro secundo, & secundum pro primo, quod errorem induceret, & unus scilicet s. paruus significat alium, uidelicet magnū. & sic apud logicos est terminus secundæ intentionis.

Præ. id est, præallegatus.

Prim. id est, principio.

Per. to. id est, per totum.

Pri. id est, primo.

Prætex. id est, prætextu, hoc est, occasione.

Pau. de leaz. id est, Paulus de Leazaris qui scribit bene super Clementinis.

Pet. de Bel. id est, Petrus de Bella pertica, doctor legum citromnotanus Burgundus.

Pet. de Samp. id est, Petrus de Samprana.

P. uel Pla. id est, Placentinus doctor.

MODVS LEGENDI

Præ. di. id est, præfulgeat dignitate: ut de testi: in
cap. licet ij.

Præ id est, præterea.

Pa. id est, Papa.

Pomp. id est, Pomponius Imperator.

Q. i. quaestione, quādo ponitur in causis Decre-
ti, uel quatenus, quādo ponitur in textu Decre-
taliū maxime post mādamus: ut sic, mādamus, q.

Ray. id est, Raymundus capellanus & poenitentia-
rius Gregorij ix. de quo in principio Decreta-
lium.

Re. id est, remota: ut ibi, ap. re. ut supra.

Rof. id est, Rosfredus doctor.

Rog. id est, Rogerius legista.

Re. uel Respon. id est, responso, uel responsio.

Re. id est, require, uel remissionibus.

Sali. id est, Salicetus doctor.

Si. cu. ab. id est, Siculus Abbas.

Se. ap. id est, sedes apostolica.

So. id est, solutio.

Sa. ap. con. i. sacro approbante concilio.

Se. uel seq. i. sequenti.

Sequen. id est, sequentibus.

S. uel su. id est, supra. Vnde quando aliquid alli-
gatur in aliquo, quod prius ante illum lo-
cum habitum est in alio uel eodem libro, e-
iusdem tamen iuris, uidelicet aut Ciuilis aut

Canonis

IN VTROQUE IVRE.

Canonici, hoc allegatur supra per s. breuem:
sed s. longa sola, id est, scilicet.

Spe. id est, speculum, liber magnus.

Spec. id est, Speculator, author Speculi, scilicet
Guilielmi Durandi.

Sub. app. obst. id est, sublato appellationis obstacu-
lo: ut de test. cum olim.

Sac. aut. con. id est, sacra autoritate Concilij: ut
de iureiuran. nimis.

Tan. id est, Tancredus.

T. uel tit. id est, titulo.

Etiam t. id est, taliter.

Tho. id Thomas.

Vin. id est, Vincentius doctor.

Vincen. id est, Vincentius etiam doctor.

Vb. de Bo. id est, Vbertus de Bobio.

Vlt. id est, ultimo.

V sola. id est, quinque uel quinta: ut v. q. v.

Vui. uel Vuil. id est, Vnilhermus, quod Italici scri-
bunt Gnilhelmus, & Francigenæ Guilhermus.

Vui. Duran. i. Vuilhermus Durandi.

Ver. id est, uersu, uel uersiculo.

Ve. id est uetus: ut ff. uetus.

X. id est, decima.

XX. id est, uigesima.

XC i. nonagesima. qua X. preposita C. que signi-
ficat centum, subtra ei x. sicut etiam xl. &c.

C 5 Zab.

MODVS LEGENDI

Zab. i. Zabarella, uidelicet dominus Franciscus.
g. uel gs. id est consecratione.

S. id est, paragrapho uel paragraphis: de quo supra latius dictum est.

Sunt & alia abbreviaturæ de rubricis, tam legum quam canonum maximè Decretalium, de quib. patebit infra. Hæc autem de abbreviaturis textuum & gloss. Summarum & Lecturarum utriusq; Iuris præter titulos nunc sufficiant. Quæ utiq; primis Iurium alumnis difficiles apparerent in primo aggressu: & rarò colliguntur ita copiose. Quare sit hoc opusculum incipientibus. tanto magis acceptum, cariusq; reputatum, quanto sollicitius est collectum.

Quia ad præmissorum notitiam necessarium est habere rubricas, seu titulos utriusq; Iuris abbreviatos & extensos, præponam rubricas iuris Canonici propter earum paucitatem respectu rubricarum iuris Ciuilis, quas etiam subiungam. Etiam quia supra præmissi ius Canonicum iuri Ciuili ratione dignitatis, excellentiæ &c. Sequuntur ergo rubricæ Decretalium, & per consequens Sexti & Clementinarum, eo ordine, quo ponuntur in Decretalibus primitus abbreviatæ, deinde extensæ. & postea, ut eò facilius mente teneantur, metricè in 53. uersibus colligantur. Vnde nota, quòd hi sunt tituli Decretalium nõ inspecto ordine alphabeti: & primo, primi libri: secundo, secundi &c.

De

IN VTROQUE IVRE.

De sum. Trin. & fid. ca. i. de summa Trinitate &
fide catholia.

Constit. id est, constitutionibus.

Rescrip. i. rescriptis.

Consue. i. consuetudine.

Postula. præ. i. postulatione prælatorum.

Ele. i. electione & electi potestate.

Translatio. epis. id est, translatione episcoporum.

Aut. & usu pal. i. autoritate & usu pallij.

Renun. id est, renunciationibus.

Sup. neg. præ. i. supplenda negligētia prælatorum.

Tem. or. id est, temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum.

Scru. in or. fa. i. scrutinio in ordine faciendo.

Ordi. ab episc. qui re. i. ordinatis ab episcopo, qui resignavit uel renunciauit episcopatu, uel ab excommunicato.

Act. & qual. id est, etate & qualitate & ordine præficiendorum.

Sa. unc. i. sacra unctione.

Sacra. ite. uel non. i. sacramentis iterandis uel nõ.

Ser. non ord. id est, seruis non ordinandis, & eorum manumissione.

Fil. presb. id est, filijs presbyterorum ordinandis uel non.

Ob ad rat. id est, obligatis ad ratiocinia ordinandis uel non.

Corpe

MODVS LEGENDI

Corp. uit. i. corpore uitiatu promouendis, uel non.

Big. id est, bigamis non ordinandis.

Cle. pe. i. clericis peregrinis.

Of. archi. officio archidiaconi.

Of. archipræs. id est, officio archipresbyteri.

Off. pri. i. officio primicerij.

Of. sacri. i. officio sacristæ.

Of. custo. i. officio custodis.

Of. uica. id est, officio uicarij.

Of. dele. i. officio & potestate iudicis delegati.

Of. le. id est, officio legati.

Of. iud. or. id est, officio iudicis ordinarij.

Of. iud. id est, officio iudicis.

Ma. & obe. i. maiortate & obedientia.

Treu. & pa id est, treuga & pace.

Pac. id est, pactis.

Transac. i. transactionibus.

Postu. id est, postulando.

Procur. i. procuratoribus.

Syndi. id est, syndico.

Is quæ ui me. i. ijs quæ ui metusue causa fiunt.

In integ. re. i. in integrum restitutione.

Ali. mu. iu. cau. fa. i. alienatiõe mutãdi iudicij causa

Arbi. id est, arbitris. (facta.)

TITVLI LIBRI SECVNDI

Iudi. i. iudicij.

Fo. compe. i. foro competenti.

Li.

IN VTROQUE IVRE

Li. ob. i. libelli oblatione.

Mu. peti. i. mutuis petitionibus.

Lit. contest. i. litis contestatione.

Vt li. non contest. i. ut lite non contestata non procedatur ad testiū receptionē, uel ad definitiuam

Iu. calum. i. iuramento calumnie. Sententiam.

Dila. id est, dilationibus.

Fer. id est, ferijs.

Or. cogni. i. ordine cognitionum.

Plus peti. i. plus petitionibus.

Cau. pos. & propri. id est, causa possessionis & proprietatis.

Resti. spo. id est, restitutione spoliatorum.

Do. & contu. i. dolo & contumacia.

Eo qui mit. in pos. i. qui mittitur in possessionem causa rei seruandae.

Vt li. pen. i. ut lite pendente nihil innouetur.

Seques. possess. id est, sequestratione possessionum

Confes. i. confessis. (& fructuum.)

Proba. id est probationibus.

Test. id est, testibus & attestationibus.

Test. cog. i. testibus cogendis uel non.

Fi. instru. i. fide instrumentorum.

Præsum. i. præsumptionibus.

Iureiur. i. iureiurando.

Excep. id est, exceptionibus.

Præscrip. i. præscriptionibus.

MODVS LEGENDI

Sent. & re iudi. i. sententia & re iudicata.

Ap. i. apellationibus, recusationib. et relationib.

Peregri. id est, peregrinantibus.

Confir. uti. id est, confirmatione utili & inutili.

TITVLI TERTII LIBRI.

Vi. & ho. cle. i. de uita & honestate clericorum.

Coha. cle. & mu. id est, cohabitatione clericorum
& mulierum.

Cler. coniu. id est, clericis coniugatis.

Cler. non resi. id est, clericis non residentibus in ecclesia
uel præbenda.

Præben. i. præbendis & dignitatibus.

Cler. ægro. i. clerico ægotante uel debilitato.

Inst. id est, institutionibus.

Conces. præ. id est, concessione præbendæ uel ecclesie
non uacantis.

Ne. se. ua. i. ne sede uacante aliquid innouetur.

Iis quæ fi. à præ. i. ijs quæ fiunt à prælatis sine consensu
capituli.

Iis quæ fi. à ma. par. ca. i. ijs, quæ fiunt à maiori parte
capituli.

Vt ec. benef. i. ut ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur.

Re. ec. non alic. i. rebus ecclesie non alienandis.

Preca. i. precario. uel precarijs.

Commo. id est, commodato.

Depo. id est, deposito.

Impt.

IN VTROQUE IVRE.

Empt. & uend. i. emptione & uenditione.

Lo. & condu. i. locato & conducto.

Re. permu. i. rerum permutatione.

Feud. id est, feudis.

Pigno. i. pignoribus & alijs cautionibus.

Fideius. id est, fideiussoribus.

Solu. i. solutionibus.

Dona. id est donationibus.

Pecu. cle. id est, peculio clericorum.

Test. i. testamentis & ultimis uoluntatibus.

Suc. ab intest. i. successione ab intestato.

Sepul. id est, sepulturis.

Paroch. i. parochijs & alienis parochianis.

Deci. id est, decimis, primitijs, & oblationibus.

Regul. i. regularibus et trāseuntib. ad religionem.

Conuer. coniu. i. conuersione coniugatorum.

Conuer. infid. i. conuersione infidelium.

Vot. i. uoto & uoti redemptione.

Sta. mo. id est, statu monachorum & canonicorum
regularium.

Reli. do. id est, religiosis domibus, ut episcopo sint
subiectæ.

Capel. mo. id est, capellis monachorum & aliorum
religiosorum.

Iure pa. i. iure patronatus.

Censi. i. censibus, exactionibus, & procurationib.

Conse. ec. i. consecratione ecclesie uel altaris.

Cele

MODVS LEGENDI

Cele. mis. i. celebratione missarum. & sacramento
eucharistiae, & diuinis officijs.

Babt. i. baptismo & eius effectu.

Pres. non bapt. i. presbytero non baptizato.

Custo. euch. i. custodia eucharistiae, chris-matis, &
aliorum sacramentorum.

Reli. & ue. san. i. reliquijs & ueneratiōe sanctorū

Ob. ic. i. obseruatione ieiuniorum.

Pur. post par. i. purificatione post partum.

Ec. ædi. i. ecclesijs ædificandis uel reparandis.

Immun. id est, immunitate, aliàs emunitate ecclesiarum,
cœmeteriorum, & rerum ad eas perti-
nentium.

Ne cle. uel mon. i. clerici uel monachi secularibus ne-
gotijs se immisceant.

TITVLI QVARTILIBRI.

Spon. & mati. id est, sponsalibus & matrimonijs.

Despon. impu. i. desponsione impuberum.

Clan. despon. i. clandestina desponsatione.

Spon. du. i. sponsa duorum.

Condi. ap. id est, conditionibus appositis in despon-
satione uel in alijs contractibus.

Qui cler. uel uo. i. qui clerici uel uouentes matri-
monium contrahere possunt.

eo qui dux. in mat. id est, eo qui duxit in matrimo-
nium, quam polluit per adulterium.

Con. lepro. i. coniugio leproso-
rum.

CON

IN VTROQUE IVRE.

Coniu. ser. i. cōiugio seruorum.

Na. ex lib. uen. i. natis ex libero uentre.

Cog. spi. i. cognitione spiritali.

Co. le. id est, cognitione legali.

Eo qui cog. consan. ux. suæ. i. eo qui cognouit consanguineam uxoris suæ.

Consan. & af. i. consanguinitate & affinitate.

Fri. & mal. i. frigidis & maleficiatis, & impotentia coëundi.

Ma. con. edic. ec. contract. i. matrimonio contra editum ecclesie contracto.

Qui fi. sint leg. id est, qui filij sint legitimi.

Qui ma. ac. pos. i. qui matrimonium accusare possunt, uel contra illud testificari.

Diuor. id est, diuortijs.

Do. inter ui. & ux. & de dote. id est, donationibus inter uirum & uxorem, & de dote post diuortium restituenda.

Se. nup. i. secundis nuptijs.

TITVLI QVINTI LIB.

Accu. i. accusationibus, inquisitionibus & denunciationibus.

Calum. i. calumniatoribus.

Simo. id est, simonia, & ne aliquid pro spiritalibus exigatur uel promittatur.

Ne præla. ui. su. i. ne prælati uices suas uel ecclesias sub annuo censu concedant.

D. De

MODVS LEGENDI

Demagi. i. magistris, & ne aliquid exigatur, pro
licentia docendi.

Iudæ. i. Iudæis & Sarracenis & eorum seruis.

Hære. i. hæreticis & Manichæis.

Schisma. id est, schismaticis.

Aposta. id est, apostatis & reiterantibus baptis-
ma.

His qui si. oc. i. qui filios occiderunt.

Infan. & lang. ex. id est, infantibus & languidis
expositis.

Homici. i. homicidio uoluntario uel casuali.

Tornea. i. torneamentis.

Cle. pug. in du. i. clericis pugnantis in duello.

Bali. & sagit. i. balistarijs & sagittarijs.

Adult. i. adulterio & stupro.

Rapto. id est, raptoribus, incendiarijs, & uiolator
ibus ecclesiarum.

Fur. id est, furtis.

Vsur. id est, usuris.

Cri. fal. id est, crimine falsi.

Sortile. id est, sortilegijs.

Collu. id est, collusione detegenda.

Delic. pu. id est, delictis puerorum.

Cle. uena. id est, clerico uenatore.

Cler. percus. i. clerico percussore.

Maledi. id est, maledicis.

Cler. excommu. i. clerico excommunicato, interdi-
cto

IN VTROQUE IVRE.

Etio uel deposito ministrante.

Cler. non ord. id est, clerico non ordinato ministra-
strante.

Cler. per sal. pro. i. clerico per saltum promot.

Eo, qui fur. or. sus. id est, eo qui furtiuè ordines sus-
cepit.

Exces. præ. id est, excessibus prælatorum in subdio-
tos.

No. ope. nun. i. noui operis nunciatione.

Priuile. id est, priuilegijs & excessibus priuilegia-
torum.

Purg. cano. i. purgatione canonica.

Pur. uulg. i. purgatione uulgari.

Iniu. i. iniurijs & damno dato.

Pæn. id est, pœnis.

Pæn. & re. i. pœnitentijs & remissionibus.

Sen. excom. i. sententia excommunicationis.

Ver. sig. uerborum significatione.

Re. in. id est, regulis iuris.

Nunc præmissis rubricis Decretaliū abbrevia-
tis & extensis, ut eò melius mente teneantur,
sequuntur uersus de eisdem secundum ordinem.

PRIMA suprema fides statuit, scribitq; scia-
nescit.

Postulat electus, translatus, author & usus.

Inde renuntio, suppleo: temporibus quoq; scrutor.

D 2 Ordo

MODVS LEGENDI

Ordo resignantis, ætas, iungitq; sacramen.

Filius & seruus, obnoxius & uitatus.

Hinc bigamus, clericus, peregrinus & archileuita.

Archifacer, primas, sacri custos, uice fungens.

Delegans, legans, iudex ex ordine dictus.

Iudicis officium, maior pars pacta sequuntur.

Transigo, postulo, procuro, uel syndicus esto.

Hinc metus integrat, alienat, arbitrium dat.

IUDICIUM, forusq; libellus, mutua poscens.

Litem contestans, sine quo non suscipe testes.

Iuro dilatis, ferijs, ex ordine nosco.

Plus peto de causa, spoliatus restituendus.

Est dolus, est missus, lis pendens, atq; sequester.

Confessusq; probo, testis, testes quoque cogo.

Instruo, præsumo, iusiurans, excipiendo.

Præscribo, sententio, prouoco, pergoq; firmo.

Diuus honor, clericus habitans clericus quoq; iuu.

Nō residēs dignus: eger uel debilitat. (C)

Institutio concedendo ne sede uacante.

Et sine consensu maior pars non minuatur.

Ecclesie res, atque precaria commodo, pono,

Vendo, loco, mutuo, feudum pignusq; cauendo.

Atq; fideiussor soluit dat peculiorem.

De testamentis etiam succedo sepultis.

Parochijs, decimis uult regula, relligiosis.

Cionix, conuersus infidus, uota redemit.

nde status monachi, domus atq; capella locorum.

Iure

IN VTROQUE IVRE.

Iure patronatus, de censibus, ara sacrata.

Missaq; baptismus, quo non est presbyter usus.

Eucharistia, relliquia, ieiunia pura.

Aedes immunes seculi, fuge clerice merces.

SPONSVS & impubes, clandestina, sponsa
duorum.

Conditio fouens, qui polluit atque leprofus.

Seruus de natis, sequitur cognatio duplex.

Post consanguineam, consanguinei, gelidiq;

Coniugium uetitum sequitur, qui legitimi sunt.

Accusare queunt, diuortia, dona secunda.

ACCVSATIO siue calumnia simonialis.

Praelati rabi, iudeus, hæreticusq;

Schismaticus, apostaticus, natos perimentes.

Infans expositus, homicidia, torneamenta.

Hinc clerus pugnans, posthocq; sagittat adulter.

Ecclesie raptor, sequitur fur, hinc & usura.

Falsarius, sors, colludens, crimen puerorum.

Clerus uenator, percussor, maledicusq;

Clerus depositus, qui non est ordo minister.

Saltus furtiuus, excessus, opusq; nouellum.

Lex priuata subit, sequitur purgatio duplex.

Iniurie poenaeq; remissio post anathema.

Verborum signi sequitur post regula Iuris.

Hi sunt speciales uersus de rubricis Decretaliũ
secundũ ordinẽ suũ. Et supra tactum est, ubi di
cebatur de Decret. clxxxv. sũt rabricæ seu tit.

D 3 Sunt

MODVS LEGENDI

Sunt autem capitula in Decretalibus tria millia minus xvij.

Versus:

Bis centum tituli, sed quindenos remouebis,
Sunt Decretales: ter mille, sed absq; nouem bis.

Premiſſis titulis ſeu rubricis Decretalium abbreviatis & extenſis non inſpecto ordine alphabeti, ſeu eo ordine, quo ponuntur in Decretalibus, & premiſſis uerſibus de iſdem ſecundū ordinem, ut eò melius mente teneantur: ſequuntur nūc iſdē tituli ſeu rubricæ Decretaliū extenſi per ordinem alphabeti, ſecundum ordinem librorum eos continentium ordinati: ut lector Iuris ſi indiguerit, citius inueniendo quēlibet illorum, recurrat ad eos:

TITVLI LIB. DECRETAL.

Authoritate & uſu pallij lib. 1. tit. 8.
Allenatione iudicij mutandi cauſa facta lib. 1. tit. 11.

Arbitris lib. 1. tit. 42.

Appellationibus, recuſationibus & rela. lib. 2. tit. 28.

Accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus lib. 5. tit. 1.

Apoſtatis & reiterantibus. baptiſmum li. 5. tit. 9.

Adulterijs & ſupro lib. 1. tit. 6.

Bigamis non ordinandis lib. 1. tit. 21.
Baptiſmo & eius affectu lib. 3. tit. 42.

Com

IN VTROQUE IVRE.

- C**onstitutionibus lib. 1. tit. 3.
Consuetudine lib. 1. tit. 4.
Corpore uitiatis non ordinādis lib. 1. tit. 20.
Clericis peregrinis & eis non sine literis recipien-
dis lib. 1. tit. 22.
Causa possessionis lib. 2. tit. 12.
Confessione lib. 2. tit. 18.
Confirmatione utili. lib. 2. tit. 3.
Cohabitatione clericorum & mulierum. li. 3. tit. 2.
Clericis coniugatis. li. 3. tit. 3.
Clericis non residentibus in ecclesia uel prae-benda
lib. 3. tit. 4.
Clerico aegrotante uel debilitato lib. 3. tit. 6.
Concessione prae-bendae uel ecclesiae non uacantis.
lib. 3. tit. 8.
Commodato lib. 3. tit. 15.
Conuersione coniugatorum lib. 3. tit. 32.
Conuersione infidelium lib. 3. tit. 33.
Capellis monachorum & aliorum religiosorum,
lib. 3. tit. 36.
Censibus exactionib. & procurationib. li. 3. tit. 3.
Consecratione ecclesiae uel altaris lib. 3. tit. 40.
Celebratione missarum, & de sacramento Eucha-
ristiae, & diuinis officijs lib. 3. tit. 41.
Custodia Eucharistiae, & chris-matis, & aliorum sa-
cramentorum lib. 3. tit. 44.
Clandestina desponsatione. lib. 4. tit. 3.

D 4 COKS

MODVS LEGENDI

- Conditionibus appositus in desponsationibus uel
alijs contractibus lib. iiii. tit. v.
Coniugio leproforum lib. iiii. tit. viii.
Coniugio seruorum lib. iiii. tit. ix.
Cognitione spiritali lib. iiii. tit. xii.
Consanguinitate & affinitate lib. iiii. tit. xiiii.
Calumniatoribus lib. v. tit. ij.
Clericis pugnantibus in duello lib. v. tit. xiiii.
Collusione lib. v. tit. xxii.
Clerico uenatore lib. v. tit. xx. iiii.
Crimine falsi lib. v. tit. xxv.
Clerico percussore lib. v. tit. xx.
Clerico maledico lib. v. tit. xxvi.
Clerico excommunicato uel deposito, uel interdicto
Et ministrante lib. v. tit. xxviiij.
Clerico per saltum promotus lib. v. tit. xxix.
Dilationibus lib. 1. tit. 8.
Dolo & contumacia lib. 2. tit. 14.
Deposito lib. 3. tit. 16.
Donationibus lib. 3. tit. 33.
Decimis & primitiis lib. 3. tit. 30.
Desponsatione impuberum lib. 4. tit. 2.
Diuortijs lib. 4. tit. 20.
Donationibus inter uirum & uxorem, & de dote
post diuortium restituenda lib. 4. tit. 33.
Delictis puerorum lib. 5. tit. 23.
Electione & electi potestate lib. 1. tit. 6.

Actas

IN VTROQUE IVRE.

Aetate & qualitate in ordine præficiendorum. lib.
iiij. tit. xiiij.

Eo, qui mittitor in possessionem causa rei seruanda. li. ij. tit. xv.

Exceptionibus. li. ij. tit. xxv.

Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. li. iiij. tit. xxij.

Emptione & uenditione. li. iiij. tit. xvij.

Ecclesijs ædificandis uel reparandis. li. iiij. tit. xlviij.

Emunitate ecclesiarum, cœmiterij, & rerum ad eas pertinentium. li. iiij. tit. xlix.

Eo, qui duxi in matrimonium, quam prius polluit per adulterium. li. iiij. tit. vij.

Eo, qui cognouit cõsanguineam uxoris suæ uel spõsæ, li. iiij. tit. xi.

Eis, qui filios occidunt. li. v. tit. x.

Eo, qui furtiuè ordines suscepit. li. v. tit. xxx.

Excessibus prælatorum in subditos. li. v. tit. xxxi.

Filijs presbyterorum. li. j. tit. xvij.

Foro competenti. li. ij. tit. ij.

Ferijs. li. ij. tit. ix.

Fide instrumentorum. lib. ij. tit. xxij.

Feudis. lib. iiij. tit. xx.

Fide iussoribus. lib. iiij. tit. xxij.

Frigidis & maleficiatis. lib. iiij. tit. xv.

Furtis. lib. v. tit. xvij.

Falsarijs. lib. v. tit. xx.

MODVS LEGENDI

His, quæ ui metusue causa fiunt. lib. i. tit. xl.

His, quæ fiunt à prælato sine consensu capituli. lib. iij. tit. x.

His, quæ fiunt à maiori parte capituli. li. iij. tit. xx.

Hereticis lib. 5. tit. 7.

Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 12.

In integrum restitutione lib. 1. tit. 40.

Iudicijs lib. 2. tit. 1.

Iuramento calumnie lib. 2. tit. 7.

Iureiurando lib. 2. tit. 4.

Institutionibus lib. 3. tit. 7.

Iure patronatus. lib. 3. tit. 38.

Iudæis & Sarracenis & eorum seruis lib. 5. tit. 6.

Infantibus & languidis expositis. lib. 5. tit. 11.

Iniurijs & damno dato lib. 6. tit. 36.

Libelli oblatione lib. 2. tit. 3.

Litis contestatione lib. 2. tit. 45.

Locato & conducto lib. 3. tit. 18.

Maioritate & obedientia lib. 1. tit. 33.

Mutuis petitionibus. lib. 2. tit. 4.

Matrimonio contracto contra interdictum ecclesie lib. 4. tit. 16.

Magistris, et ne aliquid exigatur pro licentia docendi lib. 5. tit. 5.

Maledicis lib. 5. tit. 26.

Nato ex libero uentre. lib. 4. tit. 20.

Non ordinato ministrante lib. 5. tit. 28.

Noni

IN VTROQUE IVRE.

Noui operis nunciacione lib. 5. tit. 32.

Ne clerici seu monachi secularibus negotijs se im-
miscant lib. 3. tit. 1.

Ne praelati uices suas alijs concedant sub annuo cen-
su lib. 5. tit. 4.

Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.

Ordinatis ab Episcopo qui renunciauit epis-
copatu, uel excommunicato. lib. 1. tit. 13.

Obligatio ad ratio cimia ordinadis uel nō li. 1. tit. 20.

Offic. archidiaconi. lib. 3. tit. 13.

Offic. archipresbiteri. lib. 1. tit. 24.

Offic. primicerij. lib. 1. tit. 25.

Offic. sacristæ lib. 1. tit. 26.

Officio custodis lib. 1. tit. 27.

Officio uicarij lib. 1. tit. 28.

Officio uel potestate iudicis delegati lib. 1. titulo
29.

Officio legati lib. 1. tit. 30.

Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 31.

Officio iudicis lib. 1. tit. 32.

Ordine cognitionum lib. 2. tit. 10.

Observantia ieiuniorum lib. 3. tit. 46.

Postulatio lib. 1. tit. 5.

Pactis lib. 1. tit. 35.

Postulando lib. 1. tit. 37.

Procuratoribus lib. 1. tit. 38.

Plus petitionibus. lib. 2. tit. 11.

Probatio

MODVS LEGENDI.

Probationibus. lib. ij. tit. xix.

Præsumptionibus. lib. ij. tit. xxij.

Præscriptionibus. lib. ij. tit. xxi.

Peregrinantibus. lib. ij. tit. xix.

Præbendis & dignitatibus. lib. iij. tit. v.

Precarijs. lib. iij. tit. xiiij.

Pignoribus & alijs cautionibus. lib. iij. tit. xxij.

Peculio clericorum. lib. iij. tit. xxv.

Parochijs & alienis parochianis. lib. iij. tit. xxix.

Presbytero nondum baptizato. lib. iij. tit. xliij.

Purificatione post partum. lib. iij. tit. xlviij.

Priuilegijs et excess. priuilegiatorũ. li. v. tit. xxxiiij.

Purgatione canonica. lib. v. tit. xxxiiij.

Purgatione uulgari. lib. v. tit. xxxv.

Pœnis. lib. v. tit. xxxviij.

Pœnitentijs & remissionibus. lib. v. tit. xxxviij.

Qui clerici uel uouentes matrimonium con-
trahere possunt. lib. iij. tit. vi.

Qui filij sint legitimi. lib. iij. tit. xvij.

Qui matrimonium accusare possunt, uel testificari.
lib. iij. tit. xvij.

Rescriptis. lib. i. tit. iij.

Restitutione in integrum. lib. i. tit. ix.

Rebus ecclesie alienandis uel non. lib. iij. tit. xiiij.

Restitutione spoliatorum. lib. ij. tit. xiiij.

Rerum permutatione. lib. iij. tit. xix.

Regularibus et transeuntibus ad religionẽ. lib. iij.

tit. xxxi.

Reli

IN VTROQUE IVRE.

- Religiosis domibus. lib. iij. tit. xxxvi.
Reliquijs & ueneratione Sanctoru. lib. iij. tit. xlv.
Raptoribus & incendiarijs, & uiolatoribus ecclesiarum. lib. v. tit. xvi.
Regulis Iuris. lib. v. tit. iij.
Summa trinitate & fide catholica. lib. j. tit. j.
Supplenda negligentia prelatoru. li. j. tit. x.
Scrutinio in ordine faciendo. lib. i. tit. xi.
Sacra unctione. lib. i. tit. xv.
Sacramentis iterandis uel non. lib. i. tit. xvi.
Seruis non ordinandis. lib. i. tit. xvij.
Syndico lib. i. tit. xxxix.
Sequestratione possessionis & fructuum. lib. ij. tit. xvij.
Sententia de re iudicata lib. 2. tit. 17.
Solutionibus lib. 3. tit. 23.
Successionibus ab intestato lib. 3. tit. 27.
Sepulturis lib. 3. tit. 28.
Statu monachorum lib. 3. tit. 25.
Sponsalibus & matrimonijs lib. 4. tit. 1.
Sponsa duorum. lib. 4. tit. 4.
Secundis nuptijs lib. 4. tit. 21.
Simonia, & ne aliquid exigatur uel promittatur. lib. 5. tit. 3.
Schismaticis & ordinatis ab eis lib. 5. tit. 8.
Sagittarijs & balistarijs lib. 10. tit. 15.
Sortilegijs lib. 5. tit. 12.

Sententia

MODVS LEGENDI.

Sententia excommunicationis, suspensionis &c.
lib. 5. tit. 39.

TRanslatione Episcopi & electi lib. 1. tit. 7.

Temporibus ordinationum, & qualitate ordi-
nandorum. lib. 1. tit. 11.

Treuga & pace lib. 1. tit. 34.

Transactionibus lib. 1. tit. 36.

Testibus & attestationibus. li. 2. tit. 20.

Testibus cogendis. li. 2. tit. 21.

Testamentis & ultimis uoluntatibus. li. 3. tit. 26.

Torneamentis lib. 5. tit. 13.

VT ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur. li. 3. tit. 12.

Vt lite non contestata non procedatur ad testium
receptionem, uel ad definitiuam sententiam. lib.
2. tit. 6.

Vt lite pendente nihil innouetur. li. 2. tit. 16.

Vita & honestate clericorum. li. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione. li. 3. tit. 34.

Vsuris. lib. 5. tit. 19.

Verborum signific. lib. 5. tit. 40.

¶ In sexto autem libro sunt rubricæ pauciores, ui-
delicet circa 72. & in Clementinis adhuc paucio-
res, uidelicet 47.

¶ Capitula scire cupiens in his duobus mox nume-
rabit: sed magis profectò quid contineant attendē-
dum est, quàm quot sint: **V**t autem faciliter scire-
tur

tur

IN VTROQUE IVRE.

tur in uersibus præmissis, quæ rubricæ Decretalium
essent in Sexto, & quæ in Clementinis: de super sig-
nandæ essent cum rubro 6. in sexto, & 7. in Cle-
mentinis, quod aliquo labore fieri posset. illum ad
remouendum tituli siue rubricæ libri Sexti, & Cle-
mentinarum consequenter sequuntur, ut in eisdem
positæ sunt libris, non inspecto ordine alphabeti.
Et primo tituli siue rubricæ libri primi Sexti De-
cretalium.

TITULI PRIMI LIBRI SEX-
TI DECRETALIVM.

DE summa Trinitate & fide catholica.

De constitutionibus.

De rescriptis.

De consuetudine.

De postulatione prælatorum.

De electione & electi potestate.

De renunciatione.

De supplenda negligentia prælatorum.

De temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum.

De filiis præbyterorum ordinandis, uel non.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio legati.

De officio iudicis ordinarij.

De maioriæ & obedientia

MODVS LEGENDI

De pactis.

De procuratoribus.

De ijs, quæ ui metûsue causa fiunt.

De restitutione in integrum.

De arbitris.

TITVLI SECVNDI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE iudicijs.

De foro competenti.

De litis contestatione.

De iuramento calumnie.

De restitutione spoliatorum.

De dolo & contumacia.

De eo, q̄ mittitur in possessionē causa rei seruãde.

Vt lite pendente nihil innouetur.

De confessis.

De testibus & attestationibus.

De iureiurando.

De exceptionibus.

De præscriptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusationibus & relationibus.

TITVLI TERTII LIBRI.

SEXTI DECRETALIVM.

DE uita, & honestate clericorum.

De clericis coniugatis.

De

IN VTROQUE IVRE.

De clericis non residentibus in ecclesia uel praebe-
nda.

De praebeendis & dignitatibus.

De clerico aegrotante uel debilitato.

De institutionibus.

De concessione praebeendae uel ecclesiae non uacantis.

Ne sede uacante aliquid innouetur.

De rebus ecclesiae non alienandis.

De sepulturis.

De decimis, primitiis, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De uoto & uoti redemptione.

De statu monachorum & canonicorum regulari-
um.

De iure patronatus.

De consecratione ecclesiae uel altaris.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiae, coemeteriorum, & rerum
ad eas pertinentium.

Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
miscant.

¶ TITVLI QVARTI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE sponsalibus & matrimonijs.

De desponsatione impuberum.

De cognatione spiritali.

¶ TITVLI QVINTI LIBRI

E Sexti

MODVS LEGENDI

SEXTI DECRETALIVM.

DE accusationibus, inquisitionibus, & denun-
ciationibus.

De hæreticis & Manichæis, et eorū seruis.

De schismaticis.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De iniurijs & damno dato.

De pœnis.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sententia excommunicationis.

De uerborum significatione.

De regulis iuris.

Positis titulis quinque librorū lib. 6. prout con-
sequenter ponuntur in libris non inspecto al-
phabeti ordine, ponuntur ijdem tituli siue rubricæ
præfatorum librorum libri sexti secundum ordinē
alphabeti: ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICAE
SEXTI LIBRI DECRETALIVM

Arbitris lib. 1. tit. 22.
Accusationibus, inquisitionibus & denun-
ciationibus lib. 5. tit. 1.

Appellationibus, recusationibus, & relationibus.
lib. 2. tit. 15.

Bigamis lib. 1. tit. 11.

Constitio

IN VTROQUE IVRE.

- Constitutionibus lib. 1. tit. 2.
Consuetudine lib. 1. tit. 4.
Confessis lib. 2. tit. 9.
Clericis coniugatis lib. 3. tit. 2.
Cleri. nō residētib. in ecclesia uel præbēda li. 3. tit. 3.
Clerico ægrotante uel debilitato lib. 3. tit. 5.
Concessione præbendæ &c. lib. 3. tit. 7.
Consecratione ecclesiæ uel altaris li. 3. tit. 19.
Cognitione spiritali li. 4. tit. 3.
Dolo & contumacia li. 2. tit. 6.
Decimis, primitiis, & oblationibus li. 3. tit. 13.
Desponsatione impuberum lib. 4. tit. 2.
Electione & electi potestate li. 1. tit. 6.
Exceptionibus lib. 2. tit. 2.
Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ.
lib. 2. tit. 7.
Excessibus prælatorum in subditos li. 5. tit. 5.
Filiis presbyterorum ordinandis, uel nō li. 1. tit. 10.
Foro competenti lib. 2. tit. 2.
His quæ ui metusue causa fiunt li. 1. tit. 20.
Hereticis & Manichæis, & eorum seruis. li. 5. tit. 2.
Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 4.
Iudicijs lib. 2. tit. 1.
Iuramento calumniæ lib. 2. tit. 4.
Iureiurando lib. 2. tit. 11.
Institutionibus lib. 3. tit. 6.
Iure patronatus lib. 3. tit. 7.

MODVS LEGENDI

- Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum
ad eas pertinentium. lib. 3. tit. 20.
Iniurijs & damno dato lib. 5. tit. 7.
Litis contestatione. lib. 2. tit. 3.
Maioritate & obedientia lib. 1. tit. 17.
Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.
Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
miscant lib. 5. tit. 21.
Officio uicarij lib. 1. tit. 12.
Officio & potestate iudicis delegati. li. 1. tit. 14.
Officio legati li. 1. tit. 15.
Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 16.
Postulatione prælatorum li. 1. tit. 5.
Pactis lib. 1. tit. 18.
Procuratoribus lib. 1. tit. 19.
Præscriptionibus. lib. 2. tit. 13.
Præbendis & dignitatibus lib. 3. tit. 4.
Priuilegijs et excessibus priuilegiatorũ li. 5. tit. 6.
Pœnis lib. 5. tit. 8.
Pœnitentijs & remissionibus. lib. 5. tit. 9.
Rescriptis lib. 1. tit. 3.
Renunciationibus lib. 1. tit. 7.
Restitutione in integrum lib. 1. tit. 21.
Restitutione spoliatorum. li. 2. tit. 5.
Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 9.
Regularibus et trãseuntib. ad religionẽ li. 3. tit. 14.
Reliquijs & ueneratione sanctorum li. 3. tit. 9.
Regu.

IN VTROQUE IVRE.

Regulis iuris lib. 5. tit. 12.

Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.

Supplenda negligentia praelatorum. li. 1. tit. 8.

Sententia & re iudicata li. 2. tit. 14.

Statu monachorum regularium li. 3. tit. 16.

Sponsalibus & matrimonijs li. 3. tit. 1.

Scismaticis lib. 1. tit. 3.

Sententia excommunicationis, suspensionis, interdicti & solutionis lib. 5. tit. 10.

Temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum lib. 1. tit. 9.

Testibus & attestationibus li. 2. tit. 10.

Testamentis & ultimis voluntatibus li. 3. tit. 11.

Vt lite pendente nihil innovetur li. 2. tit. 8.

Vita & honestate clericorum lib. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione li. 3. tit. 15.

Verborum significatione lib. 5. tit. 11.

¶ Nota, quod in libris Sexti Decretalium sunt tituli siue rubricæ 72. In primo libro 21. In secundo 15. In tertio 19. In quarto 3. In quinto 12.

¶ Sequuntur tituli siue rubricæ Clementinarum, sicut in libris earum consequenter positi sunt, ordine alphabeti non inspecto.

¶ TITULI PRIMI LIBRI

CLEMENTINARVM.

DE summa trinitate & fide catholica.
De rescriptis.

E 3 De

MODVS LEGENDI

De electione & electi potestate.

De renunciationibus.

De supplenda negligentia prelatorum.

De etate & qualitate &c.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio iudicis ordinarij.

De procuratoribus.

De in integrum restitutione.

¶ TITVLI SECVNDI LIBRI
CLEMENTINARVM.

DE iudicijs.

De foro competenti.

De causa possessionis & proprietatis.

De dolo & contumacia.

Vt lite pendente nihil innouetur.

De sequestratione possessionum, & fructuum.

De probationibus.

De iureiurando.

De exceptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusationibus & relationib.

¶ TITVLI TERTII LIBRI

DE uita & honestate clericorum.

De prebendis & dignitatibus.

De concessione prebende uel ecclesie non uacantis.

De rebus ecclesie non alienandis.

De rerum permutatione.

De

IN VTROQUE IVRE.

De testamentis & ultimis uoluntatibus.

De sepulturis.

De decimis, primitiis, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De statu monachorum & canonicorum.

De religiosis domibus, ut episcopo sint subiecte.

De iure patronatus.

De censibus, exactionibus, & procuratoribus.

De celebratione missarum & sacramento Eucha-

ristie & diuinis officijs.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, et re-

rum ad eas pertinentium.

¶ TITVLI QVARTI LIBRI.

DE consanguinitate & affinitate.

¶ TITVLI QVINTI LIBRI.

DE magistris, & ne aliquid exigatur pro li-

centia docendi.

De iudeis & Sacramentis, & eorum seruis.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sentētia excommunicationis, suspēisionis, interdi-

De uerborū significatione. (Et, et solutionis.

POSITIS titulis quinque librorum Clementinae

rum, prout communiter ponuntur in libris

MODVS LEGENDI

non inspecto alphabeti ordine, ponuntur ijdem tituli, siue rubricæ præfatorum librorum Clementinarum, secundum ordinem alphabeti, ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICE LIBRI CLEMENTINARVM.

Appellatio inibus, recusationibus, & relationibus lib. 2. tit. 11.

Causa possessionis, & proprietatis li. 2. tit. 3.

Concessione præbendæ, uel ecclesiæ non uacantis. li. 3. tit. 3.

Censibus, exactionibus, & procurtionibus. li. 3. tit. 13.

Celebratione missarum et sacramento eucharistiæ, & diuinis officijs lib. 3. tit. 14.

Consanguinitate & affinitate li. 4. tit. 1.

Dolo & contumacia lib. 2. tit. 3.

Decimis, primitijs, & oblationibus lib. 3. tit. 8.

Electione & electi potestate lib. 1. tit. 3.

Ætate & qualitate in ordine præficiendorum lib. 1. tit. 6.

Exceptionibus. lib. 2. tit. 9.

Excessibus prælatorum in subditos lib. 5. tit. 4.

Foro competenti lib. 2. tit. 2.

Homicidio uoluntario uel casuali li. 5. tit. 3.

In integrum restitutione lib. 1. tit. 11.

Iudicijs lib. 2. tit. 1.

Iurciurado lib. 2. tit. 8.

Eure

IN VTROQUE IVRE.

- Iure patronatus li. 3. tit. 12.
Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum
da eas pertinentium li. 3. tit. 16.
Iudæis & Sarracenis, & eorum seruis li. 5. tit. 2.
Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia
docendi lib. 5. tit. 1.
Officio vicarij lib. 1. tit. 7.
Officio & potestate iudicis delegati li. 1. tit. 8.
Officio iudicis ordinarij li. 1. tit. 8.
Procuratoribus li. 1. tit. 10.
Probationibus lib. 2. tit. 7.
Præbendis & dignitatibus li. 3. tit. 2.
Priuilegijs & excessibus præuilegiatorū li. 5. tit. 5.
Pœnitentijs & remissionibus li. 5. tit. 6.
Rescriptis lib. 1. tit. 2.
Renuntiationibus li. 1. tit. 2.
Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 4.
Rerum permutatione li. 3. tit. 5.
Regularibus & transeuntibus ad religionē li. 3. tit. 11.
Religiosis domibus, ut episcopo sint subiectæ. lib.
3. tit. 10.
Reliquijs & ueneratione sanctorum lib. 3. tit. 15.
Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.
Supplenda negligētia prælatorum li. 1. tit. 5.
Sequestratione possessionum & fructuum lib. 2.
titul 6.
Sententia & re iudicata lib. 2. tit. 10.

MODVS LEGENDI

Sepulturis li. 3. tit. 7. (li. 3. tit. 10.)

Statu monachorum & canonicorum regularium,
Sententia excommunicationis, suspensionis, & in-
terdicti, & solutionis li. 5. tit. 7.

Testamentis & ultimis uoluntatibus li. 3. tit. 4.

Vt lite pendente nihil innouetur li. 2. tit. 5.

Vita & honestate clericorum li. 7. tit. 1.

Verborum significatione li. 5. tit. 8.

Nota quod in libris Clemen. & Decretalium
sunt tituli siue rubricæ 42. In primo lib. 11. In secun-
do 11. In tertio 16. In quarto 1. In quinto 8.

Collige p uersus qd uult distinctio quæuis.

Vt uideat quisq; diuinum Ius hominisq;

Vtq; sciat, per quæ consistunt iura Quiritū.

Et cur dicatur res ecclesiastica canon.

Regum cur fuerint à primo condita iura.

Ne liceat cuiquam ius naturale mouere.

Hæc mala peccati distinguit ludificati.

Ex hac cognosces, qui leges composuerunt.

Re qua ius naturæ à consuetudine differt.

Vt naturali cedant, quæ constituuntur.

Sic legi regum lex præualet ecclesiarum.

Mandato iuris & legum uincitur usus.

Omnia iustitiæ discretio prouida pensat.

Non dispensatur ubi naturale patet ius,

Sic nec agas leuia, quòd quis uitet grauiora.

Tempus in hac disce, quo cano coeperit esse.

Respio

IN VTROQUE IVRE.

Respicias quot erant, & eos, qui constituerunt.
Actor sit papa, si consilium celebrandum.
Dicitur hic, q̄ bis synodus celebratur in anno.
Hæc monstrat, quid Decretalis epistola possit.
Tantò quis ualeat, quò quis rationibus instat.
Summos seu minimos recitās locat inferiores.
Ista loca distinguit, & ordinat ecclesiarum.
Consecrat hæc omnes maiores siue minores.
Discutit ista genus, patriam, uitamq; sacrandi.
Hæc dat cuiq; suum, ueniale de crimine distans.
Sit post baptisma contentus coniuge sola.
Hæc Augustinus nubentis uota requirit.
Ista sacratorum contractum damnat & odit.
Hæc locus & causa, tempus, persona notantur.
Contradicit & hæc per consilium Manichæis.
Tangit & hæc, quæ contineant offerre uolentes.
Instruit hæc leuita minor quòd contineat se.
Ordo sacer non detur ei, si quis bigamus sit.
Fœmina pontifici persona domestica non sit.
Ista docet præsul, quòd debet sobrius esse.
Adstruit hæc prudens, quòd debeat esse sacrandus.
Hæc prohibet legere gentilia metra satyræ.
Scripturas sacras sacrandus scire iubetur.
Admonet hæc illum, qui non extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus, hic non admittitur ipse.
Conuenit esse modum gressus, uerbiq; cibiq;.
Tutius est ipsi, si sit cunctis bonus hospes.

MODVS LEGENDI

In factis, uerbis hunc conducet esse pudicum.
 Gloria pontificis est, ut procul ingluuies sit.
 Expediit ut non sit percussor quisq; sacerdos.
 Respuit hæc hominem distinctio litigiosum.
 Mittit in interitum cupidos: hæc fœnus abhorret.
 Abijcitur sacrandus in hac si sit neophytus.
 Non uenit ad clerum, qui corpus habet uitiosum.
 Iudicat hæc primò grauius, sed post moderatur.
 Sacrari uetat hæc omnes, quos curia stringit.
 Prepositus primò datur hic præposterus ordo.
 Idcirco uetat hos: quia sæpius hi repetuntur.
 Reijcit hæc seruos sine libertate sacrandos.
 Eijcit abscissos, & corporibus uiciatos.
 Condemnatur in hac generatio presbyterorum.
 Hic baptizatus prohibetur, si fuit æger.
 Hæc uetat abbate monachos nolente sacrari.
 Officium negat hæc, nisi sit bene quisq; probatus.
 Nullus erit præsul nisi quem sacer ordo decorat.
 Indigni laici iubet hæc ne pontifices sint.
 Clerº, plebs, princeps: hic elegit, hæc petit, hic uult.
 Usurpans laicus id, ut eligat, audiat istam.
 Sed docet hæc per quid tribuatur præsulis ordo.
 Cùm dissentio sit, à pluribus ædita stabunt.
 Vt sacretur ab omnibus archiepiscopus, hæc uult.
 Instituiq; iubet à præside presbyteros hæc.
 Vult hæc sacrari, si cui dubius fuit ordo.
 Si uult hoc præsul, lectornes condat abbas.

Eccles

IN VTROQUE IVRE.

Ecclesie titulo ue carens non promoueatur.
Respice dicta patrum, ne promoueas alienum.
Abnuat hæc recepti, cui dimissoria non est.
Tute susceperis, quem sic formata tuetur.
Punit maiores, dum promouet inferiores.
Distinguit tempus hæc, in quo promoueantur.
Tempora distinguit, & in his ieiunia ponit.
Rectos indicat hæc modullos interstitiorum.
Ista dat annorum numerum, quo promoueantur.
A quibus ipsa patris electio debeat esse.
Sed loca pōtificis docet hæc & presbyterorum.
Crimine quo careat sacrandus, in hac replicatur.
Hæc dat pauperibus, lapsosq; docet reparare.
Ut ne consensum det peccatis alienis.
Sollicitus sit euis copus oppressos releuare.
Congruit ut præsul primū ferat hospiti curam.
Incautum largum uetat hæc, uenantibus obstat.
Hac datur impensa uiduas inopesq; tueri.
Respuitur clerus, si non pius aut cupidus sit.
Isthic sit regula hæc, & quod bene præpositus sit.
Ex hac sacrari prohibentur litigiosi.
Tutius arte petat, nisi sit satis ecclesie res.
Hæc plus corde probat domino, quā uoce canendū.
Hæc dat obedire maioribus inferiores.
Non negat ista suas mandare uices patriarcham.
Sed non omnino uetat ista tacere minores.
Ut seculi princeps non ordinet ecclesie res.

Vrbs

MODVS LEGENDI

Vrbs non signatos apices non uult neq; mittit.

Est ius muniri peregrinum quinque sigillis.

Vniuersalem nullum finit ista uocari.

Ista uetat ne qui celebrent nisi pallia dentur.

Moribus indecori, non pallio sunt decorandi.

Absit ut una duos habeat prouincia patres.

Sensum uersibus ijs dat causa questio que uis.

Damnat ementes specialia gratia Christi.

Ingressum uendens uel emens perdit ecclesiarum.

Si pro præbendis dederis quid, Simon habebis.

Criminis ignorans fiet reus ille paterni.

Eccliam reddit ista uix, quod ordine præstet.

Rursus promotos abscidit ius promouendos.

Ecclia pax plena sibi cleriq; negatur.

Causa patēs cū sit cunctis non queritur ordo.

Ad ius uel synodum nullus trahat expoliatum.

Vim talem subeat, qualem fecisse uolebat.

Ad testesq; duos præsul conuincitur aptos.

Si cadit accusant, non cogitur reus ultra.

Respuitur iure uox dilatoria si sit.

Vir bonus accusat quem uis, licet inferior sit.

Mandato legis datur accusatio scriptis.

Quod plenè restitui debeat, ius edocet omne.

Vtitur indicijs quanto fuit expoliatus.

Apertè tractatur quamuis inducia detur.

Restat ut infamis & homo sine lege tacens sit.

Vox inimica domestica non obest alieno.

Mitti

IN VTROQUE IVRE.

Mitti uel duci non debet ad exteriores.

Liber ab hac non stat simul quem sua culpa remor

Iudex auditor non fiat præfulis unus. (det.

Iudicio nullus unquam damnabitur absens.

Exigitur ne quis in quo cadit, hoc repetatur.

Torquet in actorem sibi uox obiecta reatum.

Omnis anathema nec agat, nec testificetur.

Ritè tacet qui uis minor illum si tenet ætas.

Dum ne quis agere, nequeas & testificari.

Ius statuit, ne quis unquam testis & actor.

Nunquam damnetur quis cum non possit adesse.

Dat ius quod quis agat pro se ciuilia tantum.

Mittit famosum neglecta probatio flagris.

Est accusandus semel & bis: terq; uocandus.

Nemo procuret crimen, ciuilia curet.

Baiula iuris habet, ut synodalia fiant.

Reuera malus est, mala cuius qui malè pandit.

Aut caput aut lingua delatori capuletur.

Omnes infames taceant, aut crimine tantum

Præfulis obiecta, nisi uera proles reprobaris.

Iudicium expetere nunquam debes alienum.

Altera adesse potest, si prouincia discors.

Si cadit accusans, non cogetur reus ultra.

Est qui dum uiuit nemo sibi substituendus.

Tutus semper erit hic qui se dande recepit.

Dat ius ne statuat, successorem sibi præful.

Nullus amicorum mihi profit ut eligat unus.

Ele.

MODVS LEGENDI.

Electus cum sim, præstaturo cautio damni.

Ed secum standum, sententia ni uetat ipsum.

Ordinis est, ne quis unquam redeat sine scriptis.

Si quis anathema statuit, uirtute carebit.

Iudicis, & alterius nulla est ordo petendus.

Curent primates bene sua, non aliena.

Non dubites dotem cum basilica retinendam.

Ordinet seruet, dispenset, non alienet:

Nil præterquam duos præsumat sumere soldos.

Iudicet ut laicus, clerum non attrahat ullus.

Iudicium secli, sequitur suspensio cleri.

Seu bona, seu mala sit sententia, dico tenendam.

Dico q, proprium poterit quid clerus habere.

Ecclesie si res uendis, uel emis, sibi reddas.

Si dare uis, & des, dare non potes ecclesie res.

Ex re communi quæ sitis utimur æquè.

Si fortasse uoles testari, de proprio des.

Ecclesie baptismali dandæ decimæ sunt.

Tēpora longa trahunt ius funeris & decimarum.

Ius est, neqs plus repetat, quàm debeat alter.

Non nisi ciuili re frater testis habetur.

Tale quid exercens, non debet clericus esse.

Si tulcrit plus quàm deæerit, iam fcenus habetur.

Ex malè quæ sitis eleemosyna non fit egenis.

Si malè parta tenet, dignè non pœnitet ullus.

In furia non pœna datur, cum pœna notatur,

Nec retinere licet, quæ sunt promissa patrono.

Solum

IN VTROQUE IVRE.

Solum uoce nequit condemnari mulieris.

Tale die domini placitum non debet haberi.

Atq; probatur, in hac probatio danda neganti.

Nec confessio sit, nec iuramenta coacta.

Tollere non poterit, quæ confert solus honorem.

In grauibus si sit deuietus eijciatur.

Dantur in hac monachi pastores ecclesiarum.

Abbas ecclesiam, præsul debet dare curam.

Hic legitur quò ius, & rem præscriptio tollit.

Quadragenis domibus præscriptio religiosis.

Tales si teneant ius, non tamen ergo gubernent.

Vsurpans sine iudicio, rem decidet à re.

Respuit à laicis ius ecclesias retineri.

Queritur an liceat, cordis dimittere uotum.

Vt sua Gonsaldus teneat, quæ dederat æger.

Omne monasterio remanebit, nec credit ille.

Dum redit illicitè, quæ contulit, illa manebunt.

Terminat hæc apud alumnū synodale statutū.

Vt non Abbates à præsule constituentur.

Vt præsul clerum non impediatur monachandum.

Ipsa nolente, tamen non suscipit alter.

Sed iam Canonicos canon prohibet monachari.

Quæ pater offert, si placet, exit cū sit adultus.

Visam mox uestem, si non pater abdicat, hic stet.

Offert inuitum, nec seruat religionem.

At si fortè placet, monacho transire licebit.

Prima sit ex titulo: sit commendata secunda.

B Eccles

MODVS LEGENDI

Ecclēsiā renūciat hęc, aliāq; cupiri.

Tertīa ne liceat tractare negotia seclī.

In clara ueste prohibetur clericus esse.

Examen proprium fugiens, sine spe graduum sit.

Iuramenta licet homini dare quando necesse.

Si sic esse putat, ut ait, non peierat ipse.

Taliter exemplo, quod obediat ipse probatur.

Vota promissa mutantur, turpia si sint.

Dum periurare cupis, periurus haberis.

Ex iusta causa multis licet arma mouere.

Fit bellum iustum, si pro rebus repetendis.

Fas est quando quidem socio succurritur armis.

Inferriq; docet uindictam quæstio quarta.

Cum sit ad hoc positus, ut puniat ille meretur.

Iura iubent homines peruersos ad bona cogi.

Ecclēsiæ rebus sint hæretici spoliandi.

Tandem de clero nulli licet arma mouere.

Si quis es hæreticus, tua sit sententia nulla.

Interdum mali post mortem corripuntur.

Crimine prædonum non damnetur domus eius.

Tuta sit Ecclesia, quam lex priuata tuetur.

Et si subsequitur lex altera, derogat illi.

Mentem diuinam rimantes, sortilegi sunt.

Vita non uiuunt, qui peccant ista tenentes.

Nomina, materiam quæ per primordia sumpsit.

In quatuor discas ista, si fortè requiris.

Tales, ni cessent, communio tollitur ipsis.

Vinctum pontificis, non solues tu moriturum.

IN VTROQUE IVRE.

Morte facit poenas, noli proponere quantum.
Si sit solenne, dirimit connubia uotum.
Sponsa ligat sponsum, proprie non est tamen uxor.
Solvit disparitas cultus connubia quæq;
Iungitur hic alij, si respuit illa manere.
Testatur bigamum sacer Augustinus eundem.
Viros coniugij personæ dissipat error.
Tantum conditio poterit, si uilior erit.
Nam contracta prius non soluit foedera, sed post.
Parui contrahere nequeunt sponsalia iure.
Spiritualis naturali non societur.
Uxorisq; suæ cognatæ non societur.
Mandatur claudesina ne connubia fiant.
Pollutam uetat hæc in mortem fraude parentem.
Si datur inuita, post quando placet reddit illam.
Ut nulli nubat, nisi patris sponsio fiat.
Ducere lex prohibet in coniugio meretrices.
Obstat coniugio sacro complenda libido.
Cum liber sit animus, nõ spõdeat hanc pater eius.
Tangere ne liceat aliam quàm stirps sibi fiat.
Reuera sine mente caro nunquam uiolatur.
In simili lapsu, non hanc dimittet adulter.
Nullam, dum uiuit hæc, hic pro coniuge ducat.
Alter non peccet, quo damnetur minus alter.
Frigidus est, alij tunc non sociabitur ulli.
Vir non abiiciat sine iudicio mulierem.
Tertia si credis, purgat confessio crimen.

P a

Purgat

MODVS LEGENDI

Purgat secretum cordis contritio crimen.
Et profecto semel, dilectio non cadit unquam.
Nemo semel si poenituit bene poenitet ultra.
Ista probat dimissa semel peccata teneri.
Magna cautela, quiuis pensare tenetur.
Debeat esse gemens, & qualis uulnera purgans.
Omnes baptismi maculas quo tegere possit.
Dum tamen in uita, post mortem ducere uitam.
Ut uir non oret, uxor si debita quaerit.
Mens utriusq; nisi sit, non bene continet alter.
Tuta manet, uiuente uiro, quae nescia nupsit.
Vult Leo si uenit hic, redit haec, retinensq; priorẽ.
Cognatam propriam nemo pro coniuge ducat.
Omnes uxoris consanguineos reprobabis.
Nunc septenorum graduum distinguitur ordo.
Utq; status hominis, si est generatio quarta.
Truncus ponitur hic cum ramis, ut docet author.
In testes recipi monstrat tibi sexta parẽtes.
Tangitur hic, quod incestu gignitur haeres.
Utitur haec, in quo dispensandum licitum sit.
Aut si fraus subeat, cogetur illa reuerti.
Susceptam sobolem uetat affini sociandam.
Tunc raptus fiet, cum ui deducitur illa.
Coniungetur ei purgatio crimine raptus.
Consecrat ecclesias domini distinctio prima.
Panis sacrati fert sacramenta secunda.
Tertia dat ferias, nobis ieiunia subdit.

Baptis-

IN VTROQUE IVRE.

Baptismaq; docet, tempus distinctio quarta.

Confirmat, sacrat, officijs ieiunia laudat.

Pneumate donato, concludit sine beato.

Explicit Decretum uersificatum.

Sed quia Decreti rubricas nimis esset fastidiosum enumerare, propter maximam multitudinem: ne tamen naturam eius præteream, uersus subiunxi totam materiam Decreti significantes in genere de qualibet distinctione, & omnibus questionibus cunctarum causarum.

Liber Decretorum distinctus est in tres partes, quarum prima uocatur Distinctiones, & huiusmodi sunt centum & una. In primis duabus distinctionibus. tractat magister Gratianus de iure, ponendo iuris diuisionem, subdiuisiones, diuersarum specierum differentias & conuenientias. In tertia, quod sit canon, quid priuilegium, & quid officium legum. In quarta, quare leges factæ sint, & quales esse debeant, & quando ex eis, uel secundum eas sit iudicandum, ac de Quadragesimali obseruatione. In quinta, de muliere enixa uel menstruosa. In sexta, de multiplici genere illusionum. In septima, de conditoribus legum. In 8. quod ueritati & rationi sit consuetudo postponenda. In 9. quod tribunalia regum sacerdotali sunt potestati subdita, et quod pontifices & reges sese indigent. In 10. quibus legibus imperatorum sit obtemperandum, & quod mē-

MODVS LEGENDI.

adicia scriptorum non sunt admissa Canonibus, & si quando inueniantur, sunt corrigenda in opusculis tractatuū. in 11. quòd usus & consuetudo legem & canonem non uincant: & quæ con. ob. in 12. de consuetudine & more: & quem quisq; modum psallendi debet tenere. in 13. quòd minus malū est eligendum. in 14. quòd non sunt aliqua committenda delicta à nobis, ne alij grauiora committant, & quæ conscientias ualeant temperare. in 15. distinctione, quo tempore generalia concilia cœperunt: & quorum patrum recipiuntur opuscula. In 16. distinctione, qui synodi uel concilia roborentur auctoritate Rom. pont. in 17. quòd absq; auctoritate Romani pontificis synodus non debet congregari. in 18. de pœna eorum qui synodo adesse contemnunt de auctoritate Romane sedis. in 19. de auctoritate Decretalium epistolarum & apostolicarum sanctionum. in 20. distinctione magister incipit agere de ministris ecclesie. in 21. de diuersis ordinibus & gradibus ministrorum. in 22. de dignitate Rom. ecclesie & quorundam librorum. in 23. de ordine ministrorum, incipiens à Rom. pontifice descendendo per singulos gradus usq; ad ostiariū. in 24. de examinatione ordinandorum. in 25. de officijs clericorum, incipiēs ab ostiario, et ascendendo usq; ad episcopalem dignitatem, scilicet archiprimicerij & thesaurarij, circa medium illius

IN VTROQUE IVRE.

illius distinctionis. Nunc autem magister Gratianus incipit declarare illas 20. poenas & peccata regule apostolicæ, quas enumerat Apostolus in epist. ad Titum, & ad Timotheum. Et persequitur in eadem distinctione. Oportet Episcopum & quemlibet ad sacros ordines promovendum esse sine crimine, supple notabili. In 26. magister determinat de illa clausula regule apostolicæ prædi. unius uxoris uirum, continuando deinceps de continentia clericorum, usq; ad trigesimam quartam distinctionem. 35. determinat illam clausulam regule apostolicæ sobrium: cuius tamen partem reseruat usque ad 44. distin. in 36. distinctione, prudentem. & illam prosequitur in tribus distinctionibus immediatè sequentibus. In 40. & 41. distinctione illud, ornatum doctorem. in 42. illud, hospitalem. in 43. pudicum & doctorem. in 44. illud, non uinolentum, quod est pars illius quod dictum est superius distinct. 35. sobrium. in 45. illud, non percussorem. in 46. illud, non esse litigiosum. in 47. illud, non cupidum, domus suæ bene præpositum. in 48. illud, non neophytum. in 49. magister breuiter recapitulat præcepta regule apostolicæ prædictæ. in 50. magister agit de lapsu & reparatione clericorum. in 51. de curialibus ordinandis uel non. in 52. de præposteratione sacrorum ordinum. in 53. de curijs annexis recipiendis

MODVS LEGENDI

in clericū uel monasterium. In 54. de seruis & manumissis. In 55. de corpore uiciatis, bigamis, illiteratis, publicè, pœnitentibus ordinandis uel non. In 56. de filiis presbyterorum & natis de fornicatione & adulterio. In 57. de baptizatis in ægritudine non ordinandis. In 58. de monachis non ordinandis sine licentia sui abbatis. In 59. de laicis literatis non subito ordinandis. In 60. de electione personarum ecclesie, & in tribus sequentibus. In 64. & 65. de consecratione episcopi. In 66. de promotione archiepiscopi. In 67. de ordinatione presbyterorum. In 68. de ordinatione non iteranda, & de coepiscopis. In 69. de non ordinatis ne in ecclesia ministrent. in 70. ne aliquis ordinetur sine titulo. in 71. ne aliquis ordinetur à non suo episcopo. in 72. ne aliquis ignotus sine literis commendatitijs recipiatur. in 73. qualiter cōmendatoria uel dimissoria, uel formata sit facienda. in 74. de clericis inuitis non ordinandis. in 75. de tempore & die consecrationis episcoporum, nec non de temporibus ordinandorum aliorum clericorum. in 76. de ieiunijs & quatuor temporibus. in 77. & 78. de ætate ordinandorum. in 79. repetit de ordinatione summi pontificis. in 80. in quibus locis sunt ordinandi episcopi uel archiepiscopi. in 81. & alijs sequentibus. repetit quedam de præceptis regule apostolicæ, & maxime de cōtinentia clericorum. in 90. de licitis

IN VTROQUE IVRE.

licitis & honestis operibus clericorum. In 91. de modo cantandi in ecclesia, & electi potestate. In 92. de obedientia minorum erga maiores. in 93. de legato Romani pontificis, & de presentatiobus archidiaconorum. In 94. de excessionibus presbyterorum & episcoporum. In 95. & 96. de distinctis potestatibus secularibus & ecclesiasticis. In 97. repetit de ignotis non ordinandis. In 98. & alijs sequentibus tractat de authoritate archiepiscoporum & primatum, & usu pallij. In ultima distinctione dicitur de una provincia, ne in duas partes dividatur sine principis authoritate.

Secunda pars Decreti dicitur cause: eo quod distincta sit per causas 36. In singulis autem causis apponit magister Gratianus plures quaestiones, in qualibet illarum allegans pro utraque parte. tandem definitivam sententiam subiungens, ut per hoc rationes certorum iudiciorum instruat. In prima igitur causa dicit de simoniacis, quae continet in se septem quaestiones. In prima quaeritur utrum emere spiritualia sit peccatum. Solutio, sic. In secunda quaeritur utrum pro ingressu ecclesiae uel monasterij sit pecunia exigenda uel persolunda. Solutio, non. & huiusmodi negatiua est uera. In tertia quaeritur, utrum stipendia ecclesiae emere sit simonia. Solutio, sic. In quarta, utrum ille sit reus criminis, cuius pater illo ignorante simoniam commisit. Solutio,

MODVS LEGENDI

Solutio, ignorantia facti, non iuris excusat eum. In 5. utrum liceat ea retinere, quæ pater filio simoniacè acquisiuit. Solutio, de rigore iuris non: sed de misericordia secus est. In 6. utrum ordinati à simoniacis ignoranter sint abijciendi uel non. Solutio, probata iusta ignorantiam misericorditer tollerantur. In 7. utrum renuncians hæresi sit recipiendus in dignitate episcopali. Solutio, de iuris rigore deponitur, sed ex dispensatione sustinetur.

¶ Secunda causa, & quatuor quæ sequuntur agunt de ordine iudiciario In qua sunt octo quæstiones. In prima quæritur, utrum in manifestis sit ordo iudiciarius requirendus. Solutio, sic, nisi sit notoria. ca. de manifesta. In 2. utrum spoliatus ab aliquo sit iudicandus. Solutio, non ante restitutionem. ca. nullus. In 3. qua pœna sunt feriendi, qui in accusatione defecerint. Solutio, talionis. ca. calumniator. c. cau. & q. In 4. si accusatore deficiente reus sit cogendus ad purgationem. Solutio, non nisi infamia publica laboret, ut hic per totum. In 5. an duorum testimonio episcopus sit condemnandus. Solutio, sic. ca. presbyter. In 6. quo remedio causæ subueniatur, uel causa subleuetur. Solutio, per appellationem ante sententiam uel post. ca. biduum n. In 7. an laici ad accusationem clericorum sint recipiendi. Solutio, de iure antiquo sic: de nouo non. In 8. qualiter accusatio debet fieri. Solutio. In scripto. ca. in agendo si libellum.

IN VTROQUE IVRE.

lum. ¶ Tertia causa habet 11. quæstiones. In 1. queritur an restitutio sit fienda quibuslibet spoliatis: Solutio, sic, nisi in istis casibus, Infamatus, apostaticus, iuste spoliatus, Precisus cum suspecto non restituantur. ca. patet. In 2. de inducijs, quo spatium sint danda: an post restitutionem tantum, & an post uocationem ad causam quibuslibet concedenda sint. Solutio, ad arbitrium iudicis.

In 3. quo spatium mensium sint induciæ concedenda. Solu. ad arbitrium iudicis. In 4. utrum infames sint recipiendi ad accusationem. Solut. non, nisi contra consimiles. In 5. an testes de domo accusatorum sint producendi, uel inimicorum uox sit audienda. Solu. inimici minimè: nec etiam domestici, quibus imperamus, possunt. In 6. an extra provinciam reus sit producendus. Solu. non, nisi per appellationem. In 7. an sit audienda eius sententia, quem cum reo par inficit malitia. Solutio, sic, quoadiu tolleratur ab ecclesia. In 8. an episcopus ab uno possit iudicari. Sol. non, nisi à septem episcopis, reseruata sententia summo Pontifici. In 9. an absens aliquis sit accusandus. Sol. non, nisi sit absens pro contumacia. In 10. utrius deficientes uno casu sint admittendi ad consequentia. Sol. sic. c. placuit. In 11. utrum accusatus in accusatorem possit conuertere accusationem. Sol. non, nisi maiori crimine. ¶ Quarta causa habet 6. quæstiones. In prima queritur, an in excommunicatione consti-

MODVS LEGENDI

constitutus alium accusare ualeat. Sol non. In secunda, an intra 14. annum possit quis testificari. Solu. non. In tertia, an ab accusatione prohibitus possit testis existere. Sol. non. ca. spacium. In 4. utrum idē possit accusator, & testis existere. Solu. non. ca. 1. & 2. In 5. si ad causam uocatus non uenerit die statuta, an sit excommunicandus. Sol. sic. nisi iustam causam absentiae probauerit. In 6. an calumniator in propria causa sit audiendus. Solu. sic. si causa non sit criminalis. ¶ Quinta causa habet sex quaestiones. In 1. queritur, qua poena sit puniendus, qui famosum librum scripsit. Solutio: anathematizandus: nisi si scripta probauerit. cap. quidam malis. In secunda, quoties sit quis ad causam uocandus antequam sententiam excommunicationis accipiat. Solutio, non solum semel, sed etiam bis uel ter. In tertia, an procurator causam alicuius agere ualeat, qui per se tunc adesse non potest. Solutio: criminalem non, nisi sit illustris persona. causam uero iniuriarum, quilibet potest. capitulo, episcopi. In quarta, an absque synodali audientia episcopus sit damnandus. Solutio, non. In quinta, an sit habendus inimicus, qui amicum accusaturus est. Solutio, non nisi si hoc agat ex ueritate, cap. illi qui. In 6. qua poena sit plectendus, qui non probat quod obijcit. Solutio, talionis. cap. Epiphanium. ¶ Sexta causa habet 5. quaestiones. In prima queritur, an crimine irretiti-

IN VTROQUE IVRE.

petiti uel infamia notati ad huiusmodi accusationē
sint admittendi. Solutio, non. cap. sunt plurimi. In
2. si episcopus accusationem in accusantem uerte-
re uoluerit, utrum simplici uerbo eius sit fides adhi-
benda. Solutio, non, absq; certa probatione. In 3. an
liceat expetere iudiciū archiepiscopi alterius pro-
uinciae. Solutio, non, nisi in causa damnationis. In 4.
cuius iudicium sit expetendum, cum episcopi pro-
uinciae in sententia discordant. Solu. archiepiscopi
& coepiscoporum ultimae prouinciae. cap. 1. & 2.
In 5. an accusatore deficiente reus sit cogendus ad
probationem. Solutio, non, sed ad purgationem, si
laborat infamia. c. actor.

Septima causa habet duas quaestiones. In pri-
ma quaeritur, utrum uiuente episcopo alius pos-
sit in eadem ecclesia ordinari. Solutio, non, nisi
transferatur uel cedat: praefirmitate tamen uel
senectute datur ei coadiutor. ca. quamuis iste. In 2.
utrum isti, qui deserunt causa infirmitatis, ualeua-
dine recepta possint cathedram repetere. Solutio,
non.

Octaua causa habet quinque quaestiones. In
prima quaeritur, an liceat episcopum successorem
eligere. Solu. non. c. apostolica. In 2. an amicorum
patrocinia debeant in electione conualescere. Solu.
non. c. illud. In 3. an sit simonia post electionem
propter indemnitatem iuramentum praestare. So-
lutio.

MODVS LEGENDI

lutio, sic, si pactum super hoc processit. ca. talia. In
4. an liceat clericis iudicij episcopi de crimine recu-
sare. Sol. nō ante cōdemnationē. In 5. an excusatus
corā apostolico, sine eius literis debeat reuerti. So-
non.

¶ Nona causa habet 3. quæstiones. In prima quæ-
ritur, an ordinatus ab excōmunicato sit audiendus.
Sol. nō. nisi ignorauerit illum excōmunicatū esse,
ca. ab excōmunicatis. In 2. an liceat episcopo uel
archiepiscopo alterius clericos ordinare. Solu. non
sine literis dimissorijs sui episcopi. In 3. an liceat ar-
chiepiscopos subditos suffraganei sui damnare uel
absoluerē. Sol. nō, nisi negligēs fuerit episcopus, uel
ad eum appellatio deferatur, uel in casu consimili.

¶ Decima causa habet tres quæstiones. In pri-
ma quæritur, an ecclesia cum omni dote ad episco-
pum pertineat, aut ad eius ordinationem. solu. sic.
c. regenda. c. q. In 2. an liceat episcopus res ecclesie
distrahere. sol. nō. c. præcauere. In 3. quid à singulis
ecclesijs nomine cathedratici ualeant exigere. sol.
duos solidos. c. item si quis. ¶ Undecima causa ha-
bet tres quæstiones. In prima quæritur, an clericus
ante ciuilem iudicem sit trahendus. sol. non. In 2.
qua poena sit feriendus qui clericum ad secularem
iudicem traxit. sol. excōmunicationis. In 3. qua
poena sit dignus, qui excōmunicationem uel sen-
tentiam episcopi non seruauerit. sol. talis est puniē-
dus

IN VTROQUE IVRE.

aus depositione. ¶ Duodecima causa habet quinque
que quæstiones. In prima quæritur, an liceat cle-
ricis proprium habere. sol. non regularibus. c. non
dicatis. In 2. an liceat eis res ecclesiæ dare uel dis-
tribuere. sol. non, nisi in casibus à iure concessis. 12.
q. 2. sine exceptione. In 3. an clerici acquisita de re-
bus ecclesiæ possint relinquere quibus uoluerint. so-
non, nisi ecclesiæ. c. 1. de testa. requisisti. In 4. qui-
bus possunt ea relinquere, quæ de suis & rebus ec-
clesiæ prouenerunt. sol. partim ecclesiæ & partim
hered. 12. q. 4. c. 1. In 5. an liceat clericis facere te-
stamentum. sol. sic. de proprijs licet: de rebus autē
ecclesiæ non. 2. q. 5. c. fixum. ¶ Tredecima cau-
sa habet duas quæstiones. In prima quæritur, utrum
decimæ sint dandæ ratione territorij, uel personæ.
sol. ratione utriusque 16. q. 1. quæstisti. In 2. quæri-
tur, an ius percipiendi decimas & funerandi tollat-
tur præscriptione tēporis. sol. sic: quia tollitur ius
percipiendi decimas. 16. q. 3. si quis. & extrà de
prescript. de quarta. Sed ius funerandi non tollitur
prescript. ut 3. q. 2. §. non quæritur.

¶ Decimaquarta causa habet 6. quæstiones. In præ-
ma quæritur, an liceat clericis in iudicio sua repetere.
solut. sic. In 2. an super rebus ecclesiæ de
eadem ecclesiâ testes sint recipiendi. solutio, sic. c. su-
per prudentiam. In 3. an præter sortem aliquid
exigere sit usura. solutio, sic. ca. plerique. In 4.

MODVS LEGENDI

an liceat clericis uel laicis usuras petere. sol. non.
 14. q. 4. quoniam nulli. et c. nec hoc. In 5. an eccle-
 sia uel eleemosyna sint faciendae de usuris. sol. non.
 15. questione 5. In 6. an usurarij possint agere poe-
 nitentiam nõ facta restitutione. solu. sic. si non ha-
 beant unde restituant. c. si res aliena. Decima
 quinta causa habet 8. quæstiones. In prima quæri-
 tur, an ea quæ fiunt ab ignorantibus, sint eis impu-
 tanda. sol. non: nisi culpa sua per ignorantiam deue-
 nerit. c. si quis de clericis. In 2. an pro impensis pa-
 trocinijs liceat clerico munera exigere. sol. non. In
 3. an per cõfessionem mulieris cum qua peccauit
 sacerdos, sit condemnandus. sol. non. c. nemini. In 4.
 an die dominico debeant episcopi causas audire. so-
 non. c. placita. In 5. an neganti crimen purgatio sit
 indicenda. sol. sic, si laboret infamia. c. presbyter.
 In 6. an in criminalibus confessio sit extorquenda.
 sol. sic: sed à curialibus non. In 7. an episcopus solus
 ualeat deponere presbyterum uel diaconum. sol.
 non. c. felix. In 8. si confessus uel conuictus de ijs,
 quæ ante ordinationem commisit, ualeat ministra-
 re. sol. non. c. ul. Decima sexta causa habet 7. quæ-
 stiones. In prima quæritur, an liceat monachis
 populis officium celebrare. sol. sic. cum permis-
 sione episcopi & licentia abbatis. § eccle. In 2.
 an liceat eis capellis suis sacerdotes institueret.
 sol. sic, si eas possident cum omni iure. c. uisis. In

IN VTROQUE IVRE.

3. an iura ecclesiarum per prescriptionem tollantur. solu. sic. c. 1. In 4. an ecclesia aduersus ecclesiam possit prescribere. solu. sic. c. uolumus. In 5. an episcopus uel Abbas iure territorij capellam ualeat uēdicare. solu. non. c. si quis. In 6. si quis rem ecclesie ab aliquo iniuste detentam sua authoritate irrepserit, an cadat à causa. sol. ipse quidem cadit à causa, sed ecclesia non. ca. si episcopus. In 7. an liceat alicui de manu laici ecclesiam recipere. solu. non. nisi ecclesia uel monasterium habeat ius patronatus, c. si quis deinceps.

¶ Decima septima causa habet quatuor questiones. In prima queritur, an reus sit uoti, cum à proposito cordis sui recedet. sol. non, quantum ad ecclesiam, nisi ore pronunciauerit. c. 1. In 2. an beneficia sint ei reddēda, q̄ eis in infirmitate renunciauerit. sol. sic, nō erat sui cōpos. In 3. an liceat ei, q̄ se tradidit monasterio, postea ad propria redire, sol. sic, intra annū. In 4. si retroierit, an sint ei sua reddenda. sol. sic, si de licentia sui praelati recessit, aliās non.

¶ Decima octaua causa habet duas questiones. In 1. queritur, an abbas factus episcopus acquirat monasterio uel ecclesie. sol. dum fuit abbas, acquisiuit monasterio, sed dum factus est episcopus, ecclesie. c. quam sit. In 2. an per episcopum sit abbas eligendus. sol. à fratribus est eligendus: sed ab episcopo ordinandus. c. hoc tantum.

MODVS LEGENDI

¶ Decimanona causa habet tres quaestiones. In prima quaeritur, an episcopus debeat permittere clericos ad monasterium transire. solu. sic. In 2. si noluerit, an liceat eis eo invito ad monasteriũ transire. solu. sic. c. duae sunt In 3. an liceat canonicis regularibus transire ad monasterium monachorum. solu. non sine licentia sui praelati.

¶ Vicesima causa habet 4. quaestiones. In prima quaeritur, an pueri traditi monasterio cogantur ibi manere. solu. non. nisi postquam uenerint ad annum discretionis, consenserint. In 2. si praeter uoluntatem parentum intrauerint monasterium, an possint extrahi de monasterio. solu. sic. infra annum & diem, si sunt infra annos discretionis. ca. si puella. In tertia qui inuitus cucullam induerit, an cogatur eam retinere. solu. non, nisi postquam consenserit. In quarta, an liceat ab uno monasterio transire ad aliud. solu. sic. arctioris regulae.

¶ Vicesimaprima causa habet 5. quaestiones. In prima quaeritur, an liceat clerico in duabus ecclesijs inscribi, solutio, non, de iure, communi. c. 1. & 2. In 2. an liceat clerico a sua ad ecclesiam aliam transire. solu. non, sine literis dimissorijs sui episcopi. c. si quis iam. In 3. an. liceat clericis suscipere procuracionem negotiorum secularium. solut. non, nisi causa pietatis. In 4. an liceat clericis ornari fulgidis uestibus. solutio. non. In 5. quae poena sint feriendi clerici,

IN VTROQUE IVRE.

clerici, qui ad seculare negotium fugiunt. Solut. excommunicationis. ¶ Vicesima secunda causa habet 5. quæstiones. In prima quæritur, an iuramentum sit præstandum. Solut. sic, causa necessitatis. In 2. an sit periurus, qui iurat falsum quod putat esse verum. Solut. sic, propter intentionem fallendi. In 3. an liceat clericis episcopo denegare certam obedientiam. Solut. non ante condemnationem. In 4. an iuramentum illicitum sit seruandum. Solut. non. c. in malis &c. In 5. an sit periurus, qui cogit alium peierare. Solut. sic. c. qui peierat.

¶ Vicesima tertia causa habet 8. quæstiones. In prima quæritur, an militare sit peccatum. Solut. non, in iusto bello. ca. militare. In 2. an bellum sit iustum, & sit ex edicto pulsandi malas causas hominum. Solut. sic. ca. 1. In 3. an iniuria ecclesiarum sit armis propulsanda. Solut. est ab ijs, quibus licet. c. fortitudo. In 4. an uindicta sit inferenda. Solut. est ab eo cuius inter est. c. ea uindicta. In 5. utrum sit peccatum iudici uel ministro reos occidere. Solut. nõ. si fiat causa iustitiæ, c. etiã sine peccato. In 6. an mali sint cogendi ad bonum. Solut. non. ca. ad fidem. In 7. an hæretici sint spoliandi suis & ecclesiæ bonis. Solut. sic. c. iam uerò. In 8. an liceat clericis arma mouere. Solut. non. manu propria, nisi in causa necessitatis. c. quicumq;.

¶ Vicesima quarta causa habet tres quæstiones. In 1. quæritur, an hæreticis possit aliquem excom-

MODVS LEGENDI

municare. sol. non. c. audiuius. In 2. an post mortem possit aliquis excommunicari. solutio: potest, pro hæresi. c. sanè. In 3. an pro peccato domini tota familia debeat excommunicari. sol. non: sed interdicti potest. ca. si hæres.

¶ *Vicesima quinta causa habet duas quæstiones, In prima quæritur, an authoritate priuilegij quis contra ius commune ualeat se tueri. sol. ualet. S. ult. In 2. an sequentia priuilegia derogent prioribus. solut. sic, si dentur ex tota scientia uel certa scientia. c. rescripta.*

¶ *Vicesima sexta causa habet septem quæstiones. In prima quæritur, an sint sortilegi, qui sub ficto nomine religionis futura promittunt. sol. sunt. In 2. an sit peccatum esse sortilegū. sol. sic. c. fors. In 3. à quibus genus diuinationis sumpsit exordiū. sol. à Persis. In 4. quot sunt genera diuinationis. sol. quatuor secundum numerum: duo uerò secundum formam. In 5. an sortilegi sint excommunicandi. sol. sic. c. contra idolorum. In 6. utrum excommunicatus ab episcopo possit reconciliari à presbytero. sol. nō inconsulto episcopo, nisi in causa necessitatis. c. ab infirmis. In 7. an morientibus sit pœnitentia indicenda. sol. non. sed innotescenda. c. admoneant.*

¶ *Vicesima septima causa habet duas quæstiones. In prima quæritur, an coniugium possit esse inter uocentes. solut. non, si uotum sit solennizatum.*
secus

IN VTROQUE IVRE.

secus si simplex. cap. 1. & 2. an liceat sponse & spo-
so recedere. solu. non, si desponsatio fit de presenti.
cap. desponsatam.

¶ Vicesima octava causa habet tres quæstio-
nes. In prima quæritur, an sit coniugium inter in-
fideles. solutio. non. c. non oportet. In 2. an liceat
conuerso ad fidem ducere aliam uiuente priore, so-
lutio. sic, si diuisus sit ab infideli cap. si infidelis. In
3. an bigamus sit, qui habuit unam uxorem ante
baptisma. & alii in post. solutio. sic, & hoc ratione
baptismi.

¶ Vicesima nona causa habet duas quæstiones.
In prima quæritur, an sit matrimonium inter seruū
& ingenuam. solu. sic, nisi error impediatur. In 2. cū
deprehenderit illa fore seruum, an liceat ei ab illo
recedere. sol. sic. c. si quis ingenuus.

¶ Tricesima causa habet quinque quæstiones.
In prima quæritur, an sit debitum reddendum uxori,
quæ proprium filium de fonte suscepit. solut. sic,
nisi ex consensu utriusque sit factum. cap. dictum
est. In 2. an sponsalia contrahantur inter infan-
tes. solut. non intra septimum annum. c. ubi non est.
In 3. an spirituales uel adoptiui filij tum naturali-
bus possint computari. solut. non. c. 1. In 4. utrum
liceat aliquem ducere commatrem uxoris suæ in
uxorem solutio. sic. uxore mortua, si commaterni-
tas præcessit matrimonium. ca. sciscitatur. In 5.

MODVS LEGENDI

*an clandestina desponsatio manifestè præiudicet
Solu. non. quantum ad ecclesiam.*

Tricesima prima causa habet tres quæstiones. In prima quæritur, an possit duci in uxore, quæ prius polluta est per adulterium. Sol. potest, cum dederit ei fidem prius adulter uiuente uiro: nisi machinatus esset in mortem eius. c. si quis uiuente. In 2. an filia sit inuita tradenda uiro alicui in uxorem. Sol. non. c. 1. §. 1. In 3. an post patris sponsonem ipsa possit nubere alij. Sol. potest, si non consenserit.

Tricesima secunda causa habet 8. quæstiones In prima quæritur, an liceat meretricem ducere in uxorem. Solu. sic. cum renunciat. In 2. an ipsa sit coniux appellanda, quæ ducitur causa incontinentiæ. Solut. est. In 3. cuius arbitrium sequitur mulier, an aui liberi, ue patris originarij. Solut. aui. In 4. an uiuente uxore liceat alicui ex ancilla filios quærare. Solu. non. In 5. si ea, quæ inuita opprimitur pudicitiam amittere comprobatur. Solut. non. §. P. In 6. si adulter adulteram dimittere possit. Solut. non. In 7. an uir dimissa uxore adultera & ea uiuente, possit aliam ducere. Sol. non. In 8. si hoc saltem casu infidelem ducere possit, ea conditione ut reuertatur ad fidem. Solu. non. cap. solum.

Tricesima tertia causa habet 5. quæstiones. In prima quæritur, an propter impotentiam coeundi sit aliqua à uiro separanda. Sol. sic. ca. si quis. In. 2.

an

IN VTROQUE IVRE.

an separata possit ei nubere, cū quo prius fornicata est. Sol. potest, poenitentia peracta. ca. in adolescentia. In 3. an sola contritione cordis possit deleri peccatum. Sol. sic, ubi facultas confitendi non suppetit, si confessionem non contempserit, dum potuerit haberi. c. poenitentes. Aduerte tamen quod ista 3. q. non tractatur sub forma aliarum, sed per modum tractatuli diuisi in 7. dist. quæ uocantur de poenitentia. In 4. si tēpore orationis uxori quis debeat reddere debitum Sol. sic. In 5. an uir sine consensu uxoris possit uouere continentiam, uel è cōuerso. So. nō.

Tricesimaquarta causa habet duas quæstiones. In prima quæritur. an ea adulterij sit, quæ credens uirum mortuum nupsit alteri. Solu. non. In 2. an redeunte priore cogenda sit redire ad primum, & recedere à secundo. Solu. sic.

Tricesimaquinta causa habet 10. quæstiones. In prima quæritur, an liceat aliquam ducere ex cognatine propria. Solut. non. In 2. an liceat aliquam ducere ex consanguinitate uxoris suæ. Sol. non. In 3. usq; ad quem gradum debet quis abstinere à consanguineis suis & uxore suæ. Solutio, usque ad septimum secundum antiquos. In quarta quæritur, quare usque ad septimum gradum computatur consanguinitas. Solu. ad instar septem ætatum huius seculi. In 5. quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. Solutio, sicut ostenditur in arbore.

MODVS LEGENDI

In 6. qui iure propinquitatem firmare debeant. So-
propinqui & uicini. In 7. an illi qui ex incestu na-
ti sunt, filij reputentur. Solu. non. In 8. si consangu-
nei ignoranter coniuncti simul possint remanere.
Solu. non, nisi ex dispensatione Romani Pontificis,
in quinto gradu uel supra. In 9. an matrimonium se-
paratum per falsos testes, si postea aparuerit eccle-
siam fuisse deceptam, sit redintegrandum. Solu.
sic. c. quisquis. In 10. si relicta alicuius uiri ad secun-
das nuptias transierit, an proles ex eis suscepta po-
terit copulari consanguineis prioris uiri. Solutio.
non. ¶ Tricesimasexta causa habet 2. quæstiones.
In 1. quæritur, an is, qui uirginem oppressit, raptum
comisit. Sol. sic. c. de raptorib. In 2. an rapta rapto-
ri nubere possit patre consensum præstante. Solut.
sic. cap. deniq;

Tertia pars Decreti dicitur de Consecrat. eõ.
q̄ ita incipit. Et est diuisa in 5. dist. In 1. agitur
de consecratione eccle. & celeb. mis. In 2. de sac-
ramento Eucharistiæ. In 3. de festiuitatibus per cir-
culum anni celebrandis In 4. de baptismo. In 5. de
confirmatione & ieiunio. Et sic terminatur liber
in duobus cap. de Spiritu sancto.

LIBRI DE MODO LEGEN-
DI ABBREVIATURAS IN
VTROQUE IVRE,
FINIS.

TITV²

TITVLI, QVÆ
ET RVBRICAE VVLGO

NVNCVPATORIA, IN VNIVER-
sum Ius Ciuile, ex Haloandri
recognitone adscripti.

LECTORI.

Hos oēs qui sequuntur, Iuris Imperatorij
titulos non absq; labore ad hāc nouā, quā
conspicis, Alphabeti seriem redegimus,
Lector beneuole, quę nō tantum Noricæ,
sed etiā cuius editioni respondere potest.
Cæterum numerus notis quę sequuntur,
singulis additus, Libros cuiusq; indicat.

CANON.

Inst.	Institutiones.
V.	ff. Vetus.
Inf.	ff. Infortiatum.
N.	ff. Nouum.
C.	Codex.
A.	Authentica.
F.	Feudorum usus.
	A.

A Bigeis N. 47. C. 9.
Ablitione generali C. 9.
Abolitionibus. ibidem.

G 5 Acce

TITVLI LEGALES.

- Acceptilatione, bus. N 4. 6. C 8.
Accusationibus & Inscriptionibus N 48. C 9.
Actionibus Inst. 4.
Actionibus empti & uenditi V 19. C 4.
Actionibus Hæreditarijs C. 4.
Actione Pigneratitia. ibid.
Actore à tutore, seu curat. dando C 5.
Ademptione Legatorum Inst. 2.
Ademptione libertatis N 40.
Ad exhibendum V 10. C 3.
Adimendis uel transferendis Legatis, uel fideicommissis V 33.
Adiutoribus Questoris A 35.
Ad legem Aquiliam V 9.
Ad legem Corneliam de falsis C 9. & Sen. consulto Liboniano N 48.
Ad legem Corneliam de sicarijs C 9.
Ad legem Falcidiam Inf. 35. C 6.
Ad legem Flauiam de Plagiarijs N 48. & C 9.
Ad legem Iuliam de Adulterijs & stupro N 48.
& C 9.
Ad legem Iul. de Ambitu N 48. C 9.
Ad legem Iuliam de Annon. ibidem.
Ad legem Iul. Maiest. N 48. C 9.
Ad legem Iuliam Peculatus, & de sacrilegijs & re fiduis N 48.
Ad legem Iuliam Repetundarum N 48. & C. 9.

Ad

TITVLI LEGALES.

- Ad legem Iuliam de Sicarijs, & ueneficijs N 48.
Ad legem Iuliam de ui publica N. ibid.
Ad legem Iuliam de ui priuata. ibid.
Ad legem Iuliam de ui publica, seu priuata C 9.
Ad legem Pompeiam de paricidijs N 48.
Ad legem Rhodiam de iactu V. 14.
Ad legem Viscelliam C 9.
Administratione & periculo tutorum & curatorum qui gesserunt, uel non: & de Agentibus uel coueniendis uno, uel pluribus. Inf. 26.
Administratione rerū ad ciuitates ptinentiū N 50.
Administratione tutorum & curatorū: & de pecunia pupillo foeneranda, uel deponenda C. 5.
Administratione rerum publicarum C. 11.
Adoptionibus Inst. 1. & C. 8.
Adoptionibus, & Emancipationibus & alijs modis quibus patria potestas soluitur V 1.
Acquirenda & retinenda possess. C 7.
Acquirenda uel omittenda possessione N 41.
Acquirenda, uel admittenda hereditate Inf. 29.
Acquirendo rerum dominio N 41.
Acquisitione per arrogantiam Inst. 3.
Ad Municipalem, & de Icolis N 50.
Ad Sen. consult. Macedonianum C 4.
Ad Sen. consult. Orficianum C. 6.
Ad Sen. consult. Tertulianum C 6.
Ad Sen. consul. Tertullianum & Orficianū Inf. 38.
Ad

TITVLI LEGALES.

- Ad Sen. consult. Trebellianum* Inf. 36.
Ad Sen. consult. Turpilianum C. 9.
Ad Sen. consult. Turpilianum, & de Abdicationibus criminum. N. 48.
Ad Sen. consult. Velleianum V. 16. C. 4.
Adsertione tollenda. 7.
Adfessorib. & domesticis, & cācellarijs iudicū C. 1.
Adsignandis libertis, seu adsignatione libertorum
Inf. 38. Inst. 3.
Aduocatis diuersorum Iudiciorum C. 2.
Aduocatis Fisci. ibidem.
Aedificijs priuatis C. 8.
Aequalitate dotis & donationis ante nuptias. *Ha-*
bet autem alia capitula. A. 97.
Aestimaria actione V. 19.
Aeditio edicto, & redhibitoria actione, & quan-
to minoris V. 21.
Aeditijs actionibus C. 4.
Agentibus in rebus C. 12.
An agnatus, uel filius defuncti possit retinere Feu-
dum repudiata hereditate. F. 2.
An apud Iudicem, uel Curiam domini quæstio Feu-
di debeat terminari. ibidem.
An ille qui interficit fratrem domini sui, Feudum
amittat. ibi.
An maritus succedat uxori in beneficio F. 1.
An mutus, uel aliàs imperfectus Feudū retineat F. 2.
Agnos.

TITVLI LEGALES.

**Agnosendis uel alendis Liberis, uel Parentibus,
uel patronis, uel Libertis. inf. 25.**

Agricolis, & censitis, & colonis C. II.

**Agricolis, & mancipijs dominicis, uel fiscalibus
reipub. uel priuatae C. II.**

Albo scribendo N. 50.

Aleatoribus V. II.

Alendis liberis ac parentibus C. 5.

Alexandriae primatibus C. II

Alienatione Feudi F. I.

**Alienatione, & emphyteusi rerum ecclesiasticarum
A. 120.**

Alienatione paterni Feudi F. 2.

Alienatione iudicij mutandi causa facta V. 4. C. 2.

Alimentis, uel cibarijs legat. V. 34.

Alimentis pupillo praestandis C. 5.

Allodij F. 2.

**Alluionibus, & paludibus, & pascuis ad alium
statum translatis C. 7.**

**An per alium cause appellationum reddi possint.
N. 49.**

**An remoueri debeant testes qui, patres esse desi-
erunt F. 2.**

**An seruus pro suo facto post manumissionem te-
neatur C. 4.**

**Annali exceptione Italici contractus tollenda, &
de diuersis temporibus, & exceptionibus, &
pres**

TITVLI LEGALES.

- prescriptionib. & interruptionibus earum C 7.
Annonis & captu administrantium, uel adsectorū,
aliorūque publicas sollicitudines gerentium: &
eorum qui aliquas consequuti sunt dignitates
C. 1.
Annonis ciuilibus C II.
Annonis & tributis C 10.
Annonis & legatis & fideicommissis Inf. 33.
Apochis publicis & descriptionibus Curialium,
& de Distributionibus ciuilibus C 10.
Apostatis C 1.
Apparitoribus Præfectorum pratorio, & priuile
gijs eorum C. 12.
Apparitoribus Præfecti urbis. ibidem.
Apparitoribus Magistrorum militum, & priuile
gijs eorum. ibidem.
Apparitoribus Proconsulis & Legati C. 12.
Apparitoribus Comitibus Orientis. ibidem.
Apparitoribus Præfecti annonæ ibidem.
Appellationibus A 23.
Appellationibus, ut si mota apud appellationis Iu
dicē causa, litigatores ad Arbitros deueniant,
intereaq; temporis biennium decurrat, & con
tingat denuo causam ad appellationis redire Iu
dicem: ne biennij decursus obijciatur A 93.
Appellationibus & consultationibus C 7.
Appellati onibus & relationibus N 49.

Apo

TITVLI LEGALES.

- Appellationibus recipiendis, uel non, ibid.
Apud eum à quo appellatur, aliam causam agere
compellendum. ibidem.
Apud quem controuersia Feudi definiatur F 2.
Apud quem oporteat appellationes in quinque pro-
uincijs, Caria, Cypro, Cycladib. insulis, Misia,
Scythia interpositas examinari A 41.
Apud quos oporteat litigare manachos & asce-
trias A 79.
Aqua quotidiana, & aestiua N 43.
Aqua, & aqua pluui. arcend. N 39.
Aquæ ductibus C 11.
A quibus appellare non licet N 49.
Arbitrium Tutelæ C 5.
Arboribus cædendis N 44.
Arborum frutim cæsarum N 47.
Argentariorum contractibus A 136.
Argenti pretio, quod thesauris inferunt C 10.
Armenijs, ut & ipsi per omnia Romanas sequantur
Armis A 85. (tur Leges A 21.
Athletis. ibidem.
Attiliano tutore Inst. 1.
Auro, argento, mundo, ornamentis unguentis, uer-
ste, uel uestimentis, & statuis legatis, Inf. 34.
Auro Coronatio C 10.
Auri publicus persecutoribus. ibidem.
Auctoritate præstanda C 5.

Auo

TITVLI LEGALES.

Authoritate tutorum. Inst. 1.

Authoritate & consensu tutorum uel curatorum.
Inf. 26.

B.

Beneficio fratris, & qualiter frater in beneficio
fratris succedat F 1.

Bonis authoritate iudicis possidendis seu uenun-
dandis, & de separationibus bonorum C 7.

Bonis damnatorum N. 48.

Bonis eorum, qui ante sententiam, uel mortem
sibi consciuerunt, uel accusatorem corruperunt.
ibidem.

Bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt C. 9.

Bonis libertorū Inf. 38. & Iure patronatus C 6.

Bonis maternis & materni generis. ibid.

Bonis proscriptorum, seu damnatorum. C. 9.

Bonis quæ liberis in potestate constitutis ex matrimo-
nio, uel aliter adquiruntur: & eorum admini-
stratione C. 6.

Bonis uacantibus, & de incorporatione C. 10.

Bonorum possessionibus Inst. 3. & Inf. 37.

Bonorum possessione, furioso, infanti, muto, surdo,
cæco compet. Inf. 37.

Bonorum possessione contra Tabul. ibid.

Bonorum possessione secundum Tabulas. ibidem.
& C. 6.

Bonorum possessione contra Tabulas, quam præ-
tor

TITVLI LEGALES.

tor liberis pollicetur C 5.

Bonorum possessione contra Tabul. liberti, que
patronis, uel liberis eorum datur. ibid.

Bonorum possessione ex testamento militis Inf. 37.

C.

CAdaueribus punitorum N 48.

Caducis tollendis C. 6.

Calumniatoribus V 3. & C 9.

Canone frumentario urbis Romæ C II.

Canone largitionalium titulorum C 10.

Capiendis & distrahendis pignoribus tributorum

Capitano qui curam uendidit F 2. (causa. ibid.)

Capitatione ciuium censibus eximenda C II.

Capite minutis V 4.

Capitis diminutione Ist. I.

Capitulis Conradi. F 2.

Captiuis, & de postliminio, & de redemptis ab
hostibus N. 49.

Carboniano edicto Inf. 37. C 6.

Castrensi peculio N 49.

Castrensi omnium Palatinorum peculio C 12.

Castrensi peculio militum, & prefectis annonæ.

Castrensianis & ministerianis. ibid. (ibid.)

Causis ex quibus infamia alicui irrogatur, C 2.

Censibus N 50.

Censibus, & censitorib, parequatoribus, & inspec
toribus. C. II.

H

Censio

TITVLI LEGALES.

- Cessione bonorum N 42.
 Classicis C 11.
 Cloacis N 43.
 Clerico qui investituram facit F 2.
 Clericis qui à suis destiterint ecclesijs. Item de his
 qui orat. edificant A 58.
 Codicillis Inst. 2. C 6.
 Cohortalibus, & princip. coruicularijs ac priuile
 gijs C 12.
 Collatione bonorum Inf. 37.
 Collatione donatorum, uel reuelatorum, aut transf
 latorum, seu aderatorum C 10.
 Collatione æris. ibidem.
 Collatione fundorū fiscalium, uel rei priuatae, uel
 dominicae, uel ciuitatis, uel templorum C 11.
 Collatione fundorū patrimonialiū, & emphyteu
 Collationibus C 6. (ticarium. ibid.)
 Collatoribus & alijs cap. A 128.
 Collegtatis, & chartophatis, & numularijs C 11.
 Collegijs & corporibus N 47.
 Collusione detegenda N 40. C 7.
 Colonis Illyricanis C 11.
 Colonis Palestinis. ibid.
 Colonis Tracensibus, ibidem.
 Comite Isaurie A 27.
 Comitibus & archiatri sac. pala. C 12.
 Comitibus consistorianis, ibid.

Comite

TITVLI LEGALES.

- Comitibus rei militaris. *ibidem*.
Comitibus qui prouincias regunt. *ibid.*
Commeatu C. 12.
Commercijs & mercatoribus C. 4.
Comminationes, epistolas, programmata, subscrip-
tiones auctorē rei iudicatæ nō habere C. 7.
Commodati, uel contrā V 13.
Commodato C. 4.
Communi diuidundo V 10. C 3.
Communi seruo manumisso C 7.
Communia de Legatis & fideicommissis, & de in-
remmiss. tollenda V 6.
Communia de manu missionibus C 7.
Communia prædiorum, tam urbanorum quàm ru-
Coia de successiōib. V. 6. (sticorum C 8.
Communia utriusq; iudicij, tam familiæ erciscun-
da quàm commui diuidundo C 3.
Communia de usucapionibus C 7.
Communium rerum alienatione C 4.
Compensationibus V 16. C 4.
Concubinis Inf. 25. C. 5.
Concussione N 47.
Condictiōe ex lege V 13.
Condictiōe causa data, causa non secuta V 12.
Condictiōe ex lege, & sine causa, uel iniusta cau-
Condictiōe furtiua V 13. C. 4. (sa. C. 4.
Condictiōem indebiti V 12. C 4.

H 2 Cons

TITVLI LEGALES.

- Condictione ob causam datorum C 4.
Condictione ob turpem causam. ibid.
Condictione ob turpem uel iniustam causam V 12.
Condictione sine causa V 12.
Condictione triticiaria V 13.
Conditionibus & demonstrationibus, et causis, et
modis eorū, quæ in testamēto scribuntur Inf. 35.
Conditionibus insertis, tã in legatis, quàm fidei
commisissis, & libert. C 6.
Conditionibus institut. Inf. 28.
Conditis in publicis horreis C 10.
Conductoribus, & procuratoribus siue exactorib.
pæditorū fiscalium, & domus Augustæ C 11.
Confessis N. 42. C 7.
Confirmando tutore, uel curat. Inf. 26. C 5.
Coniungendis cum emancipato liberis eius Inf. 37.
Consanguineis & uter. frat. A 84.
Consortibus eiusdem litis C 3.
Constituta pecunia C 4. V 13.
Constitutio, quæ per dignitates, & episcopale mu-
nus filios liberat potestate patria A 81.
Cōstitutio 115. sex habet capitula. 1. Ut cū de ap-
pellationib. & retractationibus, & relationib. iuo-
dicū cognoscitur, secundum illas Leges controuer-
sæ decidantur, quæ tēpore latæ sententiæ & sug-
gestionis obtinebant, nō quæ postea promulgatæ
sunt 2. Si altera litigantium pars renuntiet, se alle-
gatio

TITVLI LEGALES.

gationibus contentam fore, altera uerò differat, quasi non contenta: Iudex dato unius, item & alterius, & tertij mensis dilationem: his aut præteritis non amplius expectato, sed proferto sententiã 3. Quæ causæ ingratitude rationabiliter filijs obijci possint à parentibus. 4. Quæ rursus causæ ingratitude rationabiliter possint parentibus obijci à filijs. 5. Ut lugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra nonum diemprehendatur, uocenturq; in ius. 6. De constitutæ pecuniæ obligatione, & sponsonibus, si quis ita pecuniam constituat, aut spõdeat, satis tibi facio, aut Satis tibi fiet à me, & hoc & illo: aut, Satis tibi fiet à me, aut hoc, aut illo A 115.

Constitutiones Feudales domini Lotharij Imperatoris ante ianuam Beati Petri in ciuitate Romana condidit obseruandas F 1.

Constitutionibus Principum V 1.

Consuetudine recti Feudi F 2.

Consulibus A 105.

Consuibus & non spargendis ab his pecunijs: & de patricijs C 12.

Consultationibus A 62.

Contentione inter dominum, & fidelem de Inuestitura Feudi I.

Contentione inter me, & dominum de portione Feudi frat. mei defunc. ibid.

H 3 Cono

TITVLI LEGALES.

Contentione inter dominum & uasallum de inuestitura Feudi. *ibidem*.

Contractibus iudicum, uel eorum qui sunt circa eos: & inhibendis donationib. in eos faciendis: & ne administrationis tempore proprias aedes ædificent C. 1.

Contrahenda empt. & uendit. C. 4.

Contrahenda emptione, & de pactis inter emptorem & uenditorem compositis: & quæ res uenire non possint. V. 18.

Contrahenda & commit. stipulat C. 8.

Contraria tut. & util. act. Inf. 27.

Contrario iudicio tutelæ C. 5.

Controuersia inter episcopum & uasallum F. 2.

Controuersia Feudi apud pares terminanda *ibid.*

Controuersia inter uasallum & alium de beneficio *ibid.* (nesci. *ibi.*)

Controuersia inter masculum & foeminam de be.

Controuersia inter dominum & emptorem Feudi

Conueniendis Fisci debitoribus C. 10. (*ibid.*)

Creditorem euict. non debere C. 8.

Crimine expilatæ hereditatis C. 9.

Crimine peculatus. *ibid.*

Crimine sacrilegij, *ibid.*

Crimine stellionatus, *ibid.*

Curatore bonis dando N. 42.

Curatore furiosi et prodigi C. 5.

Curator

TITVLI LEGALES.

- Curatoribus Inst. I.
Curatoribus, furioso, & alijs, extra minores dan-
dis Inf. 27.
Curialibus urbis Romæ C II.
Curiosis & stationarijs C 12.
Cursu publico, & angarijs, & parangarijs ibid.
Custodia reorum. C. 9.
Custodia & exhibit. reorum N 48.
Cupresso ex loco Daphnensi, uel Perseis per Aeg-
gyptum non excidendis, uel uendendis C II.

D.

- D**Amno infecto, & de suggrundis, uel pro-
tectionibus N 39.
Debitoribus ciuitatum C II.
Debitorum uenditionem pignorum impedire non
Decanis C 12. (posse C 8.
Decretis ab ordine faciendis N 50.
Decretis Decurionum super immunitate quibusdã
concedenda C. 10.
Decurionibus A 101.
Decurionibus & filijs eorum N. 50.
Decurionibus & filijs eorum, & qui decuriones
habentur, & quibus modis à fortuna Curia lis-
berentur. C. 10.
Decurionibus, ut filijs suis decurionibus dodrana-
tem relinquunt A. 38.
Decurionibus, ut accepta dignitate præfectoria,

H 4 tunc

TITVLI LEGALES.

- tunc demum curia liberentur, cum in actu positam
acceperint. A 69.
- Dedititia libertate tollenda C 7.
- Defensoribus & occultatoribus C 12.
- Defensoribus ciuitatum C 1. A 15.
- Delatoribus C 10.
- Depositi uel contra C 4. V 16.
- Deposito & attestacione ad inquilinos facta: item
de suspensione erogationis panu ciuiliu A 88.
- Descriptione quatuor presidum Armenia A 31.
- Desertoribus & occultatoribus B 12.
- Dignitatibus, ibidem.
- Delationibus C 3.
- Discussoribus C 10.
- Distractioe pignoru et hypothecarum V 20. C 8.
- Diuersis capitul. & solutiõe matrimonioru A 117.
- Diuersis officijs, et apparitoribus iudicum, & pro
batorijs eorum C 12.
- Diuersis predijs urbanis & rusticis templorum,
& ciuitatum, & omni reditu ciuili C 11.
- Diuersis regulis Iuris antiqui N 50. (C 1.
- Diuersis Rescriptis & pragmaticis sanctionibus
- Diuersis temporalibus prescriptionibus, & accessio.
possessione. N 44.
- Diuidenda tutela, & pro qua parte quisq; tutoru
conueniatur C 5.
- Diuisione stipulationum Inst. 3.

Diuisio

TITVLI LEGALES.

- Diuisione rerum, & qualitate V. 1.
Diuortijs & repudijs V. 24.
Diuortio facto, apud quem filij nutriantur C. 5.
Dolo malo V. 4. C. 2.
Doli mali, & metus exceptione N 44.
Domesticis & protectoribus C 12.
Donationibus C 3. N 39. Inst. 2.
Donationibus ante nuptias, uel propter nuptias, et
Sponsalitijs C 5.
Donationibus inter uirum & uxorem V 24.
Donationibus inter uirum & uxorem, & à paren-
tibus in liberos factis, & rati habitatione C 5.
Donatione mortis causa facta à Decurion. A 87.
Donationibus quæ sub modo, uel sub conditione,
uel ex certo tempore conficiuntur C 8.
Dote relegata Inf. 33.
Dote cauta non numerata C 5.
Dotis collatione Inf. 37.
Dotis promissione, & nuda pollicitatione C 5.
Duobus fratribus à capitaneo inuestitis F 2.
Duobus reis promittendi, qui uice mutua Fideiusso-
res accepti sunt A 99.
Duobus reis stipulandi Inf. 45.
Duobus reis stipulandi & promittendi Inst. 3. C 8.

E

EA quæ raptori suo nubit A 150.
Ecclesiasticarum rerum immobilium aliena

H 5 none,

TITVLI LEGALES.

- tionem, & solutionem. A 46.
Ecclesiasticis canonibus, & privilegijs, quæ sacro
sanctas respiciunt ecclesias A 131.
Ecclesiasticis diuersis capit. A 123.
Ecclesijs constitutis in Africa A 37.
Edendo V 2 C 2.
Edicto diui Hadriani tollendo, & quemadmodum
scriptus hæres in possessionem mittatur. C 6.
Edictum de fide A. 132.
Edictum de formula artificum A. 132.
Edictum de his, qui luxuriatur contra naturam A. 141.
Effractibus & expilatoribus N 47.
Emancipationibus liberorum C. 8.
Emendatione seruorum C. 9.
Emendatione propinquorum ibid.
Emptione & uenditione Inst. 3.
Eo, qui fecit finem agnato de Feudo paterno F. i.
Eo, qui sibi, uel hæredibus suis masculis & foem. in
uestituram accepit ibid.
Eo, q pro tutore, proue curatore negotia gessit Inf.
Eo, qui certo loco dare oportet. V. 13. (27.
Eo, qui pro tutore negotium gessit C. 5.
Eo, per quem factum fuerit, quo minus quis in iu-
dicio sistat V. 2.
Eo, cui libertatis causa bona addicuntur Inst. 3.
Episcopali audientia, & diuersis capitulis, quæ ad
curam pertinent Pontificialem C 1.

Episco

TITVLI LEGALES.

Episcopis & clericis, orphanotrophis, et xenochis,
& prochotrophis, & asceterijs, & monachis, &
privilegijs eorum: & castrensi peculio. & de re
dimendis captiuis: et de nuptijs clericorum ueti-
tis, seu permissis Ibid.

Episcopum uel abbatem, uel abbatissam, uel domi-
num plebis Feudum dare posse F. 1.

Equestri dignitate C. 12.

Erogatione militaris annonæ ibid.

Errone calculi C. 2.

Errore aduocatorum, & libellos, seu preces concii-
pientium Ibid.

Etiam ob chirographariam pecuniam pignus tene-
ri C. 8.

Etiam per procuratorē causam in integrū restitua-

Euictionibus C. 8. (tionis agi posse C. 2.

Euictione et dupla stipulatione V. 21.

Eum qui appellauerit, in prouincia defendi N. 49

Eunuchis C. 4.

Exactoribus tributorum C. 10.

Exceptionibus Inst. 4.

Exceptione rei rudicatæ N. 44.

Exceptione rei uenditæ V. 21.

Exceptionibus & præscript C. 8.

Exceptionibus & præscriptionibus, & præiudic-
ijs N. 44.

Excoctione, et translatione militaris annonæ C. 12

Excuso

TITVLI LEGALES.

- Excusationibus artificum C 10.
Excusationibus munerum ibid.
Excusationibus tutorum & curatorum Inst. 1. C 5.
Excusationibus tutor. & curatorum. & de tempo-
ribus earum Inst. 27. C 5.
Ex delictis defunctorū quantū heredes cōueniātur
Executione rei iudicatæ C 7. (C 4.
Executoribus, & exactoribus C 12.
Executoribus, & his, qui conueniuntur & recōue-
niuntur A 96.
Exemplum sacrae formæ de appellationibus A 126.
Exēplū sacrae pragmaticæ formæ de usur. A 160.
Exequijs, quas fieri oporteat in defunctorum fune-
ratoribus A 59.
Exhereditatione liberorum Inst. 2.
Exercitoria actione V 14.
Exercitoria & institoria actione C 4.
Exhibendis & transmittendis reis C 9.
Expensis publicorum ludorum C 11.
Expilatae hereditatis N 47.
Ex quibus causis maiores in integrū restit. V 4.
Ex quibus causis pignus, uel hypotheca tacite con-
trahitur V 20.
Extraordinarijs cognitionibus, & si iudex litem
suam fecisse dicetur N 50.
Extraordinarijs criminibus N 47.
Extremis uoluntatibus, & honorū in filios diuisio-
nibus A 107. F

TITVLI LEGALES:

F.

- F**abricensibus C II.
Falsa causa adiecta legato, uel fideicom. C 5.
Falsa moneta C 9.
Familia erciscunda V 10. C 3.
Famosis libellis C 9.
Ferijs C 3.
Ferijs & dilationibus, & diuersis temporibus: &
quibus causis.
Ferie non impediuntur V 2.
Feudi cognitione F 2.
Feudo sine culpa non amittendo F 1.
Feudo non habente propriam Feudi naturam F 2.
Feudo Marchæ, uel Ducatus F 1.
Feudo foeminae F 2.
Feudo dato in uicē legis Cōmissorie reprobādo F 1.
Feudo Guardia & Castaldia ibid.
Feudis datis minimis Valuasoribus, quid Iuris sit.
Fideicommissis C 6. (ibid.)
Fideicommiss. hereditatis petit V 5.
Fideicommissarijs libertatibus N 40. & C 7.
Fidei commissarijs hereditatibus & ad senatuscō
sultum Trebellianum Inst. 2.
Fideiussoribus Inst. 3 C 3.
Fideiussoribus Minorum C 2.
Fideiussoribus tut. seu curatorum C 5.
Fideiussor. & Mandat. N 46. C 8.

Fides

TITVLI LEGALES.

- Fideiussoribus, & nominatoribus, & hæredibus
tutorum & curatorum Inf. 28. & C. 8.
- Fide instrumentorum, et amissione eorum V. 22.
- Fide instrumentorum, et amissione eorum et apo-
chis, et anthapochis faciendis: et de his quæ sine
scriptura fieri possunt C. 4.
- Fide instrumentorum, & iure hastæ fiscalis: & de
addictionibus C. 10.
- Fiduciaria tutela Inst. 1.
- Filijs familiarũ, et quæ admodũ pro his pater teneat
- Filijs ante dotalia Instrumẽta natis A. 19. (tur C. 10)
- Filijs natis ex matrimonio ad Morganaticam con-
tracto F. 2.
- Filijs officialium militarium, qui in bello moriuntur
C. 12.
- Filiofamiliã minore C. 2.
- Finium regundorum V. 10. C. 3.
- Fiscalibus usuris C. 10.
- Fluminibus, ne quid in flumine, ripãue eius fiat, qui
peius nauigetur N. 43.
- Fonte ibid.
- Forma Fidelitatis F. 2.
- Fratribus de nouo beneficio inuestitis ibid.
- Fructibus, & litium expensis. C. 7.
- Frumento Alexandrino C. 11.
- Fruментis urbis Constantinopolitane ibid.
- Fugitiuis V. 11.
- Fugis

TITVLI LEGALES.

Fugitiuis colonis patrimonialibus, saltuentibus, & emphytenticis ibi.

Fundo dotali V. 23. C. 5.

Fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & p a
cuis, & limitaneis, & castelloorum C. II.

Fundis patrimonialibus, & saltuentibus, & emphy
teuticis, & eorum conductoribus ibid.

Fundis rei priuatae, et saltibus diuinae domus ibid.

Fundis & saltibus rei Tamaicae ibid.

Furtis N. 47.

Furtis & seruo corrupto C. 6.

Furti aduersus nautas, cauponas, stabulorios N. 47

Furibus balnearijs N. ibid.

G.

Generalis forma, de prospectu in mare, scri-
ta Dominico gloriosiss. Prætoriorum præ-

Gladiatoribus C. II.

(secto A. 165.

Glande legenda N. 43.

Gradibus cognationum Inst. 3.

Gradib. & affinibus, et nominibus eorum Inf. 38.

Grege dominico C. II.

H.

Hebraeis, quomodo oporteat eos scripturas
legere A. 146.

Hæc constitutio interpretatur priorem consti-
tutionem, quæ de his lata est, qui ingrediun-
tur monasteria, & substantias suas consecrant.

G.

TITVLI LEGALES.

- Et ex quo ipsam tempore ualere oporteat A 75.
Hereditibus A 164.
Hereditibus instituendis Instit. 2. Inf. 28. Et quae per
sonae institui non possunt C 6.
Hereditibus tutorum C 5.
Hereditum qualitate Et differentia Inf. 22.
Hereditate, uel actione uendita V 18. C 4.
Hereditatibus decurionum, nauiculariorum, cohort
taliu, militum Et fabricensium C 6.
Hereditatibus, quae ab intestato deferuntur Instit. 3.
Hereticis, Et Manichaeis, Et Samaritanis C 1.
Hic finitur lex: deinde consuetudines Regni incipi
unt. F 2.
His, qui propter metum iudicis non appellauerunt.
C 7.
His, per quos agere possumus Inst 4.
His, quae ex publica collatione illata sunt, non usur
pandis C 10.
His, qui ex officio quod administrarunt, conueniuntur.
C 11.
His, qui in piorum Creditorum locum succedunt C 8.
His, qui se deferunt C 10.
His qui deiecerint uel effuderint V 9.
His, qui ad Ecclesias confugiunt, uel exclamant: et
ne quis ab Ecclesia extrahatur C 1.
His, qui in Ecclesia manumittuntur C 1.
His, quae relicta sunt Ecclesiae Misie A 65.

Hic.

TITVLI LEGALES.

His, qui Eunuchos faciunt A 142.

His, qui in exilium dati, uel ab ordine moti sunt.

C 10.

His, qui numero liberorum, uel paupertate excusationem meruerunt C 10.

His, qui feudum dare possunt, & qui non: qualiter acquiratur, & retineatur F 1.

His, quæ ut indignis auferuntur Inf. 34.

His, quibus ut indignis auferuntur hæreditates, & Sen. consult. Syllaniano C 6.

His, qui notantur infamia V 3.

His, qui sui, uel alieni iuris sunt. Instit. I. V 1.

His, qui latrones, uel alijs criminibus reos occu^{erint} uerint C 9.

His, quæ sub modo Legata, seu fideicommissa ream^{linquuntur} C 6.

His, qui sponte publica munera subeunt C 10.

His, qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt. ibidem.

His, qui mutuum dant agricol. A 33.

His, qui in Osdroënia illicitas cōtrahunt nuptias. A

His, qui nuptias iterant A 22. (44.

His, qui à non domino manumissi sunt C. 7.

His, qui parentes, uel liberos occiderunt C 9.

His, qui pœne causa relinquuntur Inf. 34.

His, quæ pœne nomine in testamento, uel codicillis scribuntur, uel relinquuntur C. 6.

I His,

TITVLI LEGALES.

His qui à principe uacationem acceperunt C 10.

His, qui ad statuas confugiunt C 1.

His, qui non impetis stipendijs Sacramento soluti sunt. ibidem.

His, quæ pro non scriptis habentur Inf. 34.

His, qui ante apertas Tabulas hæreditates transmittunt C 6.

His, qui sibi adscribunt in Testamento C 9.

His, quæ in Testamento delentur, inducuntur, uel inscribuntur Inf. 29.

His: qui potentiorum nomine titulos prædijs affigunt, uel eorū nomina in litē prætendunt C 2.

His, qui ueniam ætat. impetra. ibidem.

His, quæ ui, metusue causis gesta sunt. ibidem.

Honoratorum uehiculis C 11.

Honoribus & muneribus non continuandis inter patrem & filium: & de interuallis C 10.

Hortulani A. 64.

I.

Impensis in rebus Dotalibus factis Inf. 25.

Imponenda lucratiuis descriptione C. 10.

Impuberum, & alijs substitutionibus C 6.

Immunitate nemini concedenda C 10.

Immensis donationibus collatis in filios A 92.

Incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata.

N 48.

Incestis inutilibus, & nefarijs nuptijs C 5. A 12.

Incep

TITVLI LEGALES.

Incolis, & ubi quis domicilium habere uidetur: et
de his qui studiorum causa in aliena ciuitate de
gunt C 10.

Indicta uiduitate, & de lege Iulia Miscella tollenda
da C 6.

Indictionibus C 10.

In diem additione V 18.

Indulgentia tributariorum reliquorum A 148.

Infamibus C 10.

Infantibus expositis A 153.

Infantibus expositis liberis, & seruis, et de his, qui
sanguinolentos nutriendos acciperunt C 8.

Infirmendis pœnis coelibatus, & orbitatis: & de
decimarijs sublat. C 8.

Ingenuis Inest. 1.

Ingenuis manumissis C 7.

Ingratis liberis C 8.

Iniurijs Inst. 4. C 9.

Iniurijs & famosis libellis N 47.

In ius uocando V 2. C 2.

In ius uocati ut eant, uel satisdent V 2.

In iusto, rupto, irrito facto testamento Inf. 28.

In integrum restitutione postulata, ne quid noui fiat

In integrum restitutionibus V 4. (at C 2.)

In integrum restitutionib. nimirum 25. annorum C 2.

In litem dando tutore, uel curat C 5.

In litem iurando V 12. C 5.

TITVLI LEGALES.

Inofficiosis donationibus C 3.

Inofficiosis dotibus, ibidem.

Inofficioso testam: Inst. 2. C 3. V 5.

In quibus causis coloni censiti dominos accusare
possunt C 11.

In quibus causis feudum amittatur F 2.

In quibus causis Militantes fori per prescriptione uti
non possunt C 3.

In quibus causis pignus tacite contrahitur C 8.

In quibus causis tutorem habenti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.

In quibus causis in integrum restitutio necessaria
non est C 2.

In quibus causis cessat longi temporis prescriptio
In rem uerso V 15. (C 7.

In quibus causis Tutorem habenti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.

Inspiciendo uentre, custodiendoq; partu. Inf. 25.

Institoria actione V 14.

Institutionibus, & substitutionibus, seu restitutio-
nibus sub conditione factis C 6.

Instructo, uel instrum. leg. Inf. 33.

Interdictis Inst. 4. C 8.

Interdictis, seu extraordinarijs action. quæ pro his
competunt N 43.

Interdictis & relegatis, & deportatis N 48.

Interdicto matrimonio inter pupillam & tuto-
rem,

TITVLI LEGALES.

rem, seu curatorem, filiosq; eorum C 5.

Interrogationibus in iure faciendis, & de interro
gatorijs act. sublatis V 11.

Interpretatione à principe facta. Et ut usuræ par
ticulatim solntæ duplum sortis non excedant,
A 138.

Inuestitura de re aliena facta F 2.

Inuestitura in maritum facta, ibidem.

Inuestitura, quàm Titius accepit à Sēpronio, ibid.

Inutilibus stipulationibus Inst. 3. C 8.

Irenarchis C 10.

Itinere actuq; priuato N 44.

Iudeis & cælicolis C 1.

Iudicatum solui N 16.

Iudicibus A 125.

Iudicibus, & ne cum iureiurando deligantur. Et ut
iudices modis omnibus appellationes suscipiūt.

Item, ne iudices sacræ alicui formæ, quæ lite
pendente facta sit de hoc, quomodo litem deci
di oporteat, attendant A 82.

Iudicij C 3.

Iura adgnationis & cognationis tollit, & præscri
bit succ. ab inest. A 118.

Iure aureorum annulorum N 40. & natalibus res
stituendis C 6.

Iure Codicillorum. Inf. 29.

Iure deliberandi, & ad eunda uel acquirenda hæ
redie

TITVLI LEGALES.

- reditate C 6.
Iure deliberandi Inf. 28.
Iure domini impetrando C 8.
Iure dotium V 23. C 5.
Iure emphyteutico C. 4.
Iure Fisci N 49. C 10.
Iure immunitatis N 50.
Iure liberorum C 8.
Iure naturali, gentium, & ciuil. Inst. 1.
Iure Patronatus Inf. 37.
Iure personarum, ibidem, Inst. 1.
Iure Reipublicæ C 11.
Iureiurando per calumniam dando C 2.
Iureiurando, quod moriens de modo sui patrimonij præstitit A 48.
Iureiurando, siue uoluntario, siue necessario, siue iudiciali V 12.
Iuris formulis, & impetratione actionũ sublata C
Iurisdiictione V 2. (2.
Iurisdiictione omnium iudicum, & de foro compe
Iuris & facti ignorantia V 22. C 1. ti C 2.
Iustitia & iure instit. 1. V 1.
Iusiurandum quod præstari solet ab his, qui officia suscipiunt A 9.

L. Atina libertate tollenda & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa C 7.

Legas

TITVLI LEGALES.

- Legationibus N 50. C 10.
Legatis Inst. 2. C 6.
Legatis & fideicommissis liber primus Inf. 30.
Legatis & fideicommissis liber secundus. ibid. 31.
Legatis & fideicommissis liber tertus. ibid. 32.
Legatis præstandis contra Tabulas, bonorum possessione petita Inf. 37.
Lege Aquilia Inst. 4. C 3.
Lege commissaria V 18.
Lege Conradi F 2.
Lege Falcidia Inst. 2.
Lege Fusia Caninia tollenda Inst. 1. & C 7.
Legibus & constit. Principum C. 1.
Legibus Senatusq; consultis, & longa consuetudine
Legitima Agnatorum tutela Inst. 1. (ne V 1.
Legitima Agnatorum success. ibid. 3.
Legitima tutela C 5.
Legitimis hæredibus C 6.
Legitima parentum tutela Inst. 1.
Legitima patronorum tutela Inst. 1.
Legitimis libris, & ex filia nepotibus ab intestato uenientibus C 6.
Legitimis Tutoribus Inf. 26.
Liberali causa N 40. C 7.
Libelli dimissorijs, qui Apostuli dicuntur N 49.
Liberatione legata Inf. 34.
Liberis quomodo eos oporteat uel legitimos, uel

TITVLI LEGALES.

naturales intelligi, & de indotatis nuptijs. A

74.

Liberis exhibendis, seu deducendis: & de libero homine exhibendo N 44. & C 8.

Libero homine exhibendo N 44.

Liberis præteritis, uel exheredat C 6.

Libertinis Inst. I. C. 10.

Libertis & eorum liberis C 6.

Libertis, & posthumis hæredibus instituendis, uel exheredandis, uel præteritis Inf. 28.

Libertis uniuersitatum Inf. 38.

Literarum obligattonibus Inst. 3.

Litigatoribus, & de sportulis, & ut quæ iubentur, referendarij compleant, neq; de causæ immisceant, & per se exequantur A 124.

Ligiosis N 44. C 8.

Litigiosis, & de cautione, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actoribus: & quando actor priuilegio uti nequeat, quòd inuitus agere non compellatur A 112.

Litis contestatione C 3.

Littorum & itinerum custodia C 12.

Locatione & conductione Inst. 3.

Locati & conducti V 19.

Locato & conducto C 4.

Locatione prædiorum civilium uel fiscaliũ, siue tēplorum, siue rei priuatæ, uel dominicæ C. II.

Locis

TITVLI LEGALES.

Locis & itineribus publicis N 43.

Loco publico fruendo ibid.

Longitemporis præscriptione, quæ pro libertate,
& non aduersus libertatem opponitur C 7.

Lucris aduocatorum, & commiss. officiorum, setæ
apparitorum C 7.

Luitione pignoris C 8.

M.

Magistratibus conueniendis, & eorum hæ-
redibus Inf. 27. C 5.

Magistratibus municipalibus C 1.

Magistris sacrorum scriniorum C 12.

Maiuma C 11.

Maleficis & mathematicis, & cæteris similibus.
C 9.

Manicipijs & colonis patrimonialium & saltuensi-
um, & emphyteuticorum fundorum C 11.

Mandati, uel contra. V 17. C 4.

Mandato Inst. 3.

Mandatis principum C 1.

Manumissionibus N 40.

Manumissionibus quæ seruis ad uniuersitatem per-
tinentibus imponuntur ibid.

Manu missis testamento ibid.

Manu missis uindicta ibid.

Mendicantibus ualidis C 11.

Mensoribus C 12.

TITVLI LEGALES.

- Metallarijs, & metallis, & procuratoribus metallorum** C II.
Metatis & epidemeticis C II.
Metropoli Beryto C II.
Migrando N 45.
Milite uasallo qui contumax est F 2.
Militibus A 116.
Militari testamento Inst. 2. Inf. 29.
Militari ueste C 12.
Minoribus 25. annis V 4.
Moderatore Arabiae A 102.
Moderatore Heleneponti A 28.
Modo multarum quae à Iudicibus infliguntur C 1.
Monachis, & asceterijs, & eorum conuersatione.
A 133.
Monasterijs, & monachis, & eorū Antistibus A 5.
Monopolijs, et conuentu negotiorum illicito, uel artificum, ergo laborum, nec non balneatorū prohibitis illicitis pactionibus C 4.
Mortis causa donationibus C 34 & C 8.
Mortuo inferendo, & sepulchro edificando V II.
Muliere raptum passa A 143.
Mulieribus fide haereticis C 19.
Mulieribus quae se proprijs seruis iunxerun. C 9.
Mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia, uel honor agnoscant. C 10.
Muneribus & honoribus N 50.

Muno

TITVLI LEGALES.

Muneribus patrimoniorum C 10.

Municipibus & originarijs ibid.

Murilegulis, & gyneciarijs, & procuratoribus
gynecij: & de monetarijs, & bustagiarijs C 11.

Mutatione nominis C 9.

N.

Natalibus restituendis N 40.

Natura Feudi F 1.

Natura successionis Feudi F 2.

Naturalibus liberis A 89.

Naturalibus liberis, & matribus eorū, et ex quib:
causis iusti efficiantur C 5.

Naufragijs C 11.

Nauibus non excusandis ibid.

Nauicularijs, seu naucleris publ. species transpor-
tātibus. & de tollenda lustralis auri collatione

Nauticis Tyberinis ibid.

(ibid.

Nautæ, caupones, stabularij ut recepta restituant:

V 4.

Nautico scœnore V 22. C 4.

Ne sanctum Baptisma iteretur C 1.

Ne quis cogatur bonis cedere A 135.

Ne Decurio, aut cohortalis perducatur in Ius, si
staturæ iudicio citra iussionem principis, quæ
insinuetur præsec. A 151.

Ne defuncti, seu reliquæ eorum à creditoribus af-
ficiantur contumelia: & ne adseffores cogno-
tionem

TITVLI LEGALES.

tionem causarum absq; Iudicibus suscipiant A.
60.

Ne de statu defunctorum post quinquennium quaeratur N 40. C 7.

Ne rei dominicae, uel templorum uindictio temporis praescriptione submoueatur C 7.

Ne pro dote mulieri bona mariti addicantur C 5.

Ne filius pro patre, uel pater pro filio emancipato, uel libertus pro patrono conueniatur C 4.

Ne fidei iussores, uel mandatores dotium dentur C 5.

Ne Fiscus, uel Respublica procuracionem alicui patrocini causa illicitè praestet C 2.

Ne Fiscus rem, quam uendidit, euincat C 10.

Ne sacrae fortunae quae de causis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam gloriosiss. praetoriorum Praefectis insinuatae sint, uel fuerint, illicq; habeantur rate A 152.

Ne quid in flumine publico, in ue ripa eius fiat, quo aliter aqua fluat, atque priore aestate fluxit N.
44.

Ne Iudaei, Samaritani, & Heretici per causam religionis & cultus sui, Curiali fortuna liberentur, sed dum Curialibus muneribus subdantur, priuilegijs eorum non utantur. Item, ut iidem possint contra orthodoxos, qui Curiali fortunae subditi sunt, testimonium dicere: ut qui praecla-
re

TITVLI LEGALES.

re pro orthodoxa Repub. testimonium perhibeant A 45.

Ne quis in sua causa iudicet, uel sibi Ius dicat C 3.

Ne quis eum, qui in Ius uocabitur, ui eximat V 2.

Ne quis liber inuitus actum Reipublicæ gerere cogatur C II.

Ne libertini de cætero iure aureorum annulorum, & restitutorum natalium opus habeant. Item, ut dotalium instrumentorum confectio in libertinabus ipso etiam facto legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si fortè ea ancilla sit, ut & ipsa dotis cofectione libera existat, & nuptiæ legitime, & ex ea progeniti filij patri, sui sint. A 78.

Ne in medio Litis fiant sacra formæ, aut sacra iurisdictiones, sed secundum generales leges causæ decendantur. Et ut præsens constitutio ante personarum in iudicio confirmationem inseratur actis iudicialijs A 113.

Ne quid in loco sacro fiat N 43.

Ne quid in loco, uel itinere publico fiat ibid.

Ne quo in loco per Imperium Romanum lenones sint A 14.

Ne Christianum Mancipium hæreticus, uel paganus, uel Iudæus uel possideat, uel circuncidat C I.

Ne rei militaris comitibus, uel tribunis lauacra præstentur ibid.

Ncã

TITVLI LEGALES.

- Ne à mulieribus quæ se prostituunt. Fideiussor. aut
Iusiurandum exigatur: quòd hoc genus uitæ de
serturæ non sint A 51.
- Ne quis quòd agricolæ mutuam pecuniam dedit, il-
lius terram detineat: & quem usurarum modũ
creditores accipere debent ab agricolis. A 34.
- Ne quis mutuum dans agricolæ, terram eius tene-
at, item quàm magnas usuras creditores ab a-
gricolis debeant percipere A 32.
- Ne quid oneri publ. imponatur C 11.
- Ne operæ à collatoribus exigantur C 10.
- Ne quis Oratorium citra scientiam Episcopi ædis-
ficet: & ut prius definiat, quæ ad curam & in-
stitutionem Oratorij ædificandi necessaria fus-
tura sint. Et ne Episcopi absint à suis ecclesijs.
Ac de alienatione immobilium rerum ecclesi-
asticarum A 67.
- Ne persona, uel rei, uel auri alterius pro altero op-
pignerationes fiant, sed oppigneratione oblæ-
so, eius quadruplum restituatur. Item, ne pro
eo, qui percussit, uel alicui damnum irrogauit, ali-
percutiatur, aut qualitercunque damnum sen-
tiat. Et ne donatio à priuato in Imperatorem
facta indigeat actorum publicorum confectio-
ne A 52.
- Ne liceat potentioribus patrociniũ litigantibus
præstare, uel actiones in se transferre C 2.

Ne

TITVLI LEGALES.

Ne sine iussu principis, certis Iudicibus liceat con-
fiscare C 9.

Ne liceat in una, eademq; causa tertio prouocare:
uel post duas sententias Iudicum, quas definitio
præfectorum roborauerit, eas retractare C 7.

Ne rustici ad ullum obsequium deuocentur C II.

Ne tutor, uel curator uectigal conducat C 5.

Ne uir ex dote, aut mulier ex donatione ante nus-
ptias proueniens, lucrum proprietatis Iure tene-
ant, sed conseruent dominium filijs suis: uel si ad
secundas nuptias non ueniant, in lucro solum us-
umfructum obtinentes. Et ut qui diuortio ma-
trimonium dirimunt, si dotem, aut ante nuptia-
as donationem lucrentur, similiter & ipsi do-
minium filijs conseruent, persona, quæ usum-
fructum habet, cogenda filios alere. Si uerò bo-
na gratia soluatur matrimonium, & uideantur
quædam occasione damni dati detenta esse: ut
hac arte perempta, ea quæ detmentur, reseruen-
tur filijs A 98.

Ne uis fiat ei, qui in possessionem missus est 43.

Ne uxor pro marito, uel maritus pro uxore, uel ma-
ter pro filio conueniatur C 4.

Necessarijs, & seruis hæredibus instituendis, uel
substituendis C 6.

Negotiatores ne militent C 12.

Negotiorum gestorum act. V 3. C 2.

Nemini

TITVLI LEGALES.

- Nemini licere signum Saluatoris Christi humi, uel
in silice, uel in marmore sculperre, aut pingere C 1
Nihil inuouari Appellatione pendente N 49.
Nili aggeribus non rumpendis C 9.
Non alienandis, aut permutandis rebus ecclesiasti-
cis immobilibus, aut in specialem hypothecam
dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales
hypothecæ A 7.
Non eligendo secundo nubentes uxores A 2.
Non licere habitatoribus metrocomiæ, loca sua ad
extraneum transferre C 2.
Non numerata pecunia C 4.
Notis Feudorum F 2.
Nova forma Fidelitatis ibid.
Nouationibus & delegationibus N 46. & C 8.
Non operis nunciatione N 39.
Novis operibus contra prospectum in mare A 63.
Noxalibus actionibus Inst. 4. C 3.
Nudo Iure Quiritum tollendo C 7.
Nulli licere in frenis, equestribus sellis, & balteis
margaritas, smaragdos, & hyacinthos aptare:
& de artificibus palatins C 11.
Numerarijs, actuarijs, & chartularijs, & adiutori-
bus, siue scriniarijs & exceptoribus sedis excel-
sæ, cæterorumq; Iudicum, tam militarium, quam
ciuilium C 11.
Nundinis N 50.

Nundio

TITVLI LEGALES.

Nundinis & mercatoribus C 4.

Nuptijs Inst. 1. C 5.

O.

Oblatione uotorum C 12.

Obligationibus Inst. 3.

Obligationibus & actionibus C 4. & N 44.

Obligationibus ex consensu Inst. 3.

Obligatioib. quæ quasi ex contractu nascitur ibid.

Obligationibus, quæ ex delicto nascuntur. Inst. 4.

Obligationibus, quæ quasi ex delicto nascuntur.

ibidem.

Obsequijs à liberis & libertis parentibus & patro
nis præstan. Inf. 37.

Obsequijs patrono præstandis C 6.

Officio assessoris V 1.

Officio comitis Orientis C 1.

Officio comitis rerum priuatarum sacri palatij, sac
criq; patrimonij C 1.

Officio consulis V 6.

Officio comitis sacrarum largitionum C 1.

Officio Iudicis Inst. 4.

Officio ciuiliu iudicum C 1.

Officio diuersorum iudicum ibid.

Officio eius cui mandata est iurisd. V 1.

Officio militarium iudicum C 1.

Officio eius, cui uicem alicuius Iudicis, uel præsidis
obtinet ibid.

K

Officie

TITVLI LEGALES.

- Officio Iuridic. V I.
Officio Iuridici Alexandriae C I.
Officio eius, cui mandata est Iurisdictio V I.
Officio magistri militum ibid.
Officio magistri officiorum ibid.
Officio praefecti Augustalis V I. C I.
Officio praefecti praetorio V I.
Officio praefecti uigilum V I. C. I.
Officio praefecti urbi ibid. C I.
Officio praefecti praetoriorum Oriëtis et Illirici C 2.
Officio praefecti praetorio Aphricae. & de omni eiusdem dioceseos statu. ibid.
Officio Praesidis V I.
Officio Praetoris ibid.
Officio Praetorum C I.
Officio procuratoris Caesaris uel rationalis. V I.
Officio proconsulis & legati V I. C I.
Officio Quaestoris ibid.
Officio rectoris prouinciae, & ut nulli patriae suae administratio sine speciali permissu principis permittatur. C I.
Officio uicarij ibid.
Officijs, quae ministrant in sacris appellationibus.
A 20.
Officinis, siue tabernis Constantinopolitanae urbis:
& ut mille tantum & centum officinae sacrosanctae maioris Ecclesiae excusentur omnes reliquae.

TITVLI LEGALES.

quæ, ad quemcunq; dominum pertineant, consuetæ obeant munia A 45.

Omni agro deserto, et quando steriles fertilibus imponuntur C 11.

Operis noui nunciatione C 8.

Operibus publicis N 50. C 8.

Operis libertorum Inf. 38. C 6.

Operis seruorum V 7.

Optione, uel elect. legata. Iuf. 33.

Ordine cognitionum C 7.

Ordine Iudiciorum C 3.

Origine Iuris, & omnium Magistratum, & successionem prudentium V 2.

P.

Pace Cōstantiæ cōposita inter Fridericum, & filium eius Henricū, et quosdam nobiles Alemanniæ, et ciuitates Lōbardia, et Romādiolæ.

Pace iuramento firmanda ibid. (F 2)

Pace tenenda, & eius uiolatoribus ibid.

Pactis C 2. V 2.

Pactis dotalibus V 23.

Pactis conuentis tam super dote, quàm donatione ante nuptias, & paraphernis C 5.

Pactis inter emptorem et uēditorem cōpositis C 4.

Pactis pignorum C 8.

Palatinis sacrarum largitionum, & rerum priuatarum C 12.

K 2 Palas

TITVLI LEGALES.

- Palatijs, & domibus dominicis C 11.
Partu pignoris & omni casu C 8.
Pascuis publicis & priuatis C 11.
Patria potestate Inst. 1. C 8.
Patribus qui filios suos distrax C 4.
Peculio V 15.
Peculio lagato Inf. 33.
Peculio eius qui libert. meruis C 7.
Pedaneis Iudicibus C 3.
Penu Legata Inf. 33.
Periculo & commodo rei uenditæ V 18. C 4.
Periculo tutorum & curatorum C 5.
Periculo successorum parentis C 10.
Periculo nominatorum C 11.
Periculo eorū, q̄ pro Magistratibus interuenerunt
Per quas personas nobis obligatio acqui- (ibid.)
ratur Inst. 2. C 4.
Per quos fiat inuestitura F 2.
Perfectissimatus dignitate C 12.
Perpetuis & temporalibus actionibus, & quæ ad
hæredes, et contra hæredes transeunt Inst. 4.
Petitionibus bonorum sublatis C 10.
Petitione hæreditatis V 5. C 3.
Pignoratitia actione, uel contra V 13.
Pignoribus & hypothecis C 8.
Pignoribus & Hypothecis, qualiter ea contrahantur,
& de pactis eorum V 20.

Pignori

TITVLI LEGALES.

- Pignore dato Feudo F. 2.
Pistoribus C II.
Plebis prætoribus A 13.
Plus petitionibus C 3.
Plus ualere q̄ agitur, quã q̄ simultatẽ cõcipitur C 4
Pœna Iudicis, qui malè iudicauit, uel eius qui iudicem, uel aduersarium corrumpere curauit C 7.
Pœna temerè litigantium Inst. 4.
Pœnis N 48. C 9.
Pœnis fiscalibus credit. præferri. C 10.
Pollicitationibus N 50.
Ponderatoribus, & auri illatione C 10.
Popularibus actionibus N 47.
Possessoria hereditatis petitione V 5.
Postliminio & redemptis ab hostibus C 8.
Posthumis heredibus instituendis, uel exheredandis, uel præteritis C 6.
Postulando C 2. V 3.
Potioribus ad munera nominandis C 10.
Præbendo salario ibid.
Precario N 43.
Precario, & Saluiano interdici. C 8.
Præcepta Præsidum A 17.
Præcibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus supplicare liceat, uel non C 1.
Prædijs, & alijs rebus minorum sine decreto non alienandis, uel obligandis C 5.

K 3 Prædijs

TITVLI LEGALES.

- Prædijs Decurionum sine decreto non alienã C 10.
Prædijs & omnibus rebus nauiculariorum C 11.
Prædijs Tamaicis, & his, qui ex colonis Tamaicis
alijsq; liberæ conditionis procreantur ibid.
Præfectis prætorio, siue urbi, & magistris militum
in dignitatibus exæquandis C 12.
Præpositis agentium in rebus ibid.
Præpositis laborum ibid.
Præpositis sacri cubiculi, & de omnibus eubiculariis,
& priuilegijs eorum ibid.
Præpositis sacrorum scriniorum, cæterisq; quæ in
sacris scrinijs militant ibid.
Præpositis & tribunis scholarum ibid.
Præside Pisidiæ A 28.
Præscriptiõe lōgi tēporis, decē, uel 20. annorū C 7
Præscriptione triginta, uel quadraginta an. ibid.
Præscriptis uerbis, & in factum actione V 19.
Prætores Siciliæ A 104.
Prætores Lycaoniæ A 25.
Prætores Paphlagoniæ A 29.
Prætores Thraciæ A 26.
Prætoribus, & honore præturæ, & collatione, &
gleba, & clauis, & pholi, & septem solidorum
functione sublata C 12.
Prætorio pignore, & ut in actionibus etiam debitorum
missio prætorij pignoris procedat C 8.
Prætoris stipulationibus N 46.
Prætoribus N 47.

TITVLI LEGALES.

- Primicerio & secundicerio, & notarijs C 12.
Primipilo ibid.
Principibus agentium in rebus ibid.
Priuatis carceribus inhibendis C 9.
Priuatis delictis N 47.
Priuilegijs domus Augustæ, uel rei priuatae: & quarum collationum excusationem habent C 11.
Priuilegio dotis C 7.
Priuilegijs corporatorum urbis Romæ C 11.
Priuilegijs creditorum N 42.
Priuilegijs urbis Constantinopolitanae C 11.
Priuilegijs Fisci C 7.
Priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militāt C 12.
Priuilegijs scholarum ibid.
Proconsule Cappadociae A 30.
Proconsule Palestinae A 103.
Pro derelicto N 41.
Pro Donato ibid.
Pro dote ibid.
Pro emptore ibid.
Pro hærede, uel possessore ibid.
Pro legato ibid.
Pro socio V 17. C 4.
Pro soluto N 41.
Pro suo. ibid. & C 4.
Probationibus C 4.
Probationibus & præsumpt. V 22.

K 4

Pro...

TITVLI LEGALES.

- Procuratoribus** C 2.
Procuratoribus & defensoribus V 3.
Professoribus, & Medicis C 10.
**Professoribus qui in urbe Constantinopolitana do-
docentes ex lege meruerunt comitiuam** C 12.
Prohibita Feudi alienatione per Lothorium F. 2.
Prohibita Feudi alienatione per Fridericum ibid.
Prohibita sequestratione pecun. C 4.
Prole partienda inter rusticos. A 156.
Prouinciarum praesidibus A 161.
Proxenetis N 50.
Pupillari substitutione Inst. 2.
**Publicae letitiae, uel Consulium nunciatores, uel insi-
nuatores constitutionum, & aliarum sacrarum,
uel iudicialium literarum ex descriptione, uel ab
inuitis, ne quid accipiant immodicum** C 12.
Publicis iudicijs Inst. 4. N 48.
**Publicis tributis expediendis, & soluendis, neq; no-
alijs capit.** A 128.
Publicana in rem actione V 6.
Publicani, & uectigalibus, & commissis N 39.
- Q.
- Q**uadriennij praescriptione C 7.
Quo fuit prima causa beneficij amittendi.
F 2.
**Quae in fraudem creditorum factae sunt, ut restitu-
antur** N 42.

Quae

TITVLI LEGALES.

- Quæ res exportari non debeant C 4.
Quæ res pignori uel hypothecæ datæ obligari non
possunt V 20.
Quæ res pignori obligari possunt, uel non. & qua-
qualiter pignus contrahitur C 8.
Quæ res uendi non possunt, & qui uendere, uel
mercari uetantur C 4.
Quæ sit longa consuetudo C 8.
Quæ sint Regalia F 2.
Quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur.
N 49.
Quæstionibus N 48. C 9.
Quæstore A 80.
Quæstoribus & magistris officiorum, & comiti-
bus sacrarum largitionū, & rei priuatæ C 12.
Qualiter olim poterat feudum alienari F 2.
Qualiter iurare debeat domino uasallus fidelita-
tem, ibidem.
Qualiter dominus proprietate Feudi priuetur. ibi.
Quando actio de peculio annalis sit V 15.
Quādo appellandū sit, et intra quæ tēpora N 49.
Quando ciuilis actio criminali præiudicet: & an
utraq; ab eodem exerceri possit C 9.
Quando decreto opus non est C 5.
Quando dies legatorum, uel fideicommissorum ce-
dat. Inf. 36. C 6.
Quando dies usus fructus legati cedat. V 7.

K. 5. Quando

TITVLI LEGALES.

- Quando ex facto tutoris uel curatoris minores de-
gere, uel conueniri possunt Inf. 26. C 5.
- Quando Fiscus uel priuatus debitoris sui debitor
es exigere possit C 4.
- Quando imperator inter pupillos, & uiduas, uel
alias miserabiles personas cognoscit: & ne ex-
hibeantur C 3.
- Quando libellus Principi datus, litis faciat conte-
stationem C 1.
- Quando liceat ab empt. disced. C 4. 1
- Quando liceat unicuiq; sine iudice uindicare se,
uel publ. deuotionem C 3.
- Quando mulier tutelæ officio fungitur C 5.
- Quando nō petentiū partes petentib. accrescunt.
- Quando prouocare non est necesse C 7. C. 6.
- Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis
decurionū, & de modo distributionis eorum. C 10.
- Quando tutores uel curatores esse desinant C 5.
- Quare rerum actio non datur N 44.
- Quemadmodum ciuilia munera inducuntur C 10.
- Quemadmodum Feudum ad filiam pertineat F 1.
- Quemadmodum seruitutes amittantur V 8.
- Quemadmodum testamenta aperiantur, describan-
tur, atq; inspiciantur C 6.
- Qui accusare non possunt. C 9.
- Qui ad bonorum possessionem, & infra quod tem-
pus admittantur C 6.

Qui

TITVLI LEGALES.

- Qui bonis cedere possunt C 7.
- Qui dare tutores uel curatores possunt: & qui dari non possunt C 5.
- Qui etate uel profess. se excus. C 10.
- Qui pro sui iurisdictione iudices dare, dariue possunt C 3.
- Qui legitimam personam standi in iudicijs habeant, uel non, ibidem.
- Qui non possunt ad libertatem peruenire C 7.
- Qui manumittere non possunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur, ibidem.
- Qui & à quibus manumissi liberi non fiant, & ad legem Aeliam Sentiam. N. 40.
- Qui sine manumissioe ad libertatē pueniunt ibid.
- Qui militare possunt, uel non: & de seruis ad militia dignitatē adspirantib. et ut nemo duplici militia uel dignitate et militia simul utatur. C.
- Qui morbo se excusant C 5. & 10. (12.
- Qui numero liber, se excusant, ibid.
- Qui numero tutelarum se excusant, ibid.
- Qui petant tutores, uel curatores, & ubi petantur. Inf. 26. C 5.
- Qui potiores in pignore, hypothecae habeantur: & de his qui in priorum credit, locum succedunt V 20. C 8.
- Qui sint rebelles F 2. (possunt C. 2.
- Qui, & aduersus quos in integrum restitutio non
- Qui

TITVLI LEGALES.

Qui satisfacere cogantur, uel iurato promittant,
uel promissioni suæ committantur V 2.

Qui successores teneantur F 1.

Qui successores Feudum dare teneantur. ibidem.

Qui testamenta facere possunt, uel non pos. C 6.

Qui testamentum facere possint, & quemadmodū
testamenta fiant Inf. .28.

Qui testamento tutores dari possunt Inst. 1.

Qui testes sunt necessarij, ad nouam Inuestituram
probandum F 2.

Quibus alienare licet, uel non Inst. 2.

Quibus ad conductionem prædiorum fiscalium ac
cedere non licet C 11.

Quibus muneribus excusantur hi, qui post imple-
tam militiam, uel aduocationem, per prouin-
ciam suis commodis uacantes, commorantur et
de priuilegijs eorum, & de conductoribus uecti-
galium fisci C 10.

Quibus muneribus, uel præstationibus nemini li-
ceat se excusare. ibid.

Quibus modis Feudum constitui possit F 1.

Quibus modis Feudum amittatur. ibid.

Quibus rebus ad eandem iudicem eatur V 11.

Quibus ad libertatem proclamare licet N 40.

Et de rebus eorum qui ad libertatem proclama-
re non prohibentur C. 7.

Quibus ex causis serui præmio libertatem acci-
piunt.

TITVLI LEGALES.

piunt. ibidem.

Quibus ex causis manumittere non licet Inst. I.

Quibus modis tollitur obligatio Inst. 3.

Quibus modis re contrahitur obligatio. ibid.

Quib. modis ius patriæ potestatis soluitur Inst. I.

Quib. modis pignus, uel hypotheca soluitur. V 20.

Quibus ex causis in possessionem eatur N 42.

Quibus non competit honorum possessio Inf. 38.

Quibus non obijcitur longi temporis præscriptio C 7.

Quibus res iudicata non nocet. ibidem.

Quib. ex causis maiores in integrum restituantur C 2.

Quibus modis tutela finitur inst. I.

Quib. nõ est permissum facere testamētum Inst. 2.

Quibus modis testamenta infirmantur. ibidem.

Quib. modis ususfructus, uel usus amittatur V 7.

Quid iuris, si post alienationem Feudi uasallus id recuperauerit F. 2.

Quid sit inuestitura, ibidem.

Quid præcedere debeat, an inuestitura, uel fidelitas, ibidem.

Quis à quo appelletur N 49.

Quis ordo in honorum possessione seruetur Inf. 38.

Quis dicatur Dux, Comes, March. F 2.

Quo tempore miles inuestituram petere debeat F 2.

Quo quisq; ordine conueniatur C II.

Quod constitutio, quæ ex adscriptio & libera
natos

TITVLI LEGALES.

natos liberos esse uult, non his qui ante, sed qui post constitutionem nati sunt, proſit. Et ut uenerabilium domuum œconomi, immobilium ad inuicem rerum eccleſiaſticarum, commutationes faciant, decreto prius interpoſito, excepta ab hoc maiore Eccleſia A 54.

Quod quiſq; iuris in alienum ſtatuit uti, ipſe eodem iure utatur V 2.

Quod iuſſu V 15.

Quod metus cauſa geſtum erit V 4.

Quod cū eo qui in aliena poteſtate eſt, negotiū geſtum eſſe dicetur. Inſt. 4. V 14. Vel de peculio, ſeu quod iuſſu, uel de in rem uerſo C 4.

Quod falſo tutore authore geſtū eſſe dicetur. Inſt.

Quod ui, aut clām N. 43. (27.

Quod cuiuſcunq; uniuerſitatis nomine, uel contra eam agatur V 3.

Quo pacto oporteat episcopos & cæteros clericos ad ordinationem perducī: & de expenſis Eccleſiarum A 6.

Quomodo inſtrumentis, quæ apud Iudices inſinuanda ſunt, fidem apponere oporteat A 73.

Quomodo in leſe maieſtatis crimine procedatur, F 2.

Quomodo, & quando iudex ſententiam proferre debeat præſentibus partibus, uel una parte abſente C 7.

Quorum

TITVLI LEGALES.

Quorum appellationes non recipiuntur C 7²

Quorum bonorum N 43. C. 8.

Quorum legatorum, ibidem N. & C.

Quot testes sunt necessarij ad probandam Feudi
ingratitude F 2.

R.

Raptu uirginum, seu uiduarum, nec non sano
Etimonialium C. 9.

Ratam rem haberi, & de reti habitatione N 46.

Ratiocinijs operum publicorum, & patribus ciui-
tatum C 8.

Re iudicata C. 7. N 42. Et de effectu sententiarū:
& de interlocutoribus N 42.

Remilitari N 49. C 12.

Rebus alienis non alienandis: & de prohibita re-
rum alienatione, uel hypotheca C 4.

Rebus corporalibus & incorporalibus Inst. 2.

Rebus creditis & iureiurando, ibidem.

Rebus dubijs Inf. 34.

Rebus eorū, qui sub tutela uel cura sunt, sine decre-
to non alienandis uel pignori obligan. Inf. 27.

Rebus iudicis authoritate possidendis, uel uenden-

Rei uendicatione V 6. C 3. (dis N 42.

Rei uxoriae actione, in ex stipulatu actionem trās-
fusa: & de natura dotibus praestita C. 5.

Reis postulatis C 10.

Reis qui ingrediuntur ad expediendam appella-
tionem

TITVLI LEGALES.

tionem, deq; instrumentis priuata manu conscriptis, prolatis ab eo, qui cum agitur. Item de iuramento delationis, ut iuramento calumnie cōnectatur: quod semel tantum pro omni probatione præstari solet A 50.

Rem alienam gerentibus non interdici rerum suarum alienatione C 4.

Rem pupilli saluam fore, uel adolescentis N 46.

Rerum amotarum Inf. 25. C 5.

Rerum permutatione V 19.

Rerum diuisione, & acquirendo ipsarum dominio Inst. 2.

Rerum permutatione, & præscriptis uerbis C 4.

Receptis arbitris C 2.

Receptis qui arbitrium receperunt, ut sententiã

Receptoribus N 47. (dicant V 4.

Referendarijs sacri palatij A 11.

Regula Catoniana Inf. 34.

Relationibus C 7.

Releuatione tributorum publicorum A 163.

Religiosis & sumptib. funerũ: & ut funus ducere liceat V 9. C 3. Et aleæ lusu, & aleator C 3.

Remissionibus N 44.

Remissione pignoris C 8.

Remissio poenæ illicitè contractarum nuptiarum. A 139.

Replicationibus Inst. 4.

Repas

TITVLI LEGALES.

- Repudianda bonorum possess. C 6.
Repudianda, uel abstinenda hereditate. ibid.
Repudijs, & iudicio de moribus sublato C. 5.
Reputationibus quæ fiunt in iudicio, in integrum
restitutionis C 2.
Requirendis reis C 6. N 48. (C 7.
Res inter alios acta, uel iudicata, alijs ne noceat.
Rescindenda uenditione V 18. C 4. Et quando nõ
liceat ab emptione discedere V 18.
Restitutionibus A 18.
Restitutione dotalium rerum, & ad donationem
ante nuptias pertinentium. Item de ea quæ un-
decimo mense post obitum mariti parit A 39.
Restitutione militum, & eorum qui Reip. causa
absunt C 2.
Reuocandis donationibus C 8.
Reuocandis his, quæ per fraudem alienata sunt.
C 7.
Ripa munienda N 43.
Ritu nuptiarum V 23.
Riuus V 23.
Rusticis, qui in alienis prædijs nuptias contrahunt.
A 157.
S.

Sacra forma transmissa dominico gloriosiss.
Prætoriorum Illyricianorum præfecto, de di-
uersis capit. A 162.

L

Sacris

TITVLI LEGALES.

- Sacris iussionibus A 114.
Sacrificijs Paganorum, & templis. C. 1.
Sacrosanctis ecclesijs, & de rebus, ac priuilegijs
arum. ibid.
Salgamo hospitibus non prestando C 12.
Saluiano interdicto Inf. 43.
Samaritanis A 144.
Satisdando C 2.
Satisfactionibus Inst. 4.
Satisfactione tutor. uel curatorum. ibidem.
Secundis nuptijs C 5.
Seditiosis, et de ijs, qui plebem audent contra rem
pub. colligere C 9.
Senatoribus V 5.
Senatusconsultis C 1.
Senatusconsult. Claud. tollendo C. 7.
Senatusconsult. Macedoniano V 14.
Senatusconsult. Orphiciano Inst. 3.
Senatusconsult. Sillianiano & Claudiano, quorum
testamenta nec aperiuntur Inf. 29.
Senatusconsult. Tertuliano Inst. 3.
Senatusconsult. Trebelliano C 6.
Sētentia quæ sine certa quantitate profertur C. 7.
Sententiam rescindi non posse. ibid.
Sententiam passis, & restitutis N 48. C 9.
Sententijs contra Fiscum latis retractandis C 10.
Sententijs ex breuiculo recitandis C 7.

Sen

TITVLI LEGALES.

Sententijs prefectorum prætorio. *ibid.*

Sententijs & interlocutionibus omnium iudicum, *ibi.*

Sententijs quæ pro eo, quod interest, proferuntur.
ibid.

Separationibus N 42.

Sepulchro uiolato N. 47. C 9.

Serui cognatione. *Inst.* 3.

Seruo corrupto V II.

Seruo pignori dato, manumisso C 7.

Seruis fugitiuis, & libertis, mancipijsq; ciuitatum
artificibus, & ad diuersa opera deputatis, &
ad rem priuatam, & dominicam pertinentibus
C 6.

Seruis Reipub. manumittendis, *ibidem.*

Seruitutibus V 8.

Seruitutibus rusticorum et urbanorum prædiorum,
Inst. 2.

Seruitutibus rusticorum prædiorum V 8.

Seruitutibus, & de aqua C 3.

Seruitute legata *Inf.* 33.

Seruis exportandis: & si ita mancipium uenierit,
ut manumittatur: uel contra V 18.

Si à non competente Iudice iudicatum esse dica-
tur C 7.

Si à parente quis manumissus fuerit *Iuf.* 37.

Si aduersus rem iudicatam restitutio postuletur.
C 2.

L 2 Si

TITVLI LEGALES.

- Si aduersus uenditionem. *ibidem.*
Si aduersus uenditionem pignoris. *ibid.*
Si aduersus donationem. *ibidem.*
Si aduersus libertatem. *ibidem.*
Si aduersus transactionem uel diuisionem in integrum minor restitui uelit. *ibidem.*
Si aduersus solutionem à tutore, uel à se factā. *ibid.*
Si aduersus dotem. *ibid.*
Si aduersus delictum suum. *ibidem.*
Si aduersus usucapionem. *ibid.*
Si aduersus fiscum. *ibid.*
Si aduersus creditorem. *ibid.*
Si abstinuit hereditate. *ibid.*
Si omissam hereditatem, uel bonorum possessionem, & quid aliud acquirat. *ibid.*
Si aduersus creditorem præscriptio opponatur. C 7.
Si ager uectigalis, uel emphyteuticarius petatur. V. 6.
Si aliena res pignori data sit C 8.
Si antiquior credito pignus uendiderit. *ibid.*
Si certum petatur C 4.
Si certum petatur condictione V 12.
Si communis res pignorata sit C 8.
Si contra ius, uel utilitatem publicam, uel per mendacium fuerit aliquid postulatum, uel per imperatorem C 1.

Si

TITVLI LEGALES.

Si contra matris uoluntatem tutor datus sit C 5.

Si cui plus, quàm per Falcidiam licuerit, legatum esse dicetur Inf. 35.

Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit, C 10.

Si de Feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnatos uasalli F 2

Si de Feudo uasallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit, ibid.

Si de inuestitura Feudi controuersia fuerit, F 1.

Si de inuestitura inter dominum & uasallum lis orriatur, ibid.

Si de momentaria possessione fuerit appellatū C 7.

Si dos constante matrimonio soluta fuerit C 5.

Si ex falsis instrumentis, uel testimonijs iudicatum sit, ibid.

Si ex noxali causa agatur, quemadmodum caueatur V 2.

Si ex pluribus tutoribus uel curatoribus omnes, uel unus peragere rem minoris, & conueniri possint C 5.

Si familia furtum fecisse dicetur N 47.

Si in causa iudicati pignus captum sit C 8.

Si in communi, eademq; causa in integrum restitutio postuletur, C 2.

In fraudem patroni à libertis alienatio facta sit C 6.

L 3 Si

TITVLI LEGALES.

Si is qui testamento liber esse iussus erit, post mortem domini ante aditam hereditatem subripuisse quid dicetur N 47.

Silentiarijs, & decurionibus eorum C 12.

Si liberalitatis Imperialis socius sine herede decesserit C 10.

Si libertus ingenuus esse dicetur N 40.

Si maior factus ratum habuerit C 2.

Si maior factus uenditionem factam sine decreto ratam habuerit C 8.

Si mancipium ita uenierit, ne prostituatur C 4.

Si mancipium ita fuerit alienatum, ut manumittatur, uel contra. ibid.

Si mater indemnitatem promisit C 5.

Si mensor falsum modium dixerit V 11.

Si minor se maiorem dixerit C 2.

Si mulier uentris nomine in possessionem missa, calumnie causa esse dicetur Inf. 25.

Sine censu, uel reliquis fundum comparari non posse C 4.

Singulis rebus per fideicommissum relictis Inst. 2.

Si nuptiæ ex rescripto petantur C 5.

Si omissa sit causa testamenti C 6.

Si pars hereditatis petatur. V 5.

Si pendente appellatione mors interuenerit N. 49. C 7. (ta sit C 8.

Si per uim, uel alio modo absentis possessio turbatur
si

TITVLI LEGALES.

- Si pignoris conventionem numeratio pecunie se-
cuta non sit. *ibid.*
- Si pignori dato Feudo, quid Iuris sit *F 1.*
- Si pignus pignori datum sit *C 8.*
- Si plures una sententia condemnati sunt *C 7.*
- Si propter inimicitias creatio facta sit *C 10.*
- Si propter publicas pensitationes uenditio fuerit
celebrata *C 4.*
- Si post creationem quis decesserit *C 7.*
- Si quacunq; præditus potestate, uel ad eum perti-
nentes ad suppositarum Iurisdictioni suæ nup-
tias tentauerit aspirare *C 5.*
- Si quadrupes pauperiæ fecisse dicatur *Inst. 4. V 9*
- Si quid in fraudem patroni factum sit *Inf. 38.*
- Si quis aliquem testari prohibuerit, uel coegerit,
Inf. 29. C 6.
- Si quis alteri, uel sibi, sub alterius nomine, uel alie-
na pecunia emerit *C 4.*
- Si quis cautionibus in Iudicio sistendi causa factis,
non obtemperauerit *V 2.*
- Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit *C 9.*
- Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto cõ-
parauerit *C 5.*
- Si quis Imperatori maledixerit *C 9.*
- Si quis in Ius dicenti non optemperauerit *V 2.*
- Si quis in Ius uocatus non ierit, siue per eum caue-
rit, per quem ex edicto non debuit. *ibidem.*

TITVLI LEGALES.

- Si quis omiffa causa Testamenti, ab intestato, uel alio modo possideat hereditatem Inf. 29.
- Si rector prouinciæ, uel ad eum pertinentes, Sponsalicias dederint arras C 5.
- Si reus uel accusator mortuus fuerit C 9.
- Si sepius in integrum restitutio postuletur C 2.
- Si secundo nupsit mulier, cui maritus usumfructum reliquit C 5.
- Si seruus uindicetur, uel ad alium pertinere negetur V 8.
- Si seruus exportandus ueneat C 4.
- Si seruus extero se emi mandauerit, ibid.
- Si seruus aut libertus ad decurionatum adspiraue
- Si tabule Testamenti extabunt Inf. 3. (rit C 10.
- Si tubule Testamenti nullæ extabunt, unde liberi. Inf. 37.
- Si tutor non gesserit C. 5.
- Si tutor uel curator interuenerit C 2.
- Si tutor uel curator falsis allegationibus excusatus sit. ibid.
- Si tutor Reipublicæ causa aberit. ibidem.
- Si tutor uel curator, uel Magistratus creatus appellauerit N 49.
- Si uasallus Feudo priuetur, cui deferatur F 2.
- Si uendito pignore agatur C 8.
- Si uentris nomine in possessionem calumniæ esse dicetur Inf. 25.

Si uena

TITVLI LEGALES.

Si uentris nomine muliere in possessionē missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur ibid.

Si unus ex pluribus appellauerit C 7.

Si unus ex pluribus heredibus creditoris, uel debitoris, partē suā debiti soluerit, uel accepit C 8.

Si ususfructus petatur, uel ad aliud pertinere negetur V 7.

Singulis rebus per fideicommissum relictis Inst. 2.

Societate Inst 3.

Solutionibus & liberationibus N 46. & C. 8.

Solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis C II.

Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur.

Inf. 25. C 5.

Spectaculis & scenicis, & lenonibus C II.

Sponsalibus V 23.

Sponsalibus, & arris sponsalitijs, & proxeneticis C 5.

Sportulis & sumptibus in diuersis iudicijs faciendis: & de executoribus litium C 3.

Statoribus C 12.

Statu hominum V I.

Statuis & imaginibus C I.

Statu liberis N 40.

Statutis & consuetudinibus contra libertatem ecclesie, & immunitate locorum religiosorum,

L 5 ubiq;

TITVLI LEGALES.

- ubiq; morantinm & fori priuilegio, & Gazde
ris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorumq; suc
cessoribus, & Nauigijs peregrinis, & Aduenis
quorumcunq; locorū hospitantibus, eorumq; suc
cessoribus, et de Agricolarum securitatibus F 2.
Stellionatus N 47.
Stipulatione seruorum Inst. 3. N 45.
Studijs liberalibus urbis Romæ, & Constantinopo
litane C 11.
Suarijs, & susceptoribus uini, & cæteris corpora
tis C 11.
Successione cognatorum Inst. 3.
Successione libertorum ibid.
Successione Feudi F 1.
Successione fratrum, uel gradibus succedentium in
Feudo F 2.
Successionibus sublatis, quæ fiebant per honorū uē
ditiones, & S E N. consulto Claudiano ibid.
Successorio edicto Inf. 38. & C. 6.
Successoribus eorum, qui in Africa degunt A 36.
Suffragio C 4.
Suis & legitimis hæredibus Inf. 38.
Summa trinitate & fide catholica, ut nemo publicè
de ea contendere audeat C 1.
Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas perti
nere C 11.
Sumptum recuperatione C 10.

Supero

TITVLI LEGALES.

- Superactionibus C 10.
Superficiebus N 43.
Superindicto ibid.
Supellectuli legata Inf. 33.
Susceptoribus, præpositis, & arcarijs ibid.
Suspectis tutoribus, uel curatoribus Inst. 1. Inf. 26.
C 5.

T.

- T**Abellionibus, & ut protocolla relinquunt in chartis A 44.
Tabularijs, scribis, logographis, & censualibus C 10.
Tabulis exhibendis N 43. C 8.
Tempore actionũ, quæ sacris locis cõpetunt A 11.
Tempore non numeratæ dotalis pecuniæ A 100.
Temporibus in integrum restitutionis, tam minorum, aliarumq; personarum, quæ restitui possunt, quàm heredum earum C 2.
Temporibus & reparationibus appellationum, seu consultationum C 7.
Termino moto N 47.
Testamentis, & quemadmodum testamenta ordinantur C 7.
Testamentis ordinandis Inst. 2.
Testamenta quemadmodum aperiantur, inspiciantur, & describantur Inf. 29.
Testamentaria tutela Inf. 26. C 5.
Testamentaria manumissione C 7.

Testa

TITVLI LEGALES.

- Testamento militis C 6.
Testibus V 22, C 4. A 90.
Thesauris C 10.
Tigno iniuncto N 47.
Tractatorijs, & statutis C 12.
Transactionibus V 2. C 2.
Transitu militum A 129.
Tributoria actione V 14.
Tritico, uino & oleo legato Inf 33.
Tutela, & rationibus distrahendis, & utili curatio
nis causa actione Inf. 27.
Tutelis Inst. 1. Inf. 26.
Tutore & curatore, qui satis non dedit C 5.
Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dan
di habent: & qui, et in quibus causis specialiter
dari possunt Inf. 26.
Tutoribus uel curatoribus illustrium, uel clarissi
marum personarum C 5.
Tyronibus C 12. V.
Vacatione & excusatione munerum N 50.
Vacatione publici muneris C 10.
Vasallo decrepitæ ætatis F 2.
Vasallo milite qui arma bellica deposuit ibid.
Vasallo qui contra constitutionem Lotharij benefi
cium alienauit F 2.
Vbi quis agere, uel conueniri debeat V 5.
Vbi cōueniatur, qui certo loco dare promisit C 3.
Vbi

TITVLI LEGALES.

- Vbi de criminibus agi oportet ibid.
- Vbi quis de Curiali, uel cohortali, aliãue conditio-
ne conueniatur ibid.
- Vbi Fideicommissum peti oportet ibid.
- Vbi causa Fiscalis, uel diuinæ domus hominumq; e-
ius agantur ibid.
- Vbi de hereditate agatur, uel ubi hæredes scripti
in possessionem mitti postulare debeant ibid.
- Vbi de possessione agi oportet C 3.
- Vbi pupilli educentur C 5.
- Vbi pupillus educari, uel morari debeat: & de aliis
mentis ei præstandis Inf. 27.
- Vbi de Ratiocinijs tã publ. quã priuatis agi oportet
Vbi in rem actio exerceri debet ibi. (teat ibi.
- Vbi, & apud quem cognitio in integrum restituo-
tionis agenda sit C 2.
- Vbi Senatores, uel clarissimi ciuilitè, uel crimina-
liter conueniantur C 3.
- Vbi causas status agi oporteat ibid.
- Vbi petantur Tutores uel curatores C 5.
- Vectigalibus, & commissis C 4.
- Vectigalia noua institui non posse ibid.
- Venatione ferarum C 11.
- Vendendis rebus ciuitatis ibid.
- Venditione rerum Fiscalium, cum priuatis commu-
nium C 10.
- Ventre inspiciendo, custodiendoq; partu Inf. 25.
- Ventre

TITVLI LEGALES.

Ventre in possessionem mittendo, & curatore eius
Inf. 37.

Vestibus holobaris, & auratis, & de tinctione sacri muricis C 11.

Verborum significatione C 6. N 50.

Verborum obligationibus Inst. 3. Inf. 45.

Veteranis N 49. C 12.

Veteranorum, & militum successione Inf. 38.

Vetere iure enucleando, & de auctoritate Iuris prudentiam, qui in Digestis leguntur C 1.

Veteris nomismatis poteste C 10.

Vi & ui armata N 43.

Vi bonorū raptorū. C 9. & de turba. N 47. Inst. 4.

Via publica, & si quid in ea factum esse dicatur: et de ea ex edicto Aedilium curulium à singulis reficienda ibid.

Vindicta, & apud concilium manumissione C 7.

Vnde ui C 8.

Vnde cognati Inf. 38.

Vnde legitimi, & unde cognati Inf. 38. & C 6.

Vnde liberi C 6.

Vnde uir & uxor Inf. 38. C 6.

Vsu & habitatione V 7 Inst. 2.

Vsu, & usufructu, & reditu, et habitatione, et operis per legatū uel fideicommissum datis Inf. 33.

Vsu Mediolanensium secundum quosdam F 1.

Vsucapionibus N 41.

Vsu

TITVLI LEGALES.

- ¶ *U*scapioibus, et lēgi tēporis p̄scriptioib. Inst. 2.
¶ *U*scapione pro emptore, uel pro trāsfactione C 9.
¶ *U*scapione pro h̄erede ibid.
¶ *U*scapione pro donato ibid.
¶ *U*scapione pro dote ibid.
¶ *U*scapione transformanda, & de sublata differen-
tia rerum mancipi, & nec mancip. ibid.
¶ *U*su fructu Inst. 2.
¶ *U*su fructu accrescendo V 7.
¶ *U*su fructu, et quē admodū quis utatur, fruatur ibid.
¶ *U*su fructu, usu, & habitatione, & ministerio seruo-
rum C 3.
¶ *U*su fructu earum rerum, quę consumuntur, uel mū-
nuuntur V 7.
¶ *U*su fructuarius quemadmodum caueat V 7.
¶ *U*suris C 4.
¶ *U*suris & fructibus, & causis, & omnibus accessio-
nibus, & mora V 22.
¶ *U*suris uel fructibus legatorum, seu fideicommissor-
um C 6.
¶ *U*suris pupillaribus C 5.
¶ *U*suris rei iudicatę C 7.
¶ *U*t actiones & ab h̄eredibus & contra h̄eredes
incipiant C 4.
¶ *U*t q̄ desunt aduocatis partium, Iudex suppleat C 2.
¶ *U*t nemo inuitus agere, uel accusare cogatur C 3.
¶ *U*t clerici apud proprios episcopos primū conue-
niantur, & post hoc apud ciuiles iudices A 83.

VI

TITVLI LEGALES.

Vt clerici ex una ecclesia in aliam transferantur ad
supplendum deficientium statuum numerum A.
16.

Vt determinatus sit numerus Clericorum sanctiss.
maioris ecclesie, neq; non ceterarum sanctiss.
ecclesiarum huius augustiss. urbis A 3.

Vt de cetero commutationes ecclesiarum rerum
nō fictē fiant ad pijsimum imperatorem, et hoc
modo ad alias personas legitimas transeant res,
sed hæc tantūmodo fiant ad imperialem domū.
Et ut liceat perpetuas emphyteuses agi ab ora-
torijs in oratoria, Decreto uidelicet interposi-
to, excepta ab hoc maiore Ecclesia: ne tamen in
priuatam personam trāseat emphyteusis A 55.

Vt nouæ constitutiones post alios duos menses, quā
insinuate fuerint, obtineant. Item parcat his, q
subtilitatem constitutionem in testamentis non
obseruant, relinquendo quadrantem, & herede
dis nomen, aut non inscribendo, aut non nuncu-
pando A 66.

Vt creditores primū aggrediantur principales
debitores: mox illis soluendo non existentibus,
secundo loco mandatores etiam, aut constitutæ
pecunie reos, aut fideiussores A 4.

Vt intra certum tempus criminales quæstio terminetur C 9.

Vt deliberandi ius etiam ad impuberes transmittatur.

TITVLI LEGALES.

tatur A 158.

Vt dignitatem ordo seruetur C 12.

Vt donatio propter nuptias specialis cōtractus sit:
et de alijs capitulis A 119.

Vt primæ et secundæ dotis exactione instante, nec
pe uiro ad secundas digresso nuptias, prior uxor
aut ex priore matrimonio suscepti liberi præfe
rantur: utq; si uxor, aut is, qui dotem pro ea con
scripsit, in dotem conscripta tradere uoluerit,
maritus ea suscipere differat: soluto matri
monio nihilominus ab eo per ipsum conscripta
exigatur donatio ante nuptias. Et ne donatio
nē ante nuptias præstet, qui quo minus dotem ac
ciperet in causa non fuit A 91.

Vt Ecclesia Romana cētum annorum gaudeat præ
scriptione A 10.

Vt nemini liceat in emptione specierum se excusa
re, et de munere sitoniæ C 10.

Vt in flumine publico nauigare liceat N 43.

Vt Anthimus, Seuerus, Petrus, Zooras, et reliqui
heretici Ecclesiastico gradu detrahantur A 43

Vt illustres in pecuniarijs omnimodo per procura
tores causas agant: cum uerò de iniuria crimina
liter agitur, duntaxat secundum priuilegium i
psis ad hoc concessum. Clarissimis autem tã per
se, quàm per procuratores liceat pecuniarias
causas agere A 42.

¶

Vltimo

TITVLI LEGALES.

Vt imperat. nomen in instrumentis & actis publicis præponatur: & ut tempora, quæ Latinis designantur literis, manifestius scribantur A 47.

Vt lite pēdente, uel post prouocationē, aut definitiō uā sentētiā, nulli liceat Imperatori supplicare C 1

Vt ea quæ uocantur insinuatiua, super clericis in maiora quidem Ecclesia dentur: in alijs autem Ecclesijs penitus non dentur A 56.

Vt omnes iudices, tam ciuiles quam militares, post administrationem depositam, quinquaginta dies in ciuitatibus certis locis permaneant ibid.

Vt nemini liceat sine Iudicis authoritate signa rebus imponere alienis C 2.

Vt legatorum, seu fideicommissorum seruandorum causa caueatur Inf. 36.

Vt in possessione Legatorū, uel fideicommissorum seruandorum causa esse liceat ibid.

Vt ex legibus, senatū sue consultis bonorum possessio detur Inf. 38.

Vt si plures filij non sint quàm quatuor, Legitima portio censeatur tries: si ultra quatuor, Semis. Et ut naturales liberi, nulla existente prole legitima, unā cum matre ab intestato Sextantem accipiant. Et ut collatio tam ex testamento, quàm ab intestato competat, nisi expressis uerbis testator id prohibeat. Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus; & de eo, qui

TITVLI LEGALES.

qui proprium chirographum inficiatur: de q̄; de
lijs capitulis A 18.

Vt nullam de cetero licentiam Dux aliquis, aut co
hibendis uiolentijs præpositus habeat ad utram
que Phrygiam accedendi, ut quosdam sibi con
iunctos eò dirigendi, ut aliquos comprehendat.
Sed neq; earum prouinciarum incolæ ad eos qui
tales magistratus in Lycaonia, & item Lydia
gerunt, decurrant, apudq; ipsos contra aliquos
querelam instituant: cum ciuiles Magistratus ab
bundè sufficiant ad huiusmodi emergentes casus
persequendos. A 145.

Vt qui contra naturam luxuriantur, & per Deum
adiurant, item blasphemias in Deum ingerunt,
afficiantur supplicio A 77.

Vt omnes prouinciarum Magistratibus obtempe
rent, siue de criminibus, siue de pecunijs agatur.
Et ut causæ illic examinentur, nemine prorsus
exempto per aliquod priuilegium, absq; sacra
pragmatica forma A 63.

Vt magistratus à deposita administratiōe quinquas
ginta dies commorentur in suis prouincijs siue
militarem, siue ciuilem functionem gesserint A.
95.

Vt qui se res minorum obligatas habere perhibe
bent, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum
gubernationem & tutelam non accedant. Et ut

TITVLI LEGALES.

curatores nullo modo cessiones suscipiant aduersus eos, quorum curam gerunt, gesserunt. Et ut hæc generaliter in omni curatione ualeant, in quibus casibus, Leges curatores dari præcipiunt. Item de administratione pecuniarum illis competentium, & quando eis deponi oporteat, aut reditus ex eis computari A 72.

Vt mulieres, quæ nuptias iterant, electionem non habeant, in quem filiorum donationem ante nuptias conferant: Deq; alijs capitulis A 2.

Vt nemo ad suum patrocinium suscipiat rusticanos, uel uicos eorum C 11.

Vt possessionem legatorum, uel fideicommissorum seruandorum causa mittatur: et quando satisfdari debeat C 6.

Vt ea quæ præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis, in quacunq; specie usq; ad præteritã septimã indictionẽ & ipsam indulgeantur A 147.

Vt præsides absq; ulla datione pecuniæ ad officia mittantur A 8.

Vt præsides qui interpellantis allegata audire differunt, compellantur id facere ab Episcopis: & ut si quis præsidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat, societq; etiam ciuitatis Episcopum. Item, ut qui à præside offensionem patiuntur & iniuriam, adeant ea de re Episcopum.

pum.

TITVLI LEGALES.

pum. Deq; alia cautela, quæ ab Episcopis omnino corroborari, fieriue debet à præsidibus. A 86.

Vt qui prouincialem hominem extra territorium suum in ius producit, cautionem præbeat, quòd nisi litem obtineat præstaturus sit quantum iudex cum qui calumnia tentatus est, accipere statueri. Item, ut qui libellum suscipit, an de liberandum, an iudicio disceptare uelit, aut datum tolerare iudicem, uiginti dierum spacium ha eat. Præterea quòd qui post iuratoriam suationem in iudicio non comparet, omnem litis expensam debeat actori persolvere, & deinceps causam dicere datis fideiussorib. Insuper de hypothecis militiarum, quæ ex casu uocantur, quæ persone, & quando ius habeant. Postremo & de indotatis uxoribus, ut ipse quãtam partem in substantia uiri habeant, & item uir in substantia uxoris, quando inops est qui superstes masit A 53.

Vt res immobiles donationis ante nuptias à marito, ne conscientie quidem uxore, uel pignori obligari, uel omnino alienari liceat: nisi postea æquè illi satisfieri possit, atq; eadem & in dote obtineant A 61.

Vt restitutiones fideicommiss. usq; ad unum gradum consistant A 159.

TITVLI LEGALES.

Vt in priuatis domibus sacra mysteria non fiant
A. 57.

Vt fratrum filij succedant pariter ad imitationem
fratrum, ascendentibus etiam extantibus & ut
mulieres non insinuata antè nuptiali donatione
non ledantur: non insinuans autem uir, etsi cõ-
petat nuptiale lucrum, eo nõ fruatur. Et rursus:
ut mulieres non secundo nubentes, dominæ sint
partes sponsalitæ largitatis, quantũ pars facit
unius filij: et ut similes sint pœnæ utriusq; sexus,
dũ sine causa rationabili repudiũ mittitur A 127

Vt nemo priuatus titulos prædijs suis, uel alijs im-
ponat, uel Regalia uela suspendat. C 2.

Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxia sint A
155.

Vt siue ullo impedimento matres filiorum tutelam
suscipiant, licet eos sibi habent obnoxios, aut
etiam ipsæ illis obnoxia sint, quamuis iusurans
dum non præstent, quòd nuptias iteraturæ non
sint A 94.

Vt causæ post pubertatem adsit Tutor C 5.

Vt nullus ex uicaneis pro alienis uicaneorum debi-
tis teneatur C 11.

Vicarijs seu locum tenentibus. Item de mulieribus
adulterium committentibus, & alijs capitulis.

A 134.

Vt particulares Usurarum solutiones in duplum
compus

TITVLI LEGALES.

computentur A. 121.

Vsuris nauticis. A. 110. & 130.

Vti armorum usus, in scio principe, interdictus sit,

Vti possidetis. N. 43. C. 8. (C. 11.)

Vtrubi N. 43.

Vulgari substitutione. Inst. 2.

Vulgari & pupillari substitutiōe. Inf. 28. (C. 2.)

Vxorib. militū, & eorū qui repu. causa absunt.

REPERTORIUM NOVEL-
LARVM CONSTITVTIONVM
secundum literarum ordinem, prout
vulgò allegantur, ex editio-
ne veteri.

A.

Administratibus in sacris appellationib. 20.

Alienatione & Emphyteusi. & c. 120.

Administratoribus 95.

Aequalitate dotis, & propter nuptias donationis
97.

Appellationibus 93.

Appellationibus, & intra quæ tempora & c. 23.

Apud quos oport. causas dicere. 79.

Armis. 85.

C.

Collatoribus, & alijs capit. 128.

Consanguineis & ueterimis fratribus. 84.

Constitutio quæ de dignitatibus. & c. 81.

M 4 Constitis

TITVLI LEGALES.

Constitutio quæ ex adscriptio. & c. 54.
Consulibus 105.

D.

Defensoribus ciuitatum 15.
Deposito, & denunciatione inquilinorum
88.

Duobus reis promittendi 99.

E.

Ecclésiasticis titulis 131.
Ecclésiasticarum alienatione 46.

Excutoribus, de his qui conueniuntur & reconue
niuntur 96.

Exhibendis & introducendis reis. 53.

F

Fideiussoribus & mandatoribus 4.
Filijs ante dotal. instru. natis. 19.

H

Hæc constitutio interpretatur priorem con
stitutionem 75.

Hæc constitutio innouat constit. III.

Heredibus & falcidia 1.

Heredibus ab intestato uenientibus 118.

His, qui ingrediuntur ad appellat. 50.

I

Immensis donationibus 91.

In medio litis non fieri sacras Cōstitutiones 113.

Incestis & nefarijs nuptijs 12.

Instruo

TITVLI LEGALES.

Instrumentorum cautela & fide 73.

Interdictis colleg. hæreticorum 132.

Iudicibus, & ut nullatenus cum iureiurando elegā
tur 82.

Iusiurandum quod præstatur ab his 9.

Iureiurando à moriente præstato 48.

L.

LEnonibus 14.

Litigiosis, & decima parte litis 112.

M.

Mandatis principum 17.

Mensura ordinatorum clericorum 16.

Monachis 5.

N.

Nauticis usuris 110.

Neq; uirum quod ex dote est 98.

Non alienandis, aut permutandis reb. ecclesiast. 7.

Non eligendo secundo nubentes mulieres. 2.

Novi operis nunciatione maritimi adspectus 63.

Nullum credentem agricolæ &c. 34.

Nuptijs 22.

P.

Priuilegijs dotis, hæreticis mulieribus nõ præ
standis 109.

Q.

Questore 80.

Quib. modis naturales efficiuntur sui 74.

M 5 - Quis

TITVLI LEGALES.

Quibus modis Naturales filij efficiuntur legitimi
89.

Quomodo oporteat Episcopos, & ceteros clericos
ad ordinationes perducere 6.

R.

Raptis mulieribus qui raptori nubunt 143.

Referendarijs sacri palatii 11.

Restitutione fideicommissi. 159

Restitutionibus 108.

Restitutionib. & ea quæ parit undecimo mense 39.
S.

Sanctiss. Episcopis, & de Deo amabilibus, &
Reuerendissimis clericis & monachis 123.

Scenicas non solum si fideiussores præstet &c. 51.

T.

Tabellionibus 44.

Tempore nõ solute pecunie super dote 100.

Testibus 90.

Testamentis imperfectis 107.

Triente & semisse 18.

V.

Vsuris nauticis 130.

Vt ab illustrib. & qui super eam dignitatẽ
sunt, omnimodo, &c. 81.

Vt clerici apud proprios Episcopos 83.

Vt cler. q. recedunt, alijs pro eis surrogatis etc. 58.

Vt cum de appellatione cognoscitur 115.

Vt de

TITVLI LEGALES.

- Vt de cætero commutationes rerum Ecclesiasticarum non fortuito fiant 55.
Vt defuncti, seu funera eorum, &c. 60.
Vt determinatus sit numerus clericorum 3.
Vt differentes iudices, &c. 86.
Vt diuinæ iussiones subscriptionem habeant 114.
Vt ea, quæ uocantur insinuatiua 57.
Vt Ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione 10.
Vt exactione instante dotis primæ, &c. 91.
Vt factæ nouæ constitutiones 66.
Vt fratrum filij succedant, &c. 127.
Vt hi qui obligata se habere perhibent, &c. 92.
Vt immobilia ante nuptialis donationis &c. 61.
Vt in priuatis domibus sacra myste. non fiant 57.
Vt iudices non expectent sacras iussiones 125.
Vt iudices sine quoquam suffragio fiant 8.
Vt liberti de cætero aureo non indigeant annulo 78.
Vt liceat matri & auie 117.
Vt litigantes iurent in exordio litis 124.
Vt neq; miles, neq; fœderatus 116.
Vt nō fiant pignorationes pro alijs personis 52.
Vt non luxurientur contra naturam 77.
Vt nullus fabricet Oratorij domos 67.
Vt nullus mutuans agricolæ teneat eius terram. 33.
Vt nulli Iudicū liceat haberi loci seruatorem. 134.

TITVLI LEGALES.

Vt omnes obediat iudicibus prouinciæ 68.

Vt ordinatæ præfecturæ, &c. 69.

Vt præponatur nomen Imperatoris documentis,
47.

Vt sine prohibitione matres &c. 94.

Vt sponsalitia largitas specialis sit contractus.
119.

TITVLI CONSTITVTIO- NVM EXTRAVAGAN- TIVM.

Qui sunt Rebelles. Est Henrici 7. à Bartolo
Glossis illustrata. Titu. 2. Collat. II.

Quomodo in læsæ Maiestatis crimine proceda-
tur. Est eiusdem Imp. & à Bartolo quoq; ex-
posita. Tit. I. ibidem.

Pace, Constantiæ condita à Friderico I. fratre
suo Henrico 6. per Bald. notabiliter explanæ-
ta. Est liber singularis, quo uolumen clauditur.
Statutis & consuetudinib. contra libertatē ecclē-
siæ editis; & immunitate locorum religiosorum
ubiq; morantium, & Fori priuilegio, & Ga-
zaris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorumq;
successoribus: & nauigijs peregrinis, & adue-
nis quocunq; locorum hospitantibus eorumq;
successoribus, & de Agricolarum securitati-
bus: Est appendix libri 2. Feudorum.

Dige

TITVLI LEGALES.

Digesti Veteris.

Primus liber habet tit.

22.

Secundus 15.

Tertius 7.

Quartus 9.

Quintus habet tit. 5.

Sextus 3.

Septimus 8.

Octauus 6.

Nonus habet tit. 4.

Decimus 4.

Vndecimus 9.

Duodecimus 9.

Tredecimus 7.

Decimusquartus 4.

Decimusquintus 4.

Decimussextus 3.

Decimusseptimus 3.

Decimusoctauus 9.

Decimusnonus 3.

Vicesimus 2.

Vicesimusprimus 3.

Vicesimussecundus 6.

Vicesimustertius 5.

Vicesimusquartus 3.

Et sunt simul 160.

Infortiati,

Primus liber habet tit.

7.

Secundus 9.

Tertius 10.

Quartus 7.

Quintus 7.

Sextus liber habet ti. 50.

Septimus 1.

Octauus 1.

Nonus 10.

Decimus habet tit. 10.

Vndecimus 3.

Duodecimus 4.

Tredecimus 8.

Decimusquartus 18.

Et sunt simul 96.

Digesti Noui.

Primus lib. habet tit. 6.

Secundus 17.

Tertius 11.

Quartus 11.

Quintus 33.

Sextus habet tit. 6.

Septimus 3.

Octauus 8.

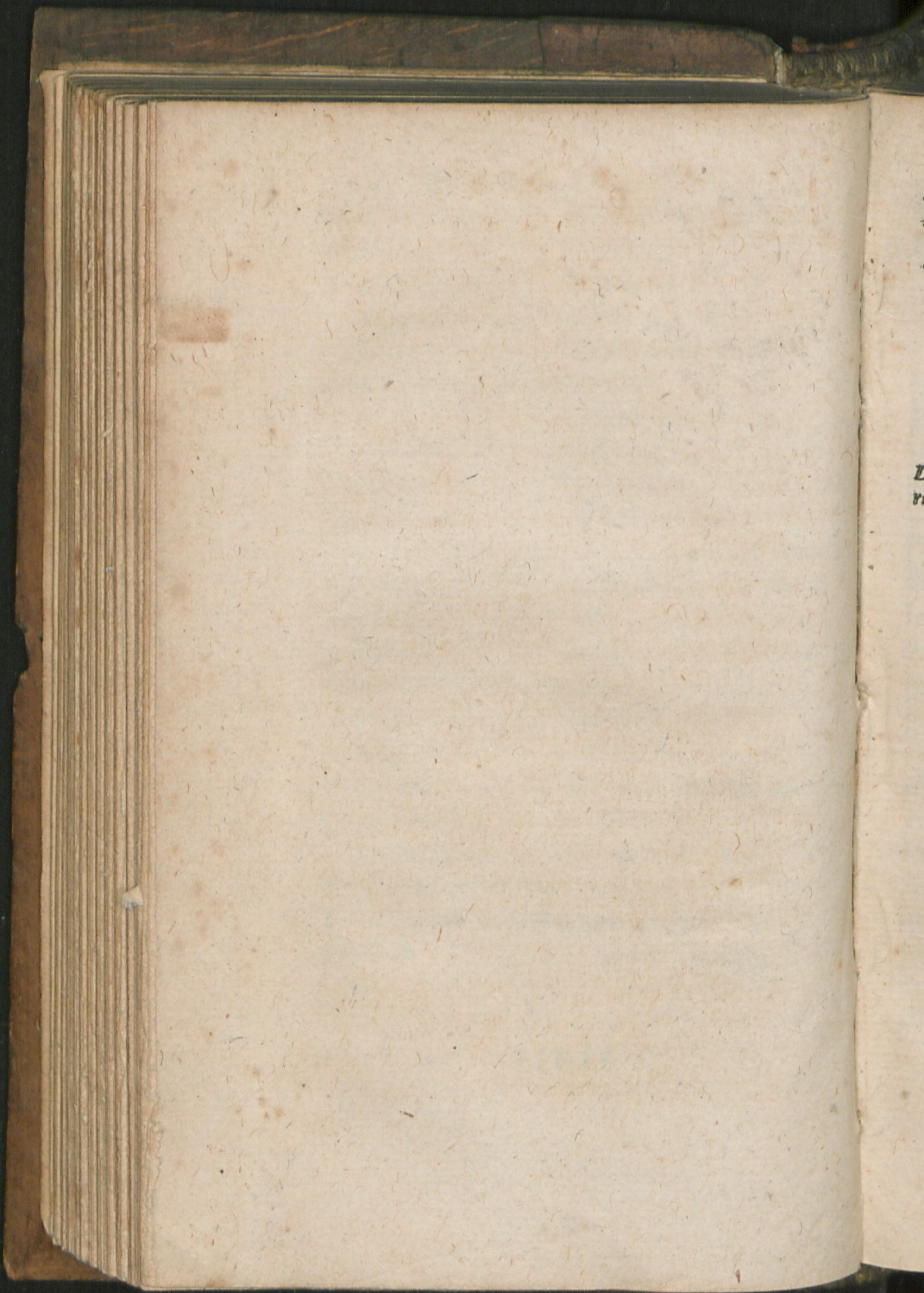
Nonus 30.

Dei

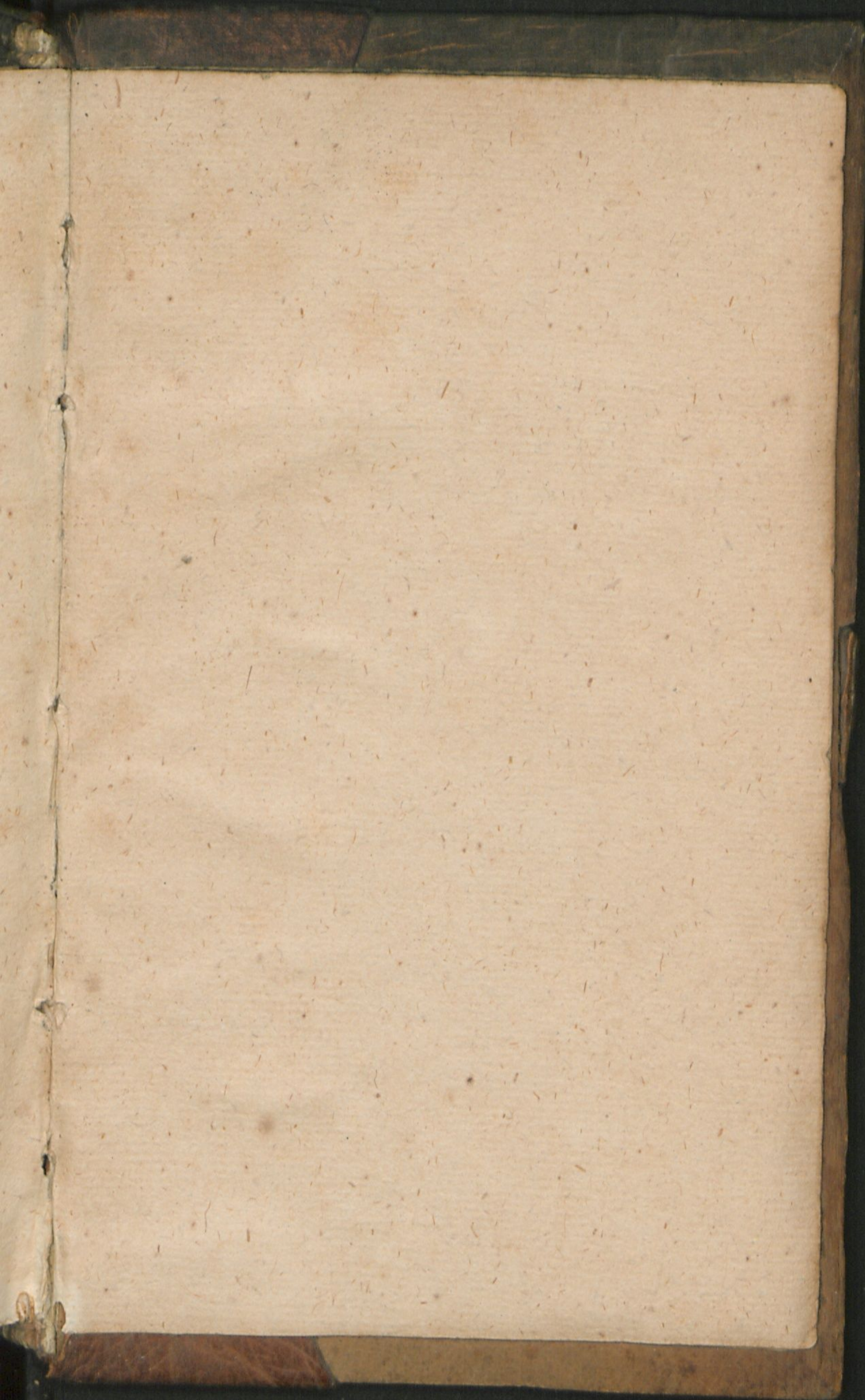
TITVLI LEGALES.

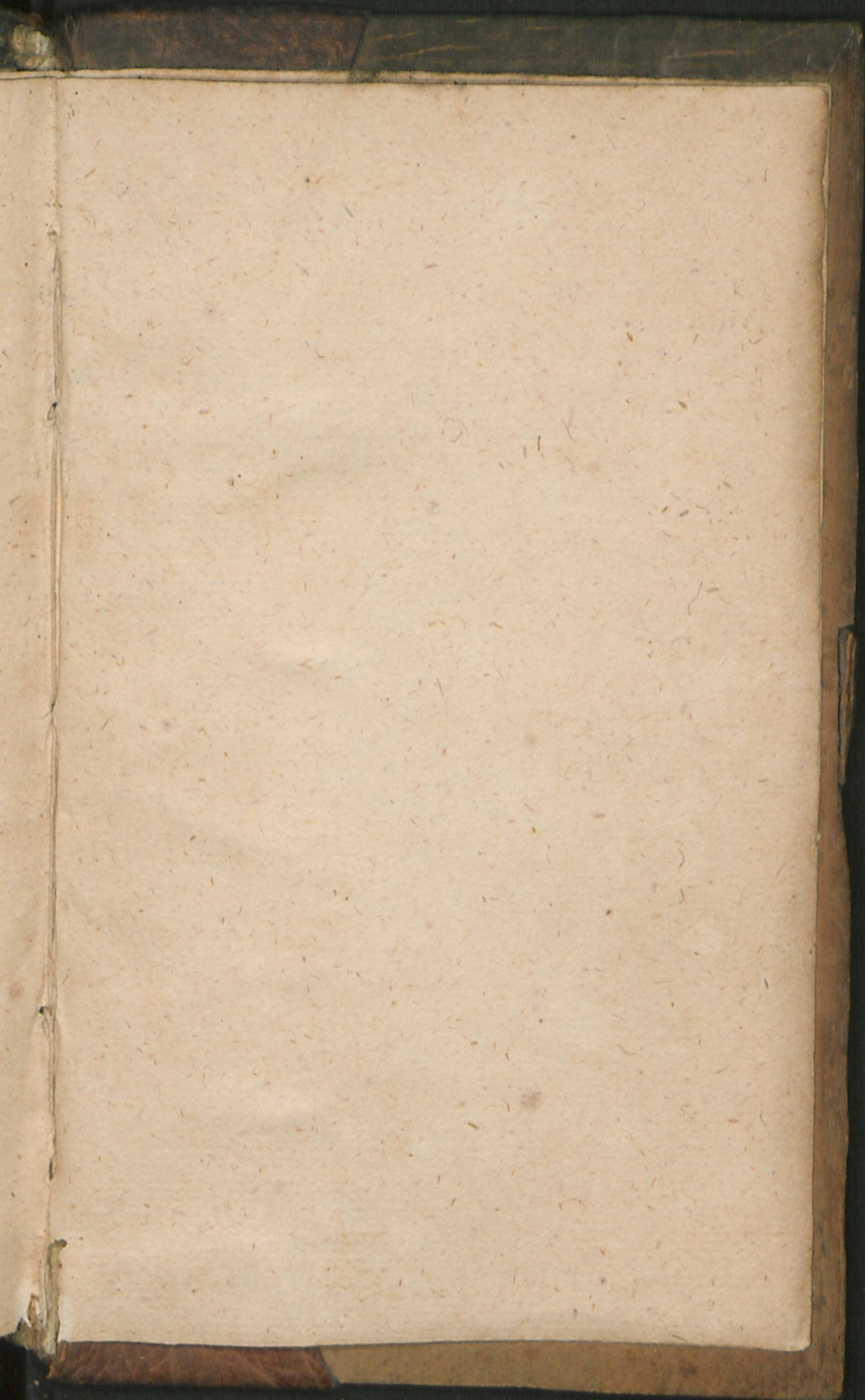
Decimus habet tit. 25.	Prima collatio habet titulos 7.
Vndecimus 13.	Secunda 11.
Duodecimus 18.	Tertia 7.
Et sunt simul 182.	Quarta habet tit. 18.
Codicis.	Sexta 14.
Primus liber habet titulos 51.	Septima habet tit. 9.
Secundus 58.	Octava 10.
Tertius 43.	Nona 12.
Quartus 66.	Et sunt simul 98.
Quintus habet tit. 74.	¶ Decima collatio Authenticorum, siue Nouellarum constitutionum, aut liber, siue versus Feudorum habet titulos 24.
Sextus 61.	
Septimus 75.	
Octauus 59.	
Nonus liber habet titulos 51.	Institutionum.
Decimus 74.	Primus liber habet titulos 81.
Vndecimus 78.	
Duodecimus 63.	Secundus 26.
Et sunt simul 753.	Tertius 32.
Authenticorum siue Nouellarum constitutionum.	Quartus 17.
	Et sunt simul 99.

FINIS.

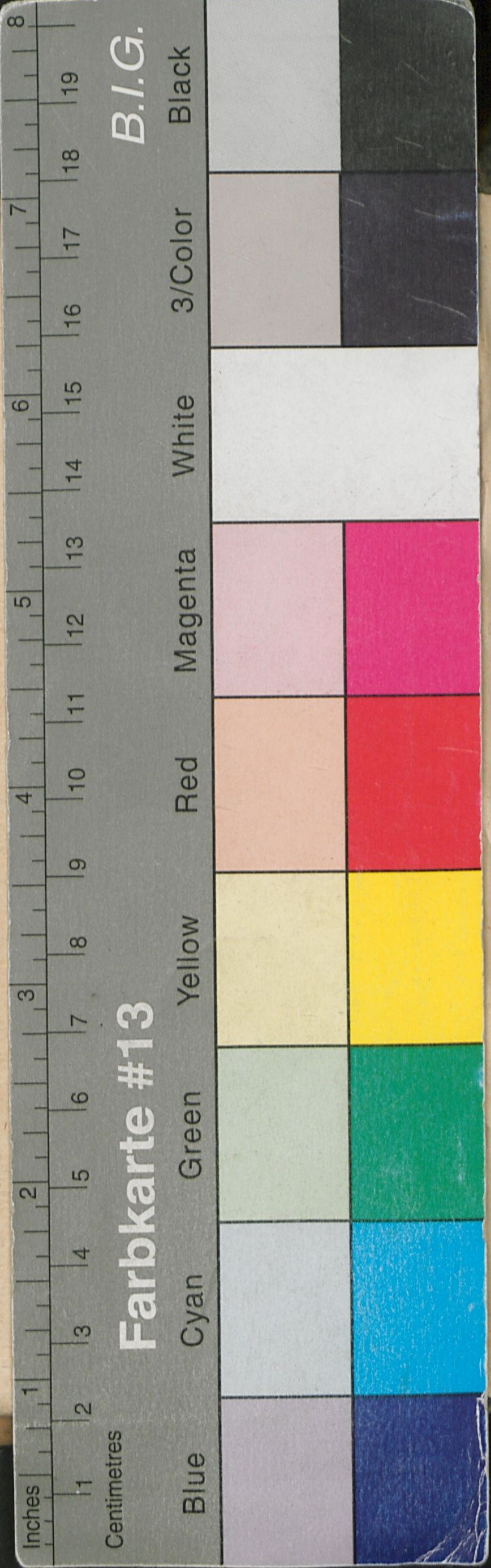

Kb 21546

(82775872)

ME

**MODVS
LEGENDI ABBRE-
VIATURAS PASSIM**

IN IVRETAM CIVILI QVAM
Pontificio occurrentes, nunc
primùm integritati suæ
restitutus.

HVIC ACCESSERE
TITVLI, QVAE ET RVBRI-
ce vulgò nuncupantur, in uniuersum Ius
CIVILE, EX HALOANDRI
recognitione adscripti.

COLONIAE
Excudebat Petrus Horst,
Anno 1570.

